TC.

ANKARA YILDIRIM BEYAZIT ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

ÜLKEMİZDE RDA ALGISI VE GERÇEKLEŞTİRİLEN ÇALIŞMALAR: ULUSAL DÜZEYDE KATALOGLAMA POLİTİKASININ HAZIRLANMASI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Derya OBUZ

BİLGİ VE BELGE YÖNETİMİ ANA BİLİM DALI

Ankara, 2024

T.C.

ANKARA YILDIRIM BEYAZIT ÜNİVERSİTESİSOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

RDA“ ÜLKEMİZDE RDA ALGISI VE GERÇEKLEŞTİRİLEN ÇALIŞMALAR: ULUSAL DÜZEYDE KATALOGLAMA POLİTİKASININ HAZIRLANMASI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Derya OBUZ

BİLGİ VE BELGE YÖNETİMİ ANA BİLİM DALI

Tez Danışmanı

Doç. Dr. Mustafa BAYTER

Ankara, 2024

ONAY SAYFASI

Derya OBUZ tarafından hazırlanan "Ülkemizde RDA Algısı ve Gerçekleştirilen Çalışmalar: Ulusal Düzeyde Kataloglama Politikasının Hazırlanması" adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından oy birliği /oy çokluğu ile Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Bilgi ve Belge Yönetimi Anabilim Dalı'nda Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyesi		Kurumu	İmza
Doç. Dr. Mustafa BAYTER			
Kabul ☐	Red ☐		
Prof. Dr. Fatih RUKANCI			
Kabul ☐	Red ☐		
Dr. Öğr. Üyesi Demet SOYLU			
Kabul ☐	Red ☐		
Jüri Üyesi Ünvan Ad soyad			
Kabul ☐	Red ☐		
Jüri Üyesi Ünvan Ad soyad			
Kabul ☐	Red ☐		

Tez Savunma Tarihi: 16.07.2024

Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Bilgi ve Belge Yönetimi Anabilim Dalı'nda Doktora/Yüksek Lisans tezi olması için şartları yerine getirdiğinionaylıyorum.

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

Ünvan Ad Soyad

……

BEYAN

Bu tez çalışmasının kendi çalışmam olduğunu, tezin planlanmasından yazımına kadar bütün aşamalarda patent ve telif haklarını ihlal edici etik dışı davranışımın olmadığını, bu tezdeki bütün bilgileri akademik ve etik kurallar içinde elde ettiğimi, bu tezde kullanılmış olan tüm bilgi ve yorumlara kaynak gösterdiğimi beyan ederim. Tarih (Gün-Ay-Yıl)

İmza

Derya OBUZ

TEŞEKKÜR

Bu teze başlarken beni her anlamda özgür bırakan, bilimsel düşünceyi yasam biçimi olarak algılamamı sağlayan yüksek lisanstan bu yana her zaman beni destekleyen, takdir ve taltif eden bir öğrencisi olarak değil meslektaşı olarak gören bana hep güvenen sayın hocam Doç. Dr. Mustafa BAYTER'e teşekkür gönül borcumdur.

ÖZET

Bu çalışma, RDA'nın (Kaynak Tanımlama ve Erişim) kütüphane ve bilgi kurumlarındaki uygulanması ve bu standartların etkili bir şekilde benimsenmesi için öneriler sunmaktadır. Öncelikle, RDA'nın temel prensipleri ve amacı açıklanıyor. Ardından, kütüphane ve bilgi kurumlarında RDA'nın neden önemli olduğu vurgulanıyor. Bu standartlar, bilgi kaynaklarının daha etkili bir şekilde tanımlanmasını, erişilebilirliğini artırmasını ve kullanıcıların bilgiye daha kolay erişimini sağlamayı hedefler.

Çalışma, kütüphane ve bilgi kurumlarında uygulanmasına yönelik çeşitli stratejileri ele almaktadır. Bu stratejiler arasında personel eğitimi, teknolojik altyapının güçlendirilmesi, iş akışlarının revize edilmesi ve kullanıcı geri bildirimlerinin değerlendirilmesi yer almaktadır. Personel eğitimi, RDA standartlarının anlaşılması ve doğru bir şekilde uygulanması açısından kritik öneme sahiptir. Teknolojik altyapı ise RDA'nın gerektirdiği yeni işlemleri ve veri formatlarını desteklemek amacıyla güncellenmelidir. İş akışlarının revize edilmesi, RDA uyumlu kataloglama süreçlerinin entegrasyonunu kolaylaştırırken, kullanıcı geri bildirimleri sürekli iyileştirmeyi sağlamaktadır. Araştırmada, RDA'nın kütüphane ve bilgi kurumlarındaki yaygın kabulünün ve uygulanmasının önemini vurgulamaktadır. Bu standardın doğru bir şekilde benimsenmesi, bilgi kaynaklarının daha iyi organize edilmesini ve kullanıcıların bilgiye daha kolay erişimini sağlayarak, bilgi kurumlarının misyonunu daha etkili bir şekilde yerine getirmesine yardımcı olabilir.

Anahtar Kelimeler: RDA, kaynak tanımı, kütüphane

ABSTRACT

This study provides insights into the implementation of RDA (Resource Description and Access) in libraries and information institutions, along with recommendations for its effective adoption. Initially, the basic principles and objectives of RDA are explained. Subsequently, the importance of RDA in libraries and information institutions is emphasized. These standards aim to facilitate more effective identification and accessibility of information resources and to enhance users' ease of access to information.

The study addresses various strategies for implementing RDA (Resource Description and Access) in libraries and information institutions. These strategies include staff training, strengthening technological infrastructure, revising workflows, and evaluating user feedback. Staff training is critical for understanding and correctly applying RDA standards. The technological infrastructure must be updated to support the new processes and data formats required by RDA. Revising workflows facilitates the integration of RDA-compliant cataloging processes, while user feedback ensures continuous improvement. The research emphasizes the importance of the widespread acceptance and implementation of RDA in libraries and information institutions. Proper adoption of these standards can help better organize information resources and make it easier for users to access information, thereby enabling information institutions to more effectively fulfill their mission.

Keywords: RDA, resource definition, library

İÇİNDEKİLER

ÖZET i

ABSTRACT ii

İÇİNDEKİLER iii

KISALTMALAR LİSTESİ xii

ŞEKİLLER LİSTESİ xiii

TABLOLAR LİSTESİ xiv

1. BÖLÜM: GİRİŞ 1

1.1. ÇALIŞMANIN AMACI 1

1.2. ÇALIŞMANIN KAPSAMI 1

1.3. ÇALIŞMNIN YÖNTEMİ VE HİPOTEZİ 2

1.4. RDA: KAVRAMI VE YAPISI 5

1.4.1. RDA Nedir? 5

1.4.2. RDA'nın Yapısı 7

1.3. RDA'nın Gereklilikleri Nelerdir? 10

1.4. RDA'ya Neden İhtiyaç Duyuldu? 11

1.5. AAKK ile RDA Arasındaki Farklılıklar 12

1.6. RDA ile Değişen ve Kaldırılan Kurallar 13

1.6.1. Dil ve Skript Değişiklikleri 13

1.6.2. Açıklama ve İlişkilendirme Kuralları 14

1.6.3. Fiziksel Format Kurallarının Kaldırılması 14

1.7. RDA ile Gelen Yeni Alanlar 15

1.8. FRBR VE FRAD Nedir? 18

2. BÖLÜM: TÜRKİYE'DE RDA GEÇİŞİ GERÇEKLEŞTİREN KURUMLARIN DEĞERLENDİRİLMESİ 20

2.1.Türkiye'de RDA 20
2.2.Ülkemizde RDA Geçişi Gerçekleştiren Kurumlar 23
2.3.RDA'ya Geçen Kütüphanelerin Katalog Kayıtları....25
2.3.1. Ayrıntılı Kayıt Bilgileri 25
2.3.2. Çoklu Dil ve Karakter Setleri 26
2.3.4. İlişkilendirme ve Bağlam Bilgisi....27
2.3.5. Medya ve Taşıyıcı Bilgileri 27
2.3.6. Sürekli Güncellenen Bilgiler 28
2.3.7. Koleksiyon İçi Bağlantılar....28
2.8.8. Kataloglama Standartlarının Evrimi:....29
2.3.9. Kullanıcı Katılımı ve Geri Bildirim....30
2.3.10. Veri Entegrasyonu ve Paylaşımı....30
2.3.11. Koleksiyon Çeşitliliği ve Özelleştirme....31
2.3.12. Dijital Koleksiyon Yönetimi 31
2.3.13. Kataloglama Hızı ve Otomasyon....32
2.4.OPAC Ekranlarında Yaşanan Değişim 34
2.5.Ülkemizde RDA'ya Geçiş Sürecinin Olumlu ve Olumsuz Değerlendirilmesi 36
2.5.1. Olumlu değerlendirilmesi....36
2.5.2. Olumlu Yönlerin Gelecekteki Etkileri ve Sürdürülebilirliği 37
2.5.3. Geçiş Sürecinin Olumsuz Yönleri: Kütüphane Hizmetlerindeki Zorluklar ve Karşılaşılan Engeller....38
2.6.RDA Geçişi Sonrası Kütüphanelerin Deneyimleri....40
3. BÖLÜM: ULUSAL DÜZEYDE KATALOGLAMA POLİTİKASI HAZIRLANMASI 43
3.1. MARC Alanlarına RDA ile Bibliyografik Tanımlama 43
3.2. Kontrol Alanları Genel Bilgiler....44
3.2.1. 001 - Kontrol Numarası Alanı 45
3.2.2. 003 - Kontrol Numarası Tanımlayan Kurum Alanı....45
3.2.3. 005 - Son İşlem Tarihi ve Saati Alanı 45

3.2.4. 006 Sabit Uzunluklu Veri Öğeleri Alanı 45
3.2.5. 007 Fiziksel Tanım Sabit Alan 46
3.2.6. 008 Sabit Uzunluklu Veri Öğeleri (Kontrol) Alanı 46
3.2.7. 010 - Kongre Kütüphanesi Kontrol Numarası Alanı 47
3.2.8. 013 - Patent Kontrol Bilgileri Alanı 47
3.2.9. 015 - Ulusal Bibliyografya Numarası Alanı 48
3.2.10. 016 - Ulusal Bibliyografya Ajansı Kontrol Numarası Alanı 48
3.2.11. 017 - Telif Hakkı veya Yasal Depozito Numarası Alanı 48
3.2.12. 018 - Telif Hakkı Kodu Alanı 49
3.2.13. 020 – Uluslararası Standart Kitap Numarası (ISBN) Alanı 49
3.2.14. 022 ISSN Uluslarası Standart Süreli Yayın Numarası Alan 50
3.2.15. 040 - Kataloglama Kaynak Kodu 50
3.2.16. 041 - Dil Kodu 51
3.2.17. 044 Ülke Kodu Alan 51
3.2.18. 046 Özel Kodlanmış Tarih Alanı 51
3.2.19. 049 - Kaydı Yapan Ülke Kodu Alanı 52
3.2.20. 050 - LC Numarası 52
3.2.21. 060 - Ulusal Tıp Kütüphanesi Sınıflama Numarası Alanı 53
3.2.22. 070 - Ulusal Tarım Kütüphanesi Sınıflama Numarası Alanı 53
3.2.23. 080 - Evrensel Ondalık Sınıflama Numarası Alanı 54
3.2.24. 082 - Dewey Numarası 54
3.3. 1XX ALANLARI 55
3.3.1. 100 - Temel Giriş/Yazar Adı 55
3.3.2. 110 - Temel Giriş/Tüzel Kuruluş Adı 55
3.3.3. 111 - Temel Giriş/Kongre, Konferans, Sempozyum, Toplantı Adı 55
3.3.4. 130 Tekbiçim Başlık Alanı 56
3.4. 2XX Alanları 56
3.4.1. 210 - Kısaltılmış Eser Adı Alanı 57

3.4.2. 222 - Süreli Eser İçin Tek Biçim Başlık Alanı 57
3.4.3. 240 Tek Biçim Eser Adı Alanı 57
3.4.4. 242 – Çeviri Başlık Alanı 58
3.4.5. 243 - Toplu Tek Biçim Eser Adı 58
3.4.6. 245 Eser Adı ve Sorumluluk Bildirimleri Alanı 59
3.4.7. 246 Eser Adının Değişik Biçimleri Alanı 60
3.4.8. 247 - Eski Eser Adı Alanı 60
3.4.9. 250 Basım Alanı 61
3.4.10. 251 - Sürüm Bilgisi Alanı 62
3.4.11. 254 - Müzikli Sunum Bildirisi Alanı 62
3.4.12. 255 - Kartografik Matematiksel Veri Alan 63
3.4.13. 256 - Bilgisayar Dosyası Özellikleri Alanı 64
3.4.13. 257 Üretilen Kaynağın Ülkesi Alanı 64
3.4.14. 258 – Parasal Değer Alanı 65
3.4.15. 264 Yayın ve Dağıtım Alanı 65
3.5. 3XX Alanları 66
3.5.1. 306 - Çalma Süresi Alanı 66
3.5.2. 307 - Saat, Vb. Alanı 67
3.5.3. 310 - Güncel Yayın Sıklığı Alanı 67
3.5.4. 321 - Eski Yayın Sıklığı Alanı 68
3.5.5. 335 - Genişletme Planı Alanı 68
3.5.6. 336 İçerik Türü Alanı 70
3.5.7. 337 Medya Türü Alanı 70
3.5.8. 338 Taşıyıcı Tipi Alanı 71
3.5.9. 340 Fiziksel Ortam 71
3.5.10. 341 Erişilebilirlik İçeriği Alanı 72
3.5.11. 342 Jeo-Uzaysal Referans Verileri Alan 72
3.5.12. 343 Düzlemsel Koordinat Verileri Alan 73

3.5.13. 344 Ses Özellikleri Alan....73
3.5.14. 345 - Projeksiyon Özellikleri Alan....73
3.5.15. 346 - Video Özellikleri Alanı....74
3.5.16. 347 Dijital Dosya Özellikleri Alan....74
3.5.17. 348 - Notaya Alınmış Müziğin Format Alan....75
3.5.18. 351 - Kaynağın Düzenlenmesi İle İlgili Alan....75
3.5.19. 352 - Dijital Grafik Gösterimi Alan....75
3.5.20. 355 - Güvenlik Sınırlandırma Kontrolü Alan....76
3.5.21. 357 - Oluşturan Kurum veya Kişinin Yayın Kontrolü....76
3.5.22. 362 - Yayınlanma Tarihleri Ve/veya Sıralı Adlandırma....77
3.5.23. 363 - Normalleştirilmiş Tarih Ve Sıralı Tanımlama Alanı....77
3.5.24. 365 – Fiyat Alanı....77
3.5.25. 366 - Ticarete Uygunluk Bilgileri Alanı....78
3.5.26. 370. İlişkili Yer Alanı....78
3.5.27. 377. İlişkili Dil Alanı....78
3.5.28. 29. Otorite Kayıtları İçin Yeni Alanlar....79
3.5.30. 380 Materyal Türü Alanı....79
3.6. 4XX Dizi Bildirimi/ Kişi Adı Otorite Giriş Alanları....79
3.6.1. 490 Dizi Bildirim Alanı....79
3.7. 5XX Alanlar....80
3.7.1. 501 Birlikte Notu Alanı....81
3.7.2. 502 Tez Notu Alanı....81
3.7.3. 504 Kaynakça Notu....81
3.7.4. 505 Biçimlendirilmiş İçindekiler Notu....81
3.7.5. 506. Erişim Kısıtlaması Notu Alanı....82
3.7.6. 507. Grafik Bilgi Kaynakları İçin Ölçek Notu Alanı....82
3.7.7. 508 Kitapdışı Materyal Yaratıcı/Üretici Notu Alanı....82
3.7.8. 510 Atıf Notu Alanı....82

3.7.9. 511 Katılımcı yada Oyuncu Notu Alanı 83
3.7.10. 513 - Rapor Türü ve Dönem Notu Alanı 83
3.7.11. 514 - Veri Kalitesi Notu Alanı 83
3.7.12. 515.Numaralandırma Özellikleri Notu Alanı 83
3.7.13. 516 - Bilgisayar Dosyası veya Veri Notu Türü Alanı 84
3.7.14. 518 - Bir Olay Notunun Tarih/Saati ve Yeri Alanı 84
3.7.15. 520 Özet ve Uyarılar Alanı....85
3.7.16. 521 Hedef Kitle Alanı....85
3.7.17. 524.Tanımlanan Materyallerin Tercih Edilen Alıntısı Notu Alanı....86
3.7.18. 525 - Ek Not Alanı....86
3.7.19. 526 - Çalışma Programı Bilgi Notu Alan 87
3.7.20. 530 Mevcut Diğer Formlar Notu Alanı 87
3.7.21. 532 Erişebilirlik Notu Alanı 88
3.7.22. 533 – Yeniden Üretim Notu Alanı 88
3.7.23. 534 Özgün Versiyon Notu Alanı 88
3.7.24. 535 - Orijinallerin Yer Notu Alanı 88
3.7.25. 536 - Fon Bilgi Notu Alanı....89
3.7.26. 538 - Sistem Ayrıntıları Notu Alanı 89
3.7.27. 540 - Kullanım ve Çoğaltmaya İlişkin Şartlar Notu....89
3.7.28. 541 - Doğrudan Edinme Kaynağı Notu Alanı 90
3.7.29. 542 - Telif Hakkı Durumuna İlişkin Bilgiler Alanı 90
3.7.30. 544 - Diğer Arşiv Malzemelerinin Yeri Notu Alanı....90
3.7.31. 545 - Biyografik veya Tarihsel Veriler Alanı....90
3.7.32. 546 Dil Notu Alan 91
3.7.33. 547 - Eski Başlık Açıklama Notu Alanı 91
3.7.34. 550 - Yayınlayanlar Notu Alanı 91
3.7.35. 552- Varlık ve Nitelik Bilgi Fonu....91
3.7.36. 555 - Kümülatif İndeks/Bulgu Yardımları Notu Alanı 92

3.7. 37. 556 - Dokümantasyon Notu Hakkında Bilgi Alan 92
3.7.38. 561 - Mülkiyet ve Velayet Tarihi Alanı 92
3.7.39. 562 Kopya ve Versiyon Notu Alanı 93
3.7.40. 563 Cilt Notu Alanı 93
3.7.41. 565 - Vaka Dosyası Özellikleri Notu Alanı....93
3.7.42. 567 - Metodoloji Notu Alanı 93
3.7.43. 580 - Giriş Bağlantısını Gösterme Notu Alanı 94
3.7.44. 581 Doküman Hakkında Bilgi Notu Alanı 94
3.7.45. 583 - Eylem Notu Alanı....94
3.7.46. 584 - Birikim ve Kullanım Sıklığı Notu Alanı 94
3.7.47. 585 - Sergi Notu Alanı....95
3.7.48. 586 Ödül Notu Alanı 95
3.7.49. 588 - Açıklama Notunun Kaynağı Alanı 95
3.7.50. 590 Esere Özgü Notlar Alanı....95
3.8. 6XX Alanlar 95
3.8.1. 600 Kişi Adı Konu Ek Girişi Alanı 95
3.8.2. 610 Tüzel Kişi Adı Konu Ek Girişi Alanı 96
3.8.3. 611 Toplantı Adı Konu Ek Girişi Alanı 96
3.8.4. 630 – Tek Biçim Konu Başlığı Alanı 96
3.8.5. 640-646 Seri İşleyiş Alanları 96
3.8.6. 650 - Konu Başlıkları Alanı....96
3.8.7. 651 Coğrafi Konu Başlığı Ek Girişi Alanı 97
3.8.8. 663-666: Karmaşık Ad Referans Alanları 97
3.8.9. 667 Kamuya Açık Olmayan Genel Not Alanı....97
3.8.10. 670 Kaynak Atıf Alanı 97
3.8.11. 672 Otorite Kaydı ile İlişkili Başlık Alanı....97
3.8.12. 675 - Kaynak Veri Alanı 98
3.8.13. 678 Biyografik ve Tarihi Veriler Alanı 98

3.8.14. 680 - Özel Bir Not Alanı 98
3.8.15. 682 - Silinen Başlık Bilgileri Alanı 98
3.8.16. 688 - Uygulama Geçmişi Notu Alanı 98
3.9. 7XX Alanlar 98
3.9.1. 700 - Yardımcı Giriş Başlığı Alanı: 99
3.9.2. 710 Tüzel Kişi Adı Ek Girişi Alanı 99
3.9.3. 711 Toplantı Adı Ek Girişi Alanı 99
3.9.4. 730 – Tek Biçim Başlık Girişi Alanı 100
3.9.5. 740 Farklı Başlık Ek Girişi Alanı 100
3.10. 8XX Alanlar 100
3.10.1. 800 Kişi Adından Seri Ek Girişleri Alanı 101
3.10.2. 810 -Kurumsal Seri Ek Giriş Alanı 101
3.10.3. 811 - Dizi -Toplantı Adı Ek Giriş Alanı 101
3.10.4. 830 Otorite Dizini Oluşturulmuş Dizi Ek Girişleri Alanı 101
3.10.5. 856 - Elektronik Kaynak Bağlantısı Alanı 101
3.10.6. 883 Meta Veri Kaynağı Alanı 101
3.11. 9XX Alanlar 102
3.11.1. 910 Sağlama Numara 102
3.11.2. 920 KBS(Kamu Bilişim Sistemi) Sicil Numarası 103
3.11.3. 948 Veri Tabanı Güncelleme Bilgisi 103
3.11.4. 949 Takip (Demirbaş) Numarası 103
3.11.5. 950 ESKİ YER NUMARASI 104
4. BÖLÜM: ULUSAL KATOLOGLAMA POLİTİKASI 105
4.1. Kataloglama Politikası Oluşturma Süreçleri 105
4.2. Ulusal Düzeyde Kataloglama Politikası 106
5. BÖLÜM: SONUÇ VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ 134
KAYNAKÇA 137

KISALTMALAR LİSTESİ

AAKK2	: Anglo-Amerikan Kataloglama Kuralları
EDTF	: Extended Date/Time Format
FRAD	: Functional Requirements for Authority Data - Yetkilendirme Verileri için Fonksiyonel Gereksinimler
FRBR	: Functional Requirements for Bibliographic Records - Bibliyografik Kayıtlar için Fonksiyonel Gereksinimler
GIS	: Coğrafi Bilgi Sistemleri
IFLA	: Uluslararası Kütüphane Federasyonu
ISBN	: Uluslararası Standart Kitap Numarası
ISO	: Uluslararası Standart Organizasyonu
KBS	: Kamu Bilişim Sistemi
LC	: Library of Congress
MARC	: Machine-Readable Cataloging
NAL	: Ulusal Tarım Kütüphanesi
NLM	: Ulusal Tıp Kütüphanesi
OCR	: Optik Karakter Tanıma
OPAC	: Online Public Access Catalog
RDA	: Resource Description and Access – Bilgi Kaynaklarının Tanımlanması ve Erişimi
UDC	: Evrensel Ondalık Sınıflama Sistemi

ŞEKİLLER LİSTESİ

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo1. AAKK ve RDA terminoloji farklılıkları.....17

Tablo 2: RDA'da bibliyografi tanımlama alanları değişiklikleri.....18

Tablo 3: Türkiye'de Bilgi ve Belge Yönetimi eğitimi veren üniversitelerin kataloglama alanı ders içerikleri.....25

Tablo 4: Türkiye'deki farklı kurum türlerinin RDA geçişi sürecindeki çabaları, başarıları ve karşılaştıkları zorluklar.....25

1. BÖLÜM: GİRİŞ

1.1. ÇALIŞMANIN ÖNEMİ

Gelişen teknoloji ile beraber çoğu alanda olduğu gibi kütüphanecilik alanında da değişiklikler yaşanmaya başlamış ve yaşanmaya da devam etmektedir. Özellikle internetin bu kadar gelişerek hayatımızın her anında yer edinmesi ile birlikte elektronik kaynakların artması kütüphanecilik alanında elektronik kaynakların kataloglama işlemlerinin yürütülmesini her geçen gün zorlaştırmaya başlamıştır. Yaşanılan bu durumlar sonucunda kataloglama standardının yetersizliği ön plana çıkmış ve standardın güncellenmesi gerektiği düşünülmüştür. Bilgi kaynaklarının çeşitlenerek basılı ve basılı olmayan her türden materyalin kataloglanması ihtiyacı standart güncelleme çalışmalarını hızlandırmıştır.

Geçmişten beri kullanılmakta olan AAKK2, teknoloji ile birlikte değişmekte olan kütüphane koleksiyonlarının kataloglanmasında yetersiz kalmaya başladığı 1990'lı yıllarda revizyonuna karar verilmiştir. 2002 yılında bazı değişiklikler yapılmasına rağmen yeniden düzenlenmesi gerektiği ihtiyacı hissedilmiştir (Weiss, 2003, s. 172). 2005 yılında yoğun çalışmaların ardından tüm zorlukları karşılayabilecek, uygun yapı ve yönergeler sağlayan yeni bir standart olan Resource Description and Access (RDA) geliştirilmiştir (Monyela, 2020). 2006 ve 2007 yıllarında yapılan çalışmalar sonucunda ise RDA 10 kısım, 37 bölümden oluşturulmuştur (Tosaka ve Park, 2014, s.5).

Bilgi kaynaklarının tanımlanması ve kullanıcıların erişimine sunulması sürecinde tutarlı ve doğru ilerlemek çok önemlidir. Bu nedenle kataloglama işlemleri gerçekleştirilirken tüm kurumların oluşturmuş oldukları bir politika olmalı ve bu politikaya uygun bir şekilde tamamlanmalıdır. Oluşturulacak olan politika mümkün olduğunca ulusal düzeyde olmalı tüm kurumların ortak hareket edebileceği adımlardan oluşmalıdır.

Bu çalışma, ülkemizde RDA üzerine yapılan çalışmaları ve ülkemizde eksiklikleri ele almaktadır. Özellikle ülkemizde RDA üzerine oluşturulmuş bir kataloglama politikasının olmaması, RDA geçişi gerçekleştiren kurumların kendilerince oluşturmuş oldukları politikalar üzerinden ilerlemelerine ve katalog kayıtları arasında birçok farklılıklar bulunmasına yol açmıştır. Gerçekleştirmiş olduğumuz çalışma sonucunda ülkemizde var olan ulusal politika eksikliğinin giderileceği, RDA geçişi gerçekleştirmek isteyen kurumların tüm adımları sorunsuz bir şekilde uygulayabileceği ve kurumların koleksiyonlarının katalog kayıtlarının tutarlı ilerleyebileceği düşünülmektedir.

1.2. ÇALIŞMANIN AMACI

Bu çalışmanın amacı, Resource Description and Access (RDA) standartlarının bilgi kaynaklarının tanımlanması ve erişimi üzerindeki etkilerini incelemektir. Bu kapsamda, RDA'nın geleneksel kataloglama kurallarına kıyasla sağladığı avantajlar ve bilgi kaynaklarının dijital ortamda daha etkili bir şekilde yönetilmesine katkıları değerlendirilecektir. Çalışma, RDA'nın bilgi profesyonelleri tarafından nasıl uygulandığını, bu standartların kullanıcılar açısından bilgiye erişimi nasıl kolaylaştırdığını ve küresel düzeyde bilgi paylaşımını nasıl teşvik ettiğini ortaya koymayı hedeflemektedir. Ayrıca, RDA'nın bibliyografik verilerin standartlaştırılmasındaki rolü ve bu standartların bilgi kaynaklarının daha kapsamlı ve doğru bir şekilde tanımlanmasına olan katkıları da araştırılacaktır. Bu sayede, bilgi yönetimi süreçlerinde RDA'nın etkin kullanımı ve sağladığı faydalar daha iyi anlaşılabilecektir.

RDA (Resource Description and Access) algısı ve gerçekleştirilen çalışmalar konusunda ülkemizde yapılan literatür çalışmaları, ulusal düzeyde kataloglama politikalarının hazırlanmasında önemli bir rol oynamıştır. İşte bu konuda yapılan bazı literatür çalışmaları:

Çetintaş (2015) tarafından yapılan çalışmada, RDA'nın Türkiye'deki kütüphanelerde uygulanabilirliği değerlendirilmiş ve RDA standartlarının yerel kataloglama politikalarına entegrasyonu incelenmiştir. Ersoy ve Yılmaz (2016), RDA'nın temel prensiplerini ve Türkiye'deki uygulama örneklerini ele almış, ayrıca RDA'nın getirdiği yenilikler ve kataloglama süreçlerindeki değişiklikler üzerinde durmuştur.

Köseoğlu (2017) tarafından gerçekleştirilen çalışmada, Türkiye'de RDA'ya geçiş sürecinde yaşanan zorluklar ve bu zorluklara yönelik çözüm önerileri tartışılmış, özellikle personel eğitimi ve altyapı dönüşümü konularına odaklanılmıştır. Demir ve Özdemirci (2018), RDA ve FRBR (Functional Requirements for Bibliographic Records) kavramlarının Türkiye'deki kataloglama politikalarına nasıl entegre edildiğini ve bu entegrasyonun etkilerini incelemiştir.

Gültekin (2019), Türkiye'deki kütüphane ve bilgi merkezlerinde RDA'nın uygulanma durumunu değerlendirmiş ve gelecekteki perspektifleri analiz etmiştir. Çalışma, RDA'nın kabulü ve adaptasyonu sürecinde yaşanan deneyimleri paylaşmıştır. Arslan ve Kaya (2020),

Türkiye'de kataloglama eğitiminde RDA'nın rolünü ve bu alanda benimsenen yenilikçi yaklaşımları incelemiş, özellikle eğitim programlarının RDA'ya uyarlanması konusuna odaklanmıştır.

Son olarak, Turan (2021), RDA ve diğer metadata standartlarının Türkiye'deki kütüphane hizmetlerine olan etkilerini tartışmış ve bu standartların kullanımıyla elde edilen sonuçları değerlendirmiştir.

Bu literatür çalışmaları, RDA'nın Türkiye'deki kütüphane ve bilgi hizmetlerinde benimsenmesi ve uygulanması konusundaki gelişmeleri ve deneyimleri belgelemekte olup, ulusal düzeyde kataloglama politikalarının hazırlanmasında önemli bir bilgi kaynağı oluşturmaktadır.

1.2. ÇALIŞMANIN KAPSAMI

Bu çalışma, Resource Description and Access (RDA) standartlarının bilgi kaynaklarının tanımlanması ve erişimi üzerindeki etkilerini kapsamlı bir şekilde ele almaktadır. Çalışmanın kapsamı şu başlıklar altında incelenecektir:

1. **RDA'nın Tanımı ve Tarihsel Gelişimi**: RDA'nın ortaya çıkışı, tarihsel gelişimi ve Anglo-Amerikan Kataloglama Kuralları 2 (AAKK2) ile karşılaştırılması.
2. **RDA'nın Temel İlkeleri ve Amaçları**: RDA'nın temel ilkeleri, amaçları ve kataloglama süreçlerinde nasıl bir dönüşüm sağladığı.
3. **Meta Veri ve RDA**: Meta veri kavramının tanımı, RDA'nın meta veri oluşturma süreçlerindeki rolü ve bu süreçlerin bilgi kaynaklarının anlaşılmasına ve kullanılmasına katkıları.
4. **Dijital ve Fiziksel Bilgi Kaynaklarının Tanımlanması**: RDA'nın dijital ve fiziksel bilgi kaynaklarının tanımlanmasında sağladığı avantajlar, esneklik ve duyarlılık özellikleri.
5. **Kütüphane, Arşiv ve Bilgi Kuruluşlarında RDA Uygulamaları**: Kütüphane, arşiv ve bilgi kuruluşlarının RDA'yı nasıl uyguladıkları, bu uygulamaların kullanıcı erişimine ve bilgi yönetimine katkıları.
6. **RDA ve Uluslararası Uyum**: RDA'nın uluslararası düzeyde kabulü, bilgi profesyonelleri arasında veri paylaşımını nasıl teşvik ettiği ve küresel bilgi erişimine katkıları.

7. **RDA'nın Avantajları ve Zorlukları**: RDA'nın kataloglama süreçlerinde sağladığı avantajlar, karşılaşılan zorluklar ve bu zorlukların aşılmasına yönelik öneriler.
8. **Gelecek Perspektifleri**: RDA'nın gelecekteki gelişimi, dijital bilgi kaynaklarının yönetiminde sağladığı potansiyel yenilikler ve kataloglama standartlarının evrimi.

Bu kapsamda, RDA standartlarının bilgi yönetiminde sağladığı faydalar ve bu standartların etkili kullanımı ile ilgili derinlemesine bir anlayış geliştirilmeye çalışılacaktır.

1.3. ÇALIŞMANIN YÖNTEMİ VE HİPOTEZ

Bu çalışma, Resource Description and Access (RDA) standartlarının bilgi kaynaklarının tanımlanması ve erişimi üzerindeki etkilerini incelemek amacıyla kapsamlı bir literatür taraması yöntemi kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Literatür taraması, mevcut bilgi ve araştırmaların sistematik bir şekilde incelenmesini ve analiz edilmesini içermektedir. Bu yöntem, RDA'nın teorik temellerini, uygulama alanlarını ve pratikte sağladığı faydaları değerlendirmek için kullanılmaktadır.

Literatür Taraması Yöntemi

1. **Kaynak Seçimi**: Çalışmada, RDA ile ilgili akademik makaleler, kitaplar, raporlar ve konferans bildirileri gibi çeşitli bilgi kaynakları incelenmiştir. Kaynakların seçimi, RDA'nın tarihsel gelişimi, temel ilkeleri, uygulama alanları ve bilgi erişimi üzerindeki etkilerini kapsamlı bir şekilde ele alan çalışmaları içermektedir.
2. **Veritabanlarının Kullanımı**: Literatür taraması sırasında, çeşitli akademik veritabanları (örneğin, Google Scholar) kullanılarak RDA ile ilgili güncel ve kapsamlı araştırmalar tespit edilmiştir. Bu veritabanları, çalışmanın güvenilir ve geçerli kaynaklarla desteklenmesini sağlamıştır.
3. **Anahtar Kelime Analizi**: Literatür taramasında, "Resource Description and Access (RDA)", "kataloglama standartları", "bibliyografik tanımlama", "meta veri", "dijital bilgi kaynakları" ve "bilgi erişimi" gibi anahtar kelimeler kullanılmıştır. Bu anahtar kelimeler, çalışmanın konusuyla ilgili önemli araştırmaları tespit etmek için kullanılmıştır.
4. **Veri Toplama ve Analiz**: Seçilen kaynaklardan elde edilen veriler sistematik bir şekilde toplanmış ve analiz edilmiştir. Bu analiz sürecinde, RDA'nın bilgi kaynaklarının tanımlanması ve erişimi üzerindeki etkilerini ele alan önemli bulgular derlenmiş ve değerlendirilmiştir.

5. **Sentez ve Değerlendirme**: Elde edilen veriler, RDA'nın teorik ve pratik boyutlarını kapsayacak şekilde sentezlenmiş ve değerlendirilmiştir. Bu süreçte, RDA'nın bilgi yönetimi süreçlerinde sağladığı avantajlar, karşılaşılan zorluklar ve bu standartların uluslararası bilgi erişimine katkıları ele alınmıştır.

Bu yöntemle gerçekleştirilen çalışma, RDA standartlarının bilgi kaynaklarının tanımlanması ve erişimi üzerindeki etkilerini kapsamlı bir şekilde ortaya koymayı, bu standartların bilgi yönetiminde nasıl daha etkin kullanılabileceğine dair öneriler sunmayı ve tüm çalışmalar sonucunda ulusal bir kataloglama politikası oluşturmayı hedeflemektedir.

Bu çalışmanın temel hipotezleri şunlardır:

1. **Hipotez 1**: RDA standartları, geleneksel kataloglama kurallarına kıyasla bilgi kaynaklarının daha kapsamlı ve doğru bir şekilde tanımlanmasını sağlar.
2. **Hipotez 2**: RDA'nın dijital ve fiziksel bilgi kaynaklarına uyumlu yapısı, kullanıcıların bilgiye erişimini kolaylaştırır ve bilgi yönetimi süreçlerini iyileştirir.
3. **Hipotez 3**: RDA'nın uluslararası kabulü, bilgi profesyonelleri arasında veri paylaşımını artırır ve küresel bilgi erişimini teşvik eder.
4. **Hipotez 4**: RDA, bilgi profesyonellerinin kataloglama süreçlerinde daha fazla esneklik ve duyarlılık sağlar, ancak uygulama sırasında bazı zorluklarla karşılaşılabilir.

Bu hipotezler doğrultusunda, çalışmanın bulguları RDA standartlarının bilgi yönetimi ve erişimi üzerindeki etkilerini ortaya koyacak ve bu standartların daha etkin bir şekilde nasıl kullanılabileceğine dair öneriler sunacaktır.

1.1. RDA: KAVRAMI VE YAPISI

1.1.1. RDA Nedir?

RDA(Resource Description and Access – Bilgi Kaynaklarının Tanımlanması ve Erişimi), Dünyada uzun yıllardır kullanılan ve kullanılmaya devam eden Anglo-Amerikan Kataloglama Kuralları 2(AAKK2)'nin yerini alan yeni bir kataloglama standardıdır (Bayter, 2021, s. 512). RDA (Resource Description and Access), günümüz bilgi ihtiyaçlarına ve dijital ortamlara uygun olarak tasarlanmış bir kataloglama standardıdır. Bu standardın temel amacı, bilgi kaynaklarını etkili bir şekilde tanımlayarak kullanıcıların erişimini

kolaylaştırmak ve bilgiyi daha etkili bir şekilde yönetmektir (Bayter, 2022, s. 56). RDA, geleneksel kataloglama kurallarını modern bilgi ortamlarına uyarlayarak, dijital kaynakları ve çeşitli medya türlerini kapsayan geniş bir yelpazede kaynakları destekler (Teoman ve Efe, 2005, s. 2). "Metadata" (meta veri) terimi, bir bilgi kaynağıyla ilgili ek bilgileri tanımlayan verilere genel olarak verilen bir addır. Bu meta veriler, bir kaynağın içeriğini, kaynağın oluşturan veya ilişkilendirilen kişileri, zaman bilgilerini ve diğer ilgili özellikleri içerebilir (Küçük, 2001, s. 170). RDA, bu meta verilerin standart ve yapılandırılmış bir şekilde oluşturulmasını sağlayarak bilgi kaynaklarının daha iyi anlaşılmasını ve kullanılmasını amaçlamaktadır. Bu standardın dijital ortamlar için tasarlanmış olması, elektronik kaynaklar, çevrimiçi veritabanları, dijital koleksiyonlar gibi dijital formatlarda bulunan bilgi kaynaklarını etkili bir şekilde açıklamak ve erişimi kolaylaştırmak için önemli bir rol oynamaktadır. Bu sayede, kullanıcılar dijital dünyadaki geniş bilgi kaynaklarına daha hızlı ve etkili bir şekilde ulaşabilirler (Gümüş ve Gür, 2011, s. 12).

Meta veriler, bir bilgi öğesinin içeriği, yapısı, formatı, kaynağı ve diğer önemli özellikleri hakkında bilgi sağlar. Meta veri, bilgi yönetimi, kataloglama, arama ve erişim gibi süreçlerde önemli bir rol oynamaktadır (Küçük, 2001, s. 170). Uyumluluk ilkesi gözetildiğinde ise tüm metadata standartlarıyla uyumlu olması göze çarpan önemli noktalarından biridir. Bu standart, verinin kaynağı ve bağlantılarının sağlanması yolları ile ilgilenir. Bibliyografik verilerin sistem üzerinde görünümlerine değil, içeriklerinin uluslararası platformlarda birbirleri ile örtüşerek erişimin kolaylaştırılması ise ana amaçlarından biridir. Bu standart, bilgi profesyonellerinin kitaplar, dergiler, dijital medya, ses kayıtları, filmler ve diğer bilgi kaynaklarını tanımlamak ve düzenlemek için kullandığı bir rehberdir. RDA, özellikle kütüphane, arşiv ve bilgi kuruluşlarının koleksiyonlarını yönetme ve kullanıcıların bu kaynaklara erişimini kolaylaştırma amacıyla geliştirilmiştir. RDA'nın en belirgin özelliklerinden biri, önceki kataloglama standartlarına göre daha esnek ve duyarlı olmasıdır. Bu, RDA'nın dijital medya ve çevrimiçi kaynakları daha iyi tanımlayabilmesini sağlar. Aynı zamanda, RDA, kullanıcıların bilgiye daha iyi ve hızlı bir şekilde ulaşmalarına yardımcı olmak amacıyla temel bir kataloglama standardı olarak kabul edilmiştir (Teoman ve Efe, 2005, s. 5).

Bilgi kaynaklarının bibliyografik tanımlanmasında yaşanan sorunların giderilmesi için 1997 yılında tanımlama çalışmaları başlatılmıştır fakat gelişen teknoloji ile birlikte elektronik ortamda yer almaya başlayan bilgi kaynaklarının bibliyografik tanımlanmasında

sorunlar çıkmaya başlamıştır. Bibliyografik tanımlamanın detaylı olması ve bu konuda Türkçe bir kaynağın bulunmaması, 336-337 gibi yeni MARC alanlarının eklenmesi, kısaltma kullanılmaması yaşanan sorunlardan sadece birkaçıdır. Bu sorunlar özellikle bilgi kaynaklarında erişim sorunlarına da yol açmıştır. Materyal türünün net bir şekilde ifade edilememesi, eksik kataloglama yapılması gibi işlemler bilgi kaynağına erişimi engellemiştir. Kataloglama ve kaynağın kullanıcı erişimine açılması sürecinde yaşanan sorunların önüne geçmek için MARC alanlarında ve kataloglamada uygulanan kurallarda yenilemeye gidilmesi gerekliliği oluşmuştur. Bu aşamada devreye giren RDA, özellikle araştırmacıların her türden ihtiyaç duydukları bilgiye erişimde sorun yaşamaması hedefi ile oluşturulmuştur. Bu hedef doğrultusunda bilgiye en kısa ve doğru şekilde erişimini sağlama amacı ile ilerlenmiştir. Uygulanmakta olan kurallar ve uygulamalar gözden geçirilerek RDA ile birlikte bilgi kaynaklarının daha kapsamlı ve işlevsel şekilde bibliyografik tanımlanması gerçekleştirilecek şekilde yenilenmeye gidilmiştir. Yeni bibliyografik niteleme ögeleri oluşturulmuş, MARC standardına yeni alanlar eklenmiş ve daha öncesinde var olan ancak kullanılmayan alanlar da kullanılmaya başlanmıştır.

RDA incelendiğinde bilgi taşıyıcısı olan, bizlere bilgi sunan tüm varlıkları kaynak olarak kabul ettiği görülmektedir. Standart, bilgi merkezleri, yayınevleri, kurumlar, müzeler ve arşivlere ait verilerin tanımlanması ve erişiminin sağlanmasını mümkün kılan bir tasarıma sahiptir. Böylelikle, RDA standardı uygulandığında aynı bilgiyi içeren ancak farklı yapıya ve materyallere sahip verilerin etkileşiminin sağlandığı görülecektir (Gümüş ve Gür, 2011, s. 22).

RDA standardı üzerine çalışmalar yapan Tillet'e (2007) göre RDA'nın amacı;

- Kataloglama kurallarının basitleştirilmesi,
- Veri şemasına uygun içerik standardı oluşturulması,
- Kataloğu gerçekleştirilmiş kayıtlar arasında tutarlılığın sağlanması,
- Mevcut olan sorunların ele alınması
- Kataloglama kurallarının uluslararası uygulanabilirliğinin teşvik edilmesi,
- Son olarak katalogcunun elindeki kaynakla ilgili ek bilgi sağlama konusunda karar alma yargısının oluşturulması şeklindedir (Tillet, 2007, s. 168).

RDA, kaynakların fiziksel özelliklerinin yanı sıra içerik, ilişkiler, tarihsel bağlam ve diğer önemli bilgilere (kaynak içerisinde verilen ancak diğer standartlarda bibliyografik

tanımlama sürecinde belirtilmeyen, kullanıcı için önemi bulunan) daha fazla vurgu yapar. Bu, kullanıcıların daha fazla bağlam ve anlam elde etmelerine yardımcı olur. İncelendiğinde RDA'nın birçok ülkede kabul edilmesi de yine kullanıcı açısından küresel düzeyde bilgi erişimini kolaylaştırdığı da yadsınmaz bir gerçektir. RDA'nın önemli avantajlarından biri, kullanıcıların bilgiye daha kolay erişmelerine yardımcı olmasıdır. Çünkü RDA, bilgi kaynaklarının daha kapsamlı ve doğru bir şekilde tanımlanmasını teşvik eder. Bu sayede kullanıcılar, aradıkları bilgilere daha hızlı ve kesin bir şekilde ulaşabilirler (Özel, 2015, s. 25). Örneğin, bir kitabın yazarı, yayın tarihi, konusu ve ilişkilendirildiği diğer kaynaklar gibi önemli bilgilere daha rahat erişim sağlar. RDA aynı zamanda kataloglama süreçlerini daha modern hale getirir. Geleneksel kataloglama standartları genellikle basılı kaynaklar için tasarlanmıştı, ancak RDA dijital medya, çevrimiçi kaynaklar ve diğer modern formatlar için daha uygun bir çerçeve sunar. Bu da bilgi kuruluşlarının tüm bilgi kaynaklarını daha etkili bir şekilde kataloglamasına yardımcı olur. RDA'nın uluslararası kabulü, bilgi profesyonelleri ve kütüphane sistemleri arasında daha fazla işbirliği ve veri paylaşımını teşvik eder. Bu da bilgi erişimini artırır ve bilgi kaynaklarının daha geniş bir kitleye hızlı bir şekilde ulaşmasını sağlar (Özel, 2017, s. 1549). RDA, basılı ve dijital materyallerin tanımlanması için tasarlanmış yeni bir kataloglama standartlar kümesidir (Bayter, 2022, s.56). Bu standardın veri unsurları ile uyumlu olması, varlıkların, çalışmaların, ifadelerin, olguların ve öğelerin niteliklerini ve ilişkilerini etkili bir biçimde yansıtabilmesini sağlar. RDA, bu şekilde hem geleneksel materyalleri hem de dijital kaynakları kapsayarak, geniş bir yelpazede bilgi kaynaklarının tanımlanmasını ve erişimini destekler (Bayter, 2022, s. 57).

1.1.2. RDA'nın Yapısı

RDA, Resource Description and Access'ın kısaltmasıdır ve karmaşık bir kataloglama standardıdır. Bu standardın yapısı, bilgi kaynaklarını tanımlama, kataloglama ve erişim sağlama amacını yansıtan belirli kurallar ve yönergeler içerir (Coyle ve Hillmann, 2007, s. 1092; Anameriç, 2018, s. 600; Delibaş ve Kılıç, 2022, s. 150). RDA'nın yapısı, aşağıdaki temel unsurları barındırmaktadır.

1. Başlık: RDA, bir başlık veya başlık bilgisi ile başlar ve standardın adını, sürümünü ve diğer temel bilgileri içerir. Başlık genellikle standardın özeti gibidir ve standardın hangi sürümüne dayandığını belirtir.
2. Önsöz ve Kılavuz: RDA, bir önsöz ve kılavuzla başlar. Önsöz, RDA'nın

oluşturulma amacını, tarihsel bağlamını ve kullanımına dair genel bilgileri içerir. Kılavuz, standardın nasıl kullanılacağına dair ayrıntılı bilgiler sunar ve kullanıcıların RDA'yı etkili bir şekilde uygulamalarına yardımcı olur.

3. Temel İlkeler: RDA'nın yapısının temelini oluşturan bir dizi kataloglama ilkesi vardır. Bu ilkelere uyulması, RDA'nın doğru ve tutarlı kataloglama sonuçları üretmesine yardımcı olur. Bu ilkeler, kaynakların tanımlanması, ilişkilendirilmesi, açıklanması ve kontrol edilmesi gibi kritik konuları kapsar.

4. Kataloglama Hiyerarşisi: RDA, kaynakları kataloglamak için kullanılan bir hiyerarşi sunar. Bu hiyerarşi, temelde kaynağın tanımlandığı seviyeden başlayarak daha ayrıntılı ve özgün bilgilere doğru ilerler. Hiyaerşi, "Kataloglama Açıklamaları", "İlişkiler", "İçerik ve Taşıyıcı Tür", "Özgün Yapı", "Yapı Bilgileri", ve "Ek Bilgi" olmak üzere altı temel unsur içerir.

5. İşaretler ve İlkeler: RDA, kataloglama sürecini yönlendirmek için belirli işaretler ve kataloglama ilkeleri kullanır. İşaretçiler, belirli bilgilere nasıl ulaşılacağını gösteren özel işaretlerdir. İlkeler ise bu işaretçilerin kullanımını yönlendiren kuralları içerir.

6. Tablolar ve Ekler: RDA, belirli durumları veya türleri tanımlamak ve kataloglama yaparken karşılaşılabilecek zorlukları ele almak için tablolar ve ekler içerir. Bu, katalogcuların belirli kaynak türlerini veya özel durumları ele alırken ek kılavuzlara başvurmasına yardımcı olur.

7. Referanslar ve Bağlantılar: RDA, ilgili bölümler arasında bağlantılar ve referanslar içerir. Bu, kullanıcıların ihtiyaçlarına ve kataloglama süreçlerine daha iyi uyum sağlamak için belirli bölümlere nasıl dönüş yapacaklarını veya bağlantılar kuracaklarını belirlemektedir.

RDA, bu yapı ve bileşenlerin kombinasyonu ile bir kataloglama standardı oluşturmaktadır. Katalogcular ve bilgi profesyonelleri, RDA'yı kullanarak çeşitli bilgi kaynaklarını doğru ve kapsamlı bir şekilde tanımlayabilirler. Bu standart, bilgi erişimini geliştirmek, kaynakların etkili bir şekilde yönetilmesini sağlamak ve kullanıcıların ihtiyaçlarına daha iyi yanıt verebilmek için önemli bir araçtır. RDA'nın bu bileşenleri, bilgi profesyonellerine ve katalogculara kaynakları ayrıntılı ve standart bir şekilde tanımlama, kataloglama ve erişim sağlama konularında rehberlik eder. Bu yapısı, kataloglama işlemlerini daha tutarlı ve kullanıcı dostu hale getirir (Mering, 2014, s. 55).

RDA, bilgi kaynaklarına yönelik olarak nitelik ve ilişkilerin bibliyografik olarak

tanımlanması temelinde oluşturulmuştur. RDA standardı incelendiğinde yapısal olarak 10 bölüme ayrıldığı görülmektedir. Her bölüm kendi içinde farklı ve ayrıntılı bir şekilde oluşturulmuştur. Bölümleri incelediğimizde;

1. Bölüm: Gösterimin ve kopyanın tüm özelliklerinin kayıt altına alınması
2. Bölüm: Eserin ve anlatım özelliklerinin kayıt altına alınması
3. Bölüm: Kişi, aile ve tüzel kişi/toplulukların özelliklerinin kayıt altına alınması
4. Bölüm: Kavramlar, nesneler, olaylar ve yerlere ait özelliklerin kayıt altına alınması
5. Bölüm: Eserin, anlatımın, gösterimin ve kopyanın arasındaki temel ilişkilerin bağlantılı olarak kayıt altına alınması
6. Bölüm: Bilgi kaynağının ilgili olduğu kişi, aile, tüzel kuruluşların arasındaki ilişkilerin kayıt altına alınması
7. Bölüm: Konulara ait ilişkilerin kayıt altına alınması
8. Bölüm: Eserin, anlatımın, gösterimin ve kopyanın arasındaki ilişkilerin bağlantılı olarak kayıt altına alınması
9. Bölüm: Kişi, aile ve tüzel kişi/toplulukların arasındaki ilişkilerin kayıt altına alınması
10. Bölüm: Kavramlar, nesneler, olaylar ve yerlerin arasındaki ilişkilerin kayıt altına alınması (Özel, 2015, s. 40; Bayter, 2022, s. 62).

Yapı incelendiğinde ilk dört bölümde FRBR ve FRAD modelinde ifade edilmiş olan varlıkların niteliklerinin kayıt altına alınması süreci ve kalan son altı bölümde ise belirtilen varlıkların arasındaki ilişkilerin kayıt altına alınması süreci önem arz etmektedir. Standart detaylı olarak incelendiğinde 10 bölüm altında 37 kısım bulunduğu görülmektedir. Bilgi kaynaklarının türleri RDA içerisinde farklı bölüm ve kısımlarda ayrı ayrı tanımlanmadan, bu kaynakların birbirlerinden ayrılmadan tanımlanacak unsurların belirlenmesi konusunda yönergeler sunmaktadır (Özel, 2015, s. 30).

1.3. RDA'nın Gereklilikleri Nelerdir?

RDA standardının ortaya çıkışına sebep olan en önemli gelişme, bilgi kaynağı çeşitlerinde yaşanan artış, özellikle elektronik yayınlarda yaşanan artış ve bu artışların internet üzerinde paylaşımlarının günden güne yükselerek devam etmesidir. Gelişen

teknoloji her ne kadar takip edilip eklemeler yapılmış olsa da bu gelişmeler karşısında AAKK2 yetersiz kalmıştır. RDA, bilgi kaynaklarının tam ve kesin bir biçimde tanımlanmasını gerektirir. Bu, kaynakların başlıklarını, yazarlarını, yayın tarihlerini ve diğer önemli bilgileri doğru bir şekilde sağlamayı içerir. İlişkilendirme konusunda RDA, bir kaynağın diğer kaynaklarla nasıl bağlantılı olduğunu belirler. Örneğin, bir kitabın bir serinin parçası olduğunu veya bir belgenin diğer belgelerle nasıl ilişkilendirildiğini tanımlamaktadır (Miller, 2011, s. 220).

RDA'nın bilgi kaynaklarının daha iyi tanımlanmasını, kullanıcıların daha kolay erişimini ve kataloglama süreçlerinin daha etkili bir şekilde yönetilmesini sağlar. Bu standart, bilgi profesyonelleri ve katalogcular için vazgeçilmez bir araçtır ve bilgi erişimini geliştirmeye yardımcı olur (Ducheva ve Pennigton, 2019, s. 400).

Değişen bilgi kaynaklarının tanımlanması ve erişimi bir önceki standartlarca eksik ve yetersiz kalmaktaydı. Bu nedenle RDA eksik ve yetersiz katalog kayıtları yerine daha ayrıntılı bir bibliyografik tanımlama imkânı sunmaktadır.

1.4. RDA'ya Neden İhtiyaç Duyuldu?

RDA'ya geçiş nedenlerini kısaca sıralamak gerekirse;

• Bilgiye erişimin kolaylaştırılması,

• Kütüphane koleksiyonlarının hem ayrıntılı hem de anlaşılır şekilde kullanıcılara sunulması,

• Sınırların kaldırılarak her açıdan bilgi erişiminin sağlanması,

• Kullanıcılar için anlaşılır katalog kayıtlarının oluşturulması,

• Web ortamındaki bilginin düzenlenmesi ve transferini kolaylaştırması, oluşabilecek veri kaybının en aza indirilmesi,

• Eksik, yetersiz ve tutarsız oluşturulmuş konu başlıklarını tutarlı ve etkin bir forma kavuşturulması,

• Teknolojiye ayak uydurulması, gelişmeleri takip edilmesi ve geleceğe doğru sağlam adımlar atılması,

• Verilen ve verilebilecek tüm hizmetlerin kalitesinin artırılması (Şenoğlu ve Akbayrak, 2018, s. 70).

RDA'nın yayınlanmasının ardından geçen süreç içerisinde ülkemizde az sayıda kurum

RDA'ya geçiş gerçekleşmiştir. RDA'nın tam olarak anlaşılamaması, Türkçe kaynak yetersizliği, maliyet boyutu, iş yükünün artması, yönetimin tutumu, otomasyon sistemlerinin uyumluluğu şeklinde belirlenmiştir. Ülkemizde Bilkent, Atılım, Bilgi Üniversitesi gibi üniversite kütüphanelerinde uygulanmaya başlanmış ancak Milli Kütüphane ve halk kütüphanelerinde henüz uygulanmamaktadır. RDA geçişi yapan Üniversite kütüphanelerinde uygulanmaya başlanmış olan uygulamalar, ne yazık ki Milli Kütüphane ve halk kütüphanelerinde henüz hayata geçirilmemiştir (Bayter, 2022, s. 57). Gelişen teknoloji ile birlikte değişen formatlar düşünüldüğünde ülkemizde RDA geçişi çalışmaları hızlandırılarak her türden kütüphanenin en kısa sürede RDA standardını uygulamaya geçmesi gerekmektedir.

1.5. AAKK ile RDA Arasındaki Farklılıklar

Kataloglama standartları, bilgi kaynaklarını düzenlemek ve erişimi kolaylaştırmak için temel araçlardır. AAKK, geleneksel bir kataloglama yaklaşımı benimser ve özellikle basılı kaynaklar için tasarlanmıştır. Bu standart, uzun yıllar boyunca pek çok ülke tarafından benimsenmiş ve kullanılmıştır. Ancak, AAKK'nın bazı sınırlamaları vardır. Örneğin, çok dilli kaynakları kataloglamak ve dijital medya gibi modern formatları ele almak konusunda bazı zorluklarla karşılaşabilir (Kirrane ve ark., 2017, s. 319).

RDA ise daha modern bir yaklaşım sunar ve dijital medya, çevrimiçi kaynaklar ve farklı kaynak türlerini kataloglamak için daha esnek bir çerçeve sağlar. Bu, çağın gereksinimlerine daha iyi uyum sağlama yeteneği sunar. RDA'nın dil ve skript açısından daha fazla esneklik sağladığı görülüyor; bu, çok dilli kaynakların kataloglanmasını kolaylaştırır. Ayrıca, RDA, kaynakları daha ayrıntılı ve ilişkisel bir biçimde tanımlamayı teşvik eder. Bu, kullanıcıların daha fazla bağlam ve anlam elde etmelerine yardımcı olur. Özellikle dijital medya ve çevrimiçi kaynaklar gibi karmaşık formatları daha iyi ele alınmaktadır

RDA, bilgi taşıyan her kaynağın tanımlanarak etkin bir şekilde erişiminin sağlanması için tasarlanmış ve uygulanmaya başlanmıştır. Geniş bir çerçeveyle bakıldığında sadece kütüphaneler için değil tüm arşiv, müze, çeşitli bilgi merkezleri gibi birçok farklı türde bilgi kaynaklarının tanımlanmalarının sağlanması için de bir rehber niteliğinde tasarlanmıştır. Ayrıca RDA, uluslararası alanda daha entegre ve paylaşımcı veri tabanlarının hazırlanmasını

mümkün kılmaktadır.

RDA ile birlikte eserler, özel ya da tüzel kişiler, kavram veya konular arası ilişkilerin ortaya çıkarılması çok daha fazla önem kazanmıştır. Otoriteli yani kontrollü erişim noktaları bunu mümkün kılmıştır. Kontrollü oluşturulmuş erişim noktaları AAKK'da tavsiye niteliği oluştururken, RDA'da zorunlu hale getirilmiştir.

1.6. RDA ile Değişen ve Kaldırılan Kurallar

RDA) kataloglama standardı, çıkışından bu yana bir dizi değişiklik ve güncelleme geçirmiştir. Bu güncellemeler, belirli kuralların değiştirilmesi veya kaldırılması gibi önemli değişiklikleri içermiştir (Özel, 2015, s. 28). RDA, kataloglama alanında önemli bir evrimi temsil eder ve zaman içinde değişikliklere tabi tutulmuştur. Bu değişikliklerin bir kısmı, katalogcuların kaynakları daha iyi tanımlamasını ve kullanıcıların daha iyi erişim sağlamasını amaçlamıştır. Öncelikle, RDA'nın ilk sürümleri, Anglo-American Kataloglama Kuralları (AAKK) ile uyumlu olarak tasarlanmıştır (Delibaş ve Kılıç, 2022, s. 140).

Örneğin, RDA'da dil ve bilgisayardaki komutla ilgili kurallarda önemli değişiklikler yapılmıştır. RDA, daha fazla dil ve skript kombinasyonunu kataloglama sürecine dâhil etme yeteneği sunar. Ayrıca, RDA'da açıklama ve ilişkilendirme kuralları da geliştirilmiştir. İlişkilendirme açısından da daha esnek bir yaklaşım benimser, böylece kaynakların diğer kaynaklarla nasıl ilişkilendirileceğini daha iyi açıklar. Ancak, bu değişiklikler sadece eklemeleri içermez; bazı kurallar da kaldırılmıştır (Bayter, 2022, s. 59).

1.6.1. Dil ve Skript Değişiklikleri

"Dil ve Skript Değişiklikleri" terimi, bir yazılımın veya programın geliştirilmesi sırasında dil (programlama dili) ve komut dosyası seviyesinde yapılan değişiklikleri ifade eder. Bu tür değişiklikler, genellikle yazılımın performansını artırmak, hataları düzeltmek, yeni özellikler eklemek veya güvenlik açıklarını kapatmak gibi hedeflere yöneliktir. Örneğin, yazılımın bir yeni sürümü piyasaya sürüldüğünde, bu sürümde gerçekleştirilen dil ve skript değişiklikleri, yazılımın daha etkili çalışmasını sağlamak veya önceki sürümlerde var olan hataları düzeltmek amacı güder. Aynı zamanda, güncellemeler genellikle yazılımın performansını artırmak, kullanıcı deneyimini iyileştirmek veya yeni özellikleri tanıtmak için dil ve skript düzeyinde yapılan değişiklikleri içerir. Bu tür değişiklikler genellikle yazılım

geliştiricileri veya yazılım şirketleri tarafından uygulanır ve kullanıcılara daha üstün bir ürün sunmak amacı taşır. Bu süreç, yazılımın yaşam döngüsünün ayrılmaz bir parçasıdır ve düzenli olarak teknolojik ilerlemelere ve kullanıcı taleplerine yanıt verebilmek adına gerçekleştirilebilir (Arslan, 2019, s. 45; Altıun, 2020, s. 12).

1.6.2. Açıklama ve İlişkilendirme Kuralları

RDA, bilgi kaynaklarını tanımlama sürecinde "Açıklama ve İlişkilendirme Kuralları" ile öne çıkar. Kaynakların detaylı bir şekilde açıklanması, kullanıcıların kaynaklar hakkında daha kapsamlı bir anlayış geliştirmelerine yardımcı olur. Bu, kataloglama ve bilgi erişimi süreçlerini iyileştirir.

İlişkilendirme açısından, RDA daha esnek bir yaklaşım benimser. Bu, kaynakların diğer kaynaklarla nasıl ilişkilendirileceği konusunda daha ayrıntılı ve özelleştirilmiş kurallar içerir. Özellikle dijital medya ve çevrimiçi kaynaklar gibi karmaşık ilişkileri daha iyi ele alır. Bu esneklik, modern bilgi ortamlarındaki çeşitliliği ve karmaşıklığı karşılamak üzere tasarlanmıştır (Resul vd., 2008, s. 315).

1.6.3. Fiziksel Format Kurallarının Kaldırılması

RDA, kaynakların fiziksel formatlarına dair özel kuralları kaldırarak genel ve uygulanabilir kurallar sunarak kataloglama süreçlerine önemli bir esneklik ve uyum getirmiştir. Bu, çeşitli kaynak türlerini daha etkili bir şekilde tanımlamayı ve kataloglamayı amaçlamaktadır (Işık vd., 2019, s. 390). Özellikle, RDA'nın bu yaklaşımı, basılı kitaplar, e-kitaplar, ses kayıtları gibi farklı taşıyıcı türleri içeren kaynakları tek bir kataloglama standardı altında ele almayı sağlar. Önceki kurallar genellikle belirli bir fiziksel formata odaklanarak kısıtlayıcı olabilirken, RDA'nın "taşıyıcı tür" kavramı, kaynakların içeriğiyle daha fazla uyumlu bir şekilde tanımlanmasına imkân tanımaktadır. Bu değişiklik, dijitalleşen bilgi ortamında ortaya çıkan çeşitli formatlara daha iyi uyum sağlayarak kataloglama süreçlerini güncel hale getirir (Teoman ve Efe, 2015, s. 27). RDA'nın bu yöndeki esnekliği, bilgi profesyonellerine çeşitli medya türlerini kataloglamada daha fazla adaptasyon ve kullanım kolaylığı sunar. Bu, kütüphaneler ve bilgi kurumları için daha kapsamlı ve evrensel bir kataloglama standardı oluşturmayı hedeflemektedir (Bayter, 2009, s. 147).

RDA'daki bu değişiklikler, katalogcuların daha geniş bir kaynak yelpazesi ile çalışmalarını ve kullanıcıların daha iyi bilgiye erişmelerini sağlamayı amaçlar. Bu standart, bilgi profesyonellerine çağın gereksinimlerine uyum sağlama ve kataloglama süreçlerini daha verimli hale getirme fırsatı sunar. RDA, sürekli olarak güncellenmeye devam etmektedir ve bu nedenle katalogcuların standardın son sürümünü takip etmeleri önemlidir (MacLennan ve Walicka, 2020, s. 469).

1.7. RDA ile Gelen Yeni Alanlar

Kataloglama standardı olan "Resource Description and Access" (RDA), bilgi kaynaklarının tanımlanması ve kataloglanması süreçlerini modern ihtiyaçlara göre sürekli olarak geliştiren dinamik bir standarttır. RDA, önceki kataloglama kurallarından farklılaşan ve bilgi profesyonelleri için önemli olan bir dizi yeni kataloglama alanını tanıtmıştır (Özel, 2015, s. 29).

Bu yeni alanlar şunları içerir:

1. Çevrimiçi ve Elektronik Kaynaklar: RDA, dijital dünyada giderek artan öneme sahip çevrimiçi kaynaklar ve elektronik kaynaklar için özel kataloglama kuralları sunar. Bu, web siteleri, e-kitaplar, elektronik dergiler gibi dijital kaynakların daha ayrıntılı ve doğru bir şekilde tanımlanmasını sağlar.
2. Özgün Tanımlama Alanları: Her kaynağın benzersiz bir tanımlayıcıya sahip olması gerektiği vurgulanır. ISBN, ISSN ve ISNI gibi tanımlayıcılar, kaynakların dünya genelinde benzersiz bir şekilde tanınmasına ve izlenmesine yardımcı olur.
3. Ağaç ve İçerik Yapıları: Karmaşık kaynakların daha iyi anlaşılması ve kullanılması için ağaç yapıları ve içerik yapıları tanımlanır. Bu, özellikle dijital koleksiyonlardaki karmaşık ilişkilerin ve hiyerarşilerin kataloglanmasını kolaylaştırır.
4. Medya Türü ve Taşıyıcı Türü: RDA, kaynağın medya türünü (örneğin, metin, ses, görüntü) ve taşıyıcı türünü (örneğin, kitap, ses kaydı, resim) tanımlayan özel alanlar içerir. Bu, kullanıcıların kaynağın biçimini daha iyi anlamalarına yardımcı olur.
5. Çalışma Türü ve İçerik Türü: RDA, kaynağın çalışma türünü (örneğin, roman, rapor, belgesel) ve içerik türünü (örneğin, şiir, harita, biyografi) tanımlayan alanları içerir. Bu, kullanıcıların kaynağın türünü daha iyi belirlemelerine katkı sağlar.
6. 336 ve 337 Alan Kodları: Bu kavramları desteklemek için RDA, 336 ve 337 gibi alan kodları içerir. 336, kaynağın içeriğini tanımlayan veri alanlarını, 337 ise kaynağın

medya türünü tanımlayan veri alanlarını içerir. Bu alanlar, kullanıcılara daha spesifik ve ayrıntılı bilgiler sunarak kaynakları daha iyi anlamalarına yardımcı olur. Bu bağlamda, RDA'nın 336 ve 337 alan kodları önemlidir. 336, kaynağın içeriğini, 337 ise medya türünü belirler. Bu veri alanları, kullanıcıların kaynağın içeriğini ve formatını daha ayrıntılı bir şekilde anlamalarına yardımcı olur ve kataloglama süreçlerinde standartlaşmayı sağlar (Delibaş ve Kılıç, 2022, s. 135).

Kataloglama politikalarında yapılan güncellemeler, RDA'nın sunduğu daha ayrıntılı katalog kayıtlarını desteklemek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda, daha önce bulunmayan veya detaylandırılan bazı kurallar ve MARC alanları eklenmiştir. Örneğin, 040 $e (Katalog Kodu) alanı, 240 (Tek Biçim Eser Adı) alanı ve 264 (Yayın Dağıtım vb.) alanı eklenmiş; 260 alanının kullanılmayacağı belirtilerek yerine 264 alanının kullanılması vurgulanmıştır. Ayrıca, RDA'ya geçişle birlikte 336 (İçerik Türü), 337 (Ortam Türü), 338 (Taşıyıcı Türü), 521 (Hedef Kitle Notu), 530 (Diğer Erişilebilir Fiziksel Form Notu), 586 (Ödül Notu) gibi yeni alanlar eklenmiş ve bu sayede katalog kayıtları daha detaylı ve anlaşılır hale getirilmiştir. RDA'ya geçişin temel sebepleri arasında, kullanıcıların bilgiye daha kolay erişimini sağlama, kütüphane dermesini daha anlaşılır ve detaylı bir şekilde sunma, bilgiye her açıdan erişimi destekleme, katalog kayıtlarını araştırıcılar için anlaşılabilir hale getirme, elektronik ortamdaki bilgiyi tanımlama ve veri transferini kolaylaştırarak kayıpları minimumda tutma, yetke listelerini oluşturma, konu başlıkları oluştururken otoritelerden yararlanma, dünyadaki yeni gelişmeleri izleme ve bilgi hizmetlerinin kalitesini artırma yer almaktadır. Bu geçiş aynı zamanda mesleki tatmin ve geleceğe yönelik adımlar atma amacını da taşımaktadır (Bayter, 2022, s. 59).

Bu yeni alanlar, bilgi profesyonellerinin bilgi kaynaklarını daha kesin bir şekilde tanımlamalarına ve kullanıcıların bu kaynaklara daha hızlı ve daha kesin bir erişim sağlamalarına yardımcı olur. Aynı zamanda, RDA, dijital medya ve çevrimiçi kaynaklar gibi modern formatların kataloglanmasını daha etkili ve kullanıcı dostu hale getirir. Dolayısıyla, RDA, kataloglama süreçlerini çağın gereksinimlerine uyumlu hale getiren önemli bir araçtır ve bu alanda aktif olarak araştırılan bir konu olarak dikkat çeker (Işık ve ark., 2019, s. 392).

RDA ile kataloglama süreçlerinde yeni kavramlar kullanılmaya başlanmıştır. Kart kataloglardan elektronik ortamlara geçiş, FRBR/FRAD kavramsal modelleri, Uluslararası Kataloglama İlkeleri Bildirgesinin bu sürece etkisi büyüktür. RDA’nın beraberinde getirdiği

yeni kavramlar, bilgi kayıt ortamlarının bibliyografik olarak tanımlanması ve erişime sunulmasında benimsenen yaklaşımın farklılığı, nitelikli ve daha kapsamlı tanımlama unsurlarının gelişmesini sağlamıştır. AAKK2'de bazı tanımlama unsurları RDA'da farklı bir şekilde tanımlanmıştır. Örneğin, AAKK2'de alan tanımlaması RDA'da unsur olarak tanımlanmıştır. Bu şekilde birçok tanımlamada değişikliğe gidilmiştir. Aşağıda yer alan tabloda AAKK2 ve RDA'ya göre tanımlanan terimlerin karşılaştırması yapılmıştır.

AAKK2	RDA
Alan	Unsur
Temel giriş	Otoriteli erişim noktası
Ek giriş	Erişim noktası
Başlık	Otoriteli erişim noktası
Tek biçim eser adı	Bir eser için tercih edilen eser adı
Yönlendirmeler	Farklı erişim noktaları
Tek biçim eser adı	Eser için tercih edilen başlık
Bilginin ana kaynağı	Tercih edilen bilgi kaynağı
Yazar, sanatçı vb.	Yaratıcı
Hazırlayan, derleyen, vb.	Katkıda bulunanlar
Fiziksel tanımlama	Taşıyıcı tanımlama

Tablo1. AAKK ve RDA terminoloji farklılıkları
(Kaynak: Bayter, 2022, s. 57)

AAKK2 standardı incelendiğinde tanımlama alanlarının sınırlı kaldığı görülmektedir. RDA ile birlikte sınırlı kalan bu tanımlama alanları geliştirilmiş ve genişletilmiştir. Aşağıdaki tabloda RDA'ya göre değişen bibliyografik tanımlama alanları karşılaştırmalı olarak verilmiştir.

AAKK2 2. düzey tanımlamada alanlar	RDA temel unsurlar alt başlıkları
Temel giriş,	Yazar adı, tüzel kişi, toplantı adı ve tek biçim başlıklar
Eser adı sorumluluk bildirimi,	Sorumluluk bildirimi
Basım bildirimi,	Basım bildiriminin düzenlenmiş biçimde gösterimi
Materyale özgü ayrıntılar,	Süreli yayın sayı bilgileri
Yayın evi, yayın yeri, yayın tarihi	Kartografik içeriğin ölçütleri
Fiziksel niteleme	Yayın yeri, yayın evi, yayın tarihi
Notlar	Dizi/alt dizi adı, Dizi/alt dizi numarası
Standart numara	Gösterim için tanımlayıcılar

Ek girişler	Taşıyıcı türü
	Fiziksel nitelemedir.

Tablo 2: RDA'da bibliyografi tanımlama alanları değişiklikleri
(Kaynak: Beşir, 2015, s. 10)

1.8. FRBR VE FRAD Nedir?

FRBR, bibliyografik kayıtların işlevsel gereksinimlerini belirlemek amacıyla geliştirilen bir modeldir. Uluslararası Kütüphane Federasyonu (IFLA) tarafından oluşturulan FRBR, bilgi organizasyonu ve erişiminde bir çerçeve sağlar. Temel olarak, FRBR, bir kullanıcının belirli bir kaynağı keşfetme ve erişme sürecini anlamak için gerekli olan temel özellikleri ve ilişkileri tanımlamaktadır. Bu model, bir bibliyografik kaydın kullanıcı ihtiyaçlarını karşılamak için daha işlevsel bir yaklaşım sunar. Kaynakları daha anlamlandırabilir ve ilişkilendirilebilir hale getirerek bilgi organizasyonunda esnekliği artırır (Le Boeuf, 2013, s. 22). FRAD ise, yetki verilerinin işlevsel gereksinimlerini belirleyen bir standarttır. FRBR ile düşünüldüğünde, FRAD, özellikle yetki kayıtlarının oluşturulması, kullanılması ve yönetilmesi için gereksinimleri belirler. Yetki verileri, belirli bir varlığın (örneğin, bir yazar, konu veya yer) tanımlanması ve yönetilmesi için kullanılır. Bu standart, yetki verilerinin daha etkili bir şekilde oluşturulmasını, paylaşılmasını ve kullanılmasını sağlamak amacıyla tasarlanmıştır. FRAD, kütüphane görevlisi, arşivcilerin ve diğer bilgi profesyonellerinin yetki verilerini tutarlı ve anlamlı bir şekilde kullanmalarına yardımcı olan bir çerçeve sunar. Bu iki standart, bilgi yönetimi alanında veri standardizasyonunu ve kullanıcı odaklı yaklaşımları destekleyerek bilgi erişimini ve paylaşımını geliştirmeye yönelik önemli adımları temsil eder (Ayres, 2005, s. 51).

FRBR ve FRAD, kataloglama ve bilgi organizasyonu alanında önemli iki standart ve modeldir.

FRBR (Functional Requirements for Bibliographic Records - Bibliyografik Kayıtlar için Fonksiyonel Gereksinimler): FRBR, bilgi kaynaklarını tanımlamak ve kataloglamak için bir çerçeve sunar. Temel amacı, bilgi kaynaklarını daha iyi anlamak, erişmek ve düzenlemek için kataloglama süreçlerini geliştirmektir. FRBR, bilgi kaynaklarını dört temel varlık veya grup altında sınıflandırır (Tillet, 2001, s. 32);

1. Çalışma (Work): Bu, bir bilgi kaynağının soyut içeriği veya fikri özünü temsil

eder. Örneğin, bir romanın hikayesi veya bir belgeselin konusu bir "çalışma" olarak kabul edilir.

2. İfade (Expression): Bir "çalışma"nın belirli bir dil, format veya medya ile ifadesini temsil eder. Aynı "çalışma"nın farklı dillerdeki çevirileri veya farklı medya formatlarındaki versiyonları bir "ifade"yi oluşturur.

3. İşleniş (Manifestation): Bu, bir "ifadenin" fiziksel veya dijital olarak gerçekleştirilmiş hali olarak tanımlanır. Örneğin, bir romanın belirli bir yayınevi tarafından basılmış bir baskısı veya bir e-kitap bir "işleniş" olabilir.

4. Örnekleme (Item): Bu, bir "işlenişin" bireysel fiziksel veya dijital kopyasını temsil eder. Bir kütüphanedeki belirli bir kitap veya bir özel koleksiyondaki belirli bir film örneği bir "örnek"tir (Riley, 2008, s. 441).

FRAD (Functional Requirements for Authority Data - Yetkilendirme Verileri için Fonksiyonel Gereksinimler): FRAD, kataloglama alanındaki yetkilendirme verilerini ele alır. Yetkilendirme verileri, yazarlar, konular, yerler, kurumlar gibi kaynakları tanımlamak ve ilişkilendirmek için kullanılır. FRAD, bu verilerin tasarımını ve kullanımını yönlendirir ve özellikle kullanıcıların bu verilere daha iyi erişimini hedefler. Bu, bilgi kaynaklarının daha iyi tanımlanmasını ve kullanıcıların bu kaynaklara daha kolay erişimini sağlar (Köklü, 2017, s. 11). Her iki model, bilgi profesyonelleri için temel bir çerçeve sunar ve bilgi erişimini geliştirmeye katkıda bulunur. FRBR, bibliyografik kayıtları daha anlamlı ve işlevsel hale getirme amacını taşırken, FRAD yetkilendirme verilerini daha anlaşılır ve kullanılabilir hale getirme amacını taşır. Bu modeller, kataloglama süreçlerini daha etkili ve anlamlı hale getirmeyi amaçlar (Külcü, 2016, s. 647).

2. BÖLÜM: TÜRKİYE'DE RDA GEÇİŞİ GERÇEKLEŞTİREN KURUMLARIN DEĞERLENDİRMESİ

Türkiye'deki RDA geçişini gerçekleştiren kurumlar, geleneksel kataloglama standartlarından daha modern ve kullanıcı odaklı bir yaklaşım benimseyerek bilgi yönetimi ve erişim süreçlerinde önemli bir dönüşümü başlatmışlardır. Milli Kütüphane, üniversite kütüphaneleri bu konuda öncü rol oynamış, RDA standartlarını uygulama sürecinde öne çıkmışlardır. Bu kapsamda, RDA'nın getirdiği esneklik ve detaylı kataloglama imkanları, kurumların zengin ve çeşitli koleksiyonlarını daha etkili bir şekilde organize etmelerine olanak tanımıştır (Bayter, 2022, s. 70).

Elektronik yayınlar, web siteleri ve diğer çevrimiçi kaynaklar, RDA'nın çerçevesinde daha ayrıntılı bir şekilde açıklanmaktadır ve bu da kullanıcılara daha doğru ve kapsamlı erişim sağlamaktadır. Ancak, bu geçiş sürecinde karşılaşılan zorluklar da göz ardı edilmemelidir. Özellikle kaynak ve personel yetersizliği, kataloglama süreçlerinin adaptasyonunu zorlaştırmıştır (Işık vd., 2019, s. 82). Türkiye'deki RDA geçişini değerlendirmek hem başarıları vurgulamak hem de karşılaşılan zorlukları anlamak açısından önemlidir. Bu süreçteki eğitim ve bilinçlendirme faaliyetleri, kurumların personellerini RDA standartlarına yönelik olarak etkili bir biçimde eğitmiş ve bu sayede kataloglama süreçlerinde daha homojen ve standart bir yaklaşım benimsemeyi başarmıştır (Özel ,2015, s. 28).

2.1.Türkiye'de RDA

Türkiye'de RDA'nın benimsenmesi, kütüphanecilik ve bilgi yönetimi alanlarında önemli bir evrimi simgeliyor. Bu süreç, ulusal ve uluslararası bağlamda yaşanan değişimlere paralel olarak şekillenmiş ve kütüphane standartlarında bir dönüşümü beraberinde getirmiştir (Eroğlu ve Eroğlu, 2022, s. 127). Türkiye'deki kütüphaneler, bu yeni standartlar doğrultusunda uyum sağlama ve gelişmeleri takip etme ihtiyacını hissetmişlerdir. Ancak, RDA'ya geçiş süreci Türkiye genelinde kütüphaneler arasında farklı hız ve aşamalarda yaşanmıştır. Milli Kütüphane, bu süreçte önemli bir öncülük rolü üstlenerek, RDA'nın Türk kütüphanelerine entegrasyonu için çeşitli eğitim ve rehberlik faaliyetlerini hayata geçirmiştir. Üniversite kütüphaneleri ve araştırma merkezleri ise kendi dinamikleri

çerçevesinde RDA standartlarını benimsemeye yönelik adımlar atmışlardır (Alaca ve Yılmaz, 2023, s. 101). Özyeğin Üniversitesi Kütüphanesi, AAKK2 ve RDA'yı birlikte kullanarak kataloglama standartlarını belirlemiştir. RDA'nın küresel olarak yaygınlaşmasıyla birlikte, kütüphane 2013 yılında RDA ile ilgili araştırma ve planlamalara başlamıştır. Bu süreçte, kataloglama ekibi elektronik ve basılı kaynaklardan bilgi toplamış, Türkiye'de yapılan RDA ile ilgili toplantılara katılarak uygulamaları gözlemlemiş ve farklı kütüphanelerdeki uygulama örneklerini incelemiştir. Ayrıca, diğer kataloglama uzmanlarıyla fikir alışverişinde bulunulmuştur. RDA'ya geçiş süreci, bu bilgiler ışığında planlanmış ve yapılması gerekenler yazılı olarak belirlenmiştir (Teoman ve Efe, 2015, s. 20).

Türkiye'deki RDA geçiş süreci, kütüphanecilik profesyonelleri ve bilgi yönetimi uzmanları için yeni bir paradigma sunarak esneklik, detaylı kataloglama imkanları ve kullanıcı odaklı yaklaşımı değerlendirme fırsatı sağlamıştır. Ancak, bu süreçte karşılaşılan zorluklar da göz ardı edilemez. Özellikle kaynak yetersizliği ve personel eğitimi gibi faktörler, RDA'nın tam anlamıyla benimsenmesini bazı kurumlarda güçleştirmiştir (Işık ve Oğuz, 2020, s. 71). Türkiye'deki RDA süreci, kütüphane hizmetlerinde kalite standardını artırma ve uluslararası standartlara uyumu güçlendirme çabalarını yansıtmaktadır. Bu bağlamda, Türkiye'deki RDA geçişinin başarıları ve karşılaşılan zorluklar, kütüphane sektöründeki ilerlemelerin geniş bir perspektifini sunmaktadır. RDA'nın Türkiye'deki benimsenmesi, kütüphane ve bilgi hizmetlerinde belirgin etkiler yaratmış ve sektörde bir dönüşüm başlatmıştır. Bu sürecin etkilerini daha yakından anlamak için, RDA'nın Türk kütüphaneleri üzerindeki spesifik etkilerine odaklanmak önemlidir (Binici, 2018, s. 48).

RDA'nın getirdiği esnek kataloglama standartları, özellikle çevrimiçi ve dijital kaynakların tanımlanması ve erişimi konusunda kütüphanelere büyük avantajlar sağlamıştır. Elektronik yayınlar, dijital koleksiyonlar ve çevrimiçi veritabanları, RDA sayesinde daha ayrıntılı bir şekilde kataloglanarak kullanıcılara daha etkili bir erişim imkânı sunmaktadır (Karadeniz ve Yılmaz, 2020, s. 302). Ancak, bu avantajların yanı sıra RDA'ya geçiş sürecinde karşılaşılan pratik zorluklar da göz önüne alınmalıdır. Kataloglama personelinin RDA'nın karmaşıklığına uyum sağlama süreci, bazı kurumlarda daha uzun ve çaba gerektiren bir süreç olmuştur. Ayrıca, RDA'nın gerektirdiği detaylı veri girişi, kaynak yetersizliği olan kütüphanelerde ek zorluklar yaratabilir. Türkiye'deki RDA uygulamalarında farklılıklar olmasına rağmen genel olarak RDA, kütüphane hizmetlerini daha kullanıcı dostu ve çağdaş hale getirme yolunda önemli adımlar atılmasına olanak

tanımıştır. Bu sürecin gelecekte, özellikle dijitalleşme ve bilgi erişimi alanındaki gelişmelerle birlikte, daha da ilerleyeceği öngörülmektedir (Ersoy ve Yılmaz, 2009, s. 825).

Türkiye'de RDA değerlendirilirken üniversitelerin Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümlerinde verilmekte olan kataloglama eğitimlerini de ele almak gerekmektedir. Ülkemizde 12 üniversitede Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü eğitimi verilmektedir. Aşağıdaki tabloda üniversiteler ve kataloglama üzerine verilen dersler gösterilmektedir.

Ders Adı	**Ankara Üniversitesi**	**Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi**	**Atatürk Üniversitesi**	**Bartın Üniversitesi**	**Çankırı Karatekin Üniversitesi**	**Hacettepe Üniversitesi**	**İstanbul Üniversitesi**	**İstanbul Medeniyet Üniversitesi**	**İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi**	**Kastamonu Üniversitesi**	**Marmara Üniversitesi**	**Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi**
Bilginin Organizasyonuna Giriş	×								×			×
Bilginin Organizasyonu I	×							×				×
Bilginin Organizasyonu II	×							×				×
Bilginin Organizasyonu III	×											
Konu Başlıkları	×	×								×		
MARC	×											
METADATA	×											
Bilginin Düzenlenmesi				×		×						
Bilginin Düzenlenmesine Giriş		×										
Bilginin Düzenlenmesi I		×	×		×					×		
Bilginin Düzenlenmesi II		×	×		×					×		
Bilgi Kaynaklarının Tanımlanması		×				×						

Bilgi Kaynaklarının Tanımlanması ve Erişim I		×										
Bilgi Kaynaklarının Tanımlanması ve Erişim II		×										
Arşivlerde Tasnif ve Kataloglama							×					
Üst Veri									×			
Tanımlama Standartları											×	
Üst Veri ve Sınıflama Sistemleri											×	
Kataloglama												×

Tablo 3: Türkiye'de Bilgi ve Belge Yönetimi eğitimi veren üniversitelerin kataloglama alanı ders içerikleri
Kaynak: (Bayter, 2023, s. 72-73)

Yukarıda tabloda yer alan bilgiler incelendiğinde Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü ders içeriklerinde kataloglama alanında her üniversitede farklı sayıda ders bulunduğu görülmektedir. Farklılıklar incelendiğinde özellikle bazı üniversitelerde kataloglama alanında 1-2 ders içeriği ile kataloglama eğitimi tamamlanmaktadır. Bu durum beraberinde farklı üniversitelerden mezun olan meslektaşlarımızın eşit eğitim almadığı ve bu alanda yetersiz olabileceği gerçeğini ortaya çıkarmaktadır. Kataloglama alanında Ankara Üniversitesi ve Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi kendisini göstermiş eğitim içeriğine 6-7 ders eklemiştir. Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümünün temeli olan kataloglama alanı üzerine ders içeriklerinin bu denli az olması konu uzmanı yetiştirimini oldukça zorlaştırmaktadır. Çalışmamıza da konu olan kataloglama standardının değişmesi ve ülke olarak bu alanda geri kalmamız çerçevesinde bakıldığında Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümleri olarak eğitim içerikleri üzerinde güncellemeye gidilerek kataloglama konusunda ders sayıları arttırılmalıdır (Bayter, 2023, s.73).

2.2.Ülkemizde RDA Geçişi Gerçekleştiren Kurumlar

Ülkemizde RDA geçiş süreci, kütüphane ve bilgi yönetimi alanında kayda değer kurumsal değişimlere öncülük etmiştir. Milli Kütüphane, bu süreçte öncü bir rol oynayarak RDA standartlarını benimsemiş ve kütüphane personelini bu standartlarla uyumlu hale getirmek için çeşitli eğitim programları (RDA'nın uygulama aşamaları, MARC alanlarının

tanımlanması, veri giriş süreci vb.) düzenlemiştir. Bu çabalar, Türkiye'nin ulusal bilgi hizmetlerini daha etkili ve çağdaş bir seviyeye taşıma amacını yansıtmaktadır (Işık vd., 2019, s. 75). Üniversite kütüphaneleri, dijitalleşmenin ve çevrimiçi kaynakların artan öneminin bilincinde olarak RDA standartlarını benimsemekte öncü bir rol üstlenmiştir. Bu çerçevede, üniversite kütüphaneleri, koleksiyonlarını daha etkili bir şekilde organize etmeye odaklanarak öğrencilere ve akademisyenlere daha zengin bir bilgi erişimi sağlama hedefine odaklanmıştır. Bu durum, bilimsel araştırmaları destekleyen bir altyapının oluşturulmasına da katkı sağlamıştır (Teoman ve Efe, 2015, s. 17).

Araştırma merkezleri ve özel kütüphaneler de RDA geçiş sürecine entegre olmuş ve kataloglama süreçlerini revize (MARC alanlarının genişletilmesi, tanımlamaların geliştirilmesi, kısaltmaların kullanılmaması gibi) etmiştir. Bu kurumlar, RDA'nın getirdiği esneklik ve detaylı kataloglama imkanlarından faydalanarak, özellikle özgün koleksiyonlarıyla öne çıkan zengin bilgi kaynaklarını daha etkili bir biçimde kullanılma konusunda çalışmalar yapılmıştır (Köklü, 2017, s. 95). Ancak, RDA geçiş sürecindeki zorluklar da göz ardı edilemez. Kaynak yetersizliği, personel eğitimi ve altyapı güncellemeleri gibi faktörler, kurumların bu sürece uyum sağlama sürecini etkilemiştir. Bu nedenle, RDA geçişinin değerlendirilmesi sadece başarıları değil, aynı zamanda karşılaşılan zorlukları da içermelidir. Türkiye'deki RDA geçişi, kütüphane ve bilgi yönetimi alanındaki gelişmelere önemli bir ivme kazandırmış ve ulusal standartları uluslararası düzeyde güçlendirmiştir (Beygirci vd., 2023, s. 126).

Kurum Türü	Benimseme Çabaları	Eğitim Faaliyetleri	Zorluklar
Milli Kütüphane	Öncü rol, eğitim programları	Çalışanlara yönelik seminerler	Kaynak yetersizliği, yoğun çalışma temposu
Üniversite Kütüphaneleri	RDA standartlarını benimseme, koleksiyon yeniden düzenleme	Çalışanlara yönelik atölyeler	Teknolojik altyapı güncellemeleri, personel eğitimi
Araştırma Merkezleri ve Özel Kütüphaneler	Esneklik ve detaylı kataloglama imkanlarından yararlanma	Özel eğitim programları	Finansal sınırlamalar, veri girişi zorlukları

Tablo 4: Türkiye'deki farklı kurum türlerinin RDA geçişi sürecindeki çabaları, başarıları ve karşılaştıkları zorluklar
Kaynak: (Young-Hyman, 2008, s. 380)

Tablo 3, Türkiye'deki çeşitli kütüphane kurumlarının RDA geçiş sürecindeki çabalarını, başarılarını ve karşılaştıkları zorlukları özetlemektedir. Milli Kütüphane, RDA standartlarını benimsemedeki öncü rolü ve personel eğitim programlarıyla dikkat çekerken, yoğun çalışma temposu ve kaynak yetersizliği gibi zorluklarla karşılaşmıştır. Üniversite kütüphaneleri, koleksiyonlarını RDA standartlarına uyarlamada çaba gösterirken, teknolojik altyapı güncellemeleri ve personel eğitimi konularında zorlanmıştır. Araştırma merkezleri ve özel kütüphaneler ise RDA'nın esneklik ve detaylı kataloglama imkanlarından yararlanmada öncü olmuş, ancak finansal sınırlamalar ve veri girişi konularında zorluklar yaşamışlardır (Young-Hyman, 2008, s. 382; Bayter, 2022, s. 72).

2.3.RDA’ya Geçen Kütüphanelerin Katalog Kayıtları

2.3.1. Ayrıntılı Kayıt Bilgileri

RDA'ya geçiş sürecindeki kütüphaneler, katalog kayıtlarını zenginleştirmek ve kullanıcılara daha etkili erişim sağlamak için çeşitli stratejiler geliştirmişlerdir. Bu kapsamlı yaklaşım, katalog kayıtlarında belirgin iyileştirmeler ve kullanıcı deneyiminde artışlar beraberinde getirmiştir.

RDA, katalog kayıtlarında daha ayrıntılı bilgilerin yer almasını teşvik eder. Önceden sadece yazarın adını içeren kayıtlar, RDA ile birlikte yazarın biyografik detayları, diğer

eserleri ve bağlantılı konular gibi zengin bilgilerle desteklenmiştir (Işık vd., 2019, s. 68).

Örneğin:

100 1# $a Smith, John, $d 1975-

375 ## $a Amerikalı

370 ## $a Amerika

372 ## $a Yazar

375 ## $a erkek

377 ## $a engelli

380 ## $a 1975-

385 ## $a erkek

400 1# $a Smith, John, $d 1975-, $e yazar

375 ## $a Amerikalı

670 ## $a Beyond the Horizon / John Smith, 2005

670 ## $a Echoes of Time / John Smith, 2008

678 ## $a John Smith, 1975 yılında doğmuş Amerikalı bir yazardır. Edebiyat alanındaki öncü eserleriyle tanınmaktadır.

680 ## $a Amerikan Edebiyatı, Postmodernizm

Bu ayrıntılı bilgiler, kullanıcıların bir eseri daha kapsamlı bir bağlam içinde değerlendirmelerine yardımcı olmaktadır.

2.3.2. Çoklu Dil ve Karakter Setleri

RDA, katalog kayıtlarında çoklu dil ve karakter setlerini destekleyerek kültürler arası iletişimi güçlendirmiştir. Bu, kütüphanelerin koleksiyonlarını daha geniş bir kitleye ulaştırmalarını sağlamıştır (Teoman ve Efe, 2015, s. 8).

Örneğin:

245 10 $a Elif Gibi Sevmek / $c Ahmed, Mehmet

546 ## $a Türkçe, Arapça

546 ## $a Latin, Arap karakter seti

Bu örnek kayıtta, "245" alanı başlığı, "546" alanları ise dil ve karakter seti bilgilerini içerir. "546" alanının içinde Türkçe ve Arapça dilleri, aynı zamanda Latin ve Arap karakter seti bilgileri bulunmaktadır.

2.3.4. İlişkilendirme ve Bağlam Bilgisi

RDA, katalog kayıtlarında eserler arasındaki ilişkileri vurgular. Bu sayede, kullanıcılar bir eserin diğer eserlerle, konularla veya yazarlarla olan bağlantılarını daha kolay bir şekilde keşfederler (Beygirci, 2020, s. 130).

Örneğin:
245 10 $a The Art of Science / $c Johnson, Emily
650 #0 $a Sanat
650 #0 $a Bilim
650 #0 $a Doğa
760 00 $t The Intersection of Art and Science / $r Brown, Michael

Bu örnek kayıtta, "245" alanı başlığı, "650" alanları ise ilgili konuları içerir. Ayrıca, "760" alanı ilgili bir esere işaret ederek eserler arasındaki ilişkiyi belirtir. Bu tür bağlam bilgileri, kullanıcılara belirli bir eserin konularını veya diğer eserlerle olan ilişkilerini anlamalarında yardımcı olur.

2.3.5. Medya ve Taşıyıcı Bilgileri

RDA, katalog kayıtlarında medya ve taşıyıcı bilgilerini daha spesifik bir şekilde tanımlar. Bu, kullanıcıların bir eserin fiziksel biçimini ve erişim yöntemlerini daha iyi anlamalarına olanak tanır (Teoman ve Efe, 2015, s. 6).

Örneğin:
245 10 $a History Through the Lens / $c Anderson, Laura
336 ## $a Fotoğraf Albümü $2 rdacontent
337 ## $a Baskı $2 rdamedia
337 ## $a Dijital $2 rdamedia

Bu bilgiler, kullanıcılara kaynakların farklı biçimlerini daha iyi değerlendirme fırsatı sunar. Bu örnekler, RDA'ya geçişin katalog kayıtlarında sağladığı ayrıntılar ve zenginleştirmelerle birlikte, kullanıcı deneyiminde belirgin bir artış sağladığını göstermektedir. Bu örnek kayıtta, "245" alanı başlığı, "336" alanı medya türünü, "337" alanları ise taşıyıcı türlerini içerir. Bu bilgiler, kullanıcılara eserin fiziksel biçimini ve erişim yöntemlerini daha ayrıntılı bir şekilde ifade etme imkanı sunar. Bu da kullanıcılara kaynakların farklı biçimlerini daha iyi anlama ve değerlendirme fırsatı tanır.

2.3.6. Sürekli Güncellenen Bilgiler

RDA, katalog kayıtlarının sürekli güncellenmesini ve değişen bilgilerin hızla yansıtılmasını teşvik eder. Bu, kullanıcıların en güncel ve doğru bilgilere erişimini sağlar (Şenoğlu ve Albarak, 2018, s. 72).

Örneğin:
245 10 $a Space Exploration in the 21st Century / $c Mitchell, David
264 #1 $a Güncelleme Tarihi: 2023-11-15

Bu özellik, kütüphane kullanıcılarının hızla değişen konulardaki güncel kaynaklara kolayca ulaşmalarına olanak tanır. Bu örnek kayıtta, "245" alanı başlığı, "264" alanı ise güncelleme tarihini içerir. Bu tür bir bilgi, katalog kullanıcılarına belirli bir kaydın ne zaman güncellendiği konusunda bilgi sağlar ve böylece en güncel kaynaklara ulaşmalarına yardımcı olur. RDA, sürekli güncellenen bilgilerin kayıtlara eklenmesini ve bu tür bilgilerin kullanıcılara aktarılmasını teşvik eder.

2.3.7. Koleksiyon İçi Bağlantılar

RDA, katalog kayıtlarında aynı koleksiyon içindeki diğer kaynaklarla bağlantılar kurmayı teşvik eder. Bu, kullanıcıların benzer konularda ilgili diğer kaynaklara hızlı bir şekilde ulaşmalarını sağlar (Özel, 2015, s. 28)

Örneğin:
245 10 $a Climate Change and Its Impact / $c Davis, Sarah
580 ## $a Bağlantılı Kaynaklar:

1. Sustainable Solutions / Green, Robert

2. Global Warming Perspectives / Carter, Emily

Bu bağlantılar, kullanıcılara ilgili konularda derinlemesine araştırma yapma imkanı sunar. RDA'nın benimsenmesi, kütüphanelerin katalog kayıtlarını daha zengin, esnek ve kullanıcı odaklı hale getirerek bilgi erişimini önemli ölçüde iyileştirmiştir. Kullanıcılar, bu gelişmeler sayesinde daha kapsamlı bilgilere ulaşabilir ve çeşitli kaynaklara daha etkili bir şekilde erişim sağlayabilirler. Bu durum, kütüphanelerin bilgi yönetimi alanında sürekli olarak evrilen bir çerçeve içinde yer almasını temsil eder (Özel, 2015, s. 41; Teoman ve Efe, 2015, s. 8). Bu örnek kayıtta, "245" alanı başlığı ve yazar bilgisini içerirken, "580" alanı bağlantılı kaynakları gösterir. Bu bağlantılar, benzer konulardaki diğer kaynaklara yönlendirmek için kullanılır ve kullanıcılara ilgili konularda daha fazla bilgiye erişme imkanı sunar. RDA'nın bu tür bağlantıları teşvik etmesi, kullanıcıların konuyla ilgili daha geniş bir perspektife sahip olmalarını sağlar ve bilgi keşfini artırır.

2.8.8. Kataloglama Standartlarının Evrimi:

RDA, kataloglama standartlarının sürekli evrimini destekler. Kütüphaneler, RDA'nın esnek yapısı sayesinde yeni bilgi türleri ve medya formatlarına uyum sağlamak adına kataloglama süreçlerini güncel tutabilirler (Özel, 2017, s. 1550).

Örneğin:

245 10 $a Virtual Reality in Education / $c Patel, Priya

337 ## $a Sanal Gerçeklik Deneyimi $2 rdacontent

040 ## $a Kataloglama Standardı: RDA (2023 Güncellemesi) $b tur $e rda

Bu özellik, kütüphanelere hızla değişen bilgi ortamına adapte olma esnekliği sağlar. Bu örnek kayıtta, "245" alanı başlığı ve yazar bilgisini içerirken, "337" alanı medya türünü ve "040" alanı kataloglama standardını gösterir. "040" alanında özellikle "Kataloglama Standardı: RDA (2023 Güncellemesi)" ifadesi, kaydın hangi kataloglama standartlarına uygun olduğunu belirtir. Bu şekilde, kütüphaneler kataloglama standartlarının güncel versiyonlarına uyum sağlayabilir ve sürekli evrilen bilgi ortamına adapte olabilirler. RDA'nın esnek yapısı, yeni bilgi türleri ve medya formatlarına uyum sağlama konusunda kütüphanelere önemli bir esneklik ve güncelleme yeteneği sunar.

2.3.9. Kullanıcı Katılımı ve Geri Bildirim

RDA, kullanıcıların katalog kayıtlarına katılımını teşvik eder. Kullanıcıların kayıtlar hakkında geri bildirimde bulunmaları ve eksik veya yanlış bilgileri rapor etmeleri, katalogların sürekli iyileştirilmesine katkı sağlar (Özel, 2015, s. 30).

Örneğin:
245 10 $a Artificial Intelligence Explained / $c Chang, Wei
500 ## $a Kullanıcı Geri Bildirimi: "Eserin sayfa sayısı güncellenmelidir."

Bu örnek kayıtta, "245" alanı başlığı ve yazar bilgisini içerirken, "500" alanı kullanıcı geri bildirimini gösterir. Kullanıcı geri bildirimleri, eksik veya yanlış bilgileri düzeltmek ve kayıtları iyileştirmek için kütüphaneler için değerli bir kaynaktır.

RDA'nın bu interaktif özelliği, kütüphane kaynaklarına daha fazla katılım sağlar ve kullanıcıların katalog kayıtları üzerinde etkileşimde bulunmalarını teşvik eder. Kullanıcı geri bildirimleri, kataloglama süreçlerini daha hızlı ve doğru hale getirmeye yardımcı olabilir, böylece kütüphaneler kullanıcıların ihtiyaçlarına daha iyi cevap verebilir.

2.3.10. Veri Entegrasyonu ve Paylaşımı

RDA, kütüphanelerin veri entegrasyonunu ve paylaşımını kolaylaştırır. Bu sayede, farklı kütüphaneler arasında veri uyumluluğu artar ve kullanıcılar daha geniş bir bilgi ağına erişebilir (Özel, 2017, s. 1572).

Örneğin:
245 10 $a Sustainable Urban Planning / $c Kim, Ji-Hoon
580 ## $a Entegrasyon: Diğer kütüphanelerle paylaşılmış çapraz referanslar

Bu örnek kayıtta, "245" alanı başlığı ve yazar bilgisini içerirken, "580" alanı veri entegrasyonunu ve paylaşımını gösterir. Diğer kütüphanelerle paylaşılan çapraz referanslar, kullanıcılara farklı kütüphanelerdeki benzer kaynaklara daha etkili bir şekilde erişim sağlar. RDA, bu tür entegrasyonları teşvik ederek kütüphaneler arasında veri uyumluluğunu artırır ve böylece geniş bir bilgi ağı oluşturulmasına katkıda bulunur. Bu, kullanıcıların daha kapsamlı ve çeşitli bilgilere erişmelerini sağlar ve kütüphanelerin daha etkili bir şekilde

işbirliği yapmalarını mümkün kılar. Bu entegrasyon, kullanıcıların farklı kaynaklara kütüphaneler arası daha etkili bir şekilde ulaşmalarına olanak tanır. RDA'ya geçen kütüphaneler, bu özelliklerle katalog kayıtlarını sadece bilgi depoları olmaktan öte, kullanıcıların etkileşimde bulunabileceği ve zenginleştirebileceği dinamik bilgi kaynaklarına dönüştürmüşlerdir. Bu durum, kütüphane hizmetlerinin kullanıcı odaklı, yenilikçi ve sürekli gelişen bir niteliğe sahip olmasını sağlamıştır (Köklü, 2017, s. 72).

2.3.11. Koleksiyon Çeşitliliği ve Özelleştirme

RDA, katalog kayıtlarını geniş bir kaynak yelpazesini kapsayacak şekilde çeşitlendirmeye olanak tanır. Kütüphaneler, farklı medya türlerini, konuları ve dil seçeneklerini içeren çeşitli koleksiyonları daha etkili bir şekilde kataloglayabilirler (Karadeniz ve Yılmaz, 2020, s. 310).

Örneğin:
245 10 $a Jazz through the Ages / $c Davis, Miles
336 ## $a Ses Kaydı (Vinyl) $2 rdacontent
336 ## $a Kitap (Müzik Tarihi) $2 rdacontent
546 ## $a İngilizce, Fransızca

Bu örnek kayıtta, "245" alanı başlığı ve yazar bilgisini içerirken, "336" alanları medya türlerini gösterir. "546" alanı ise dil seçeneklerini belirtir. Bu çeşitlilik, kütüphanelerin farklı medya türlerini ve dil seçeneklerini kapsayan koleksiyonları daha etkili bir şekilde kataloglamasına olanak tanır. RDA'nın bu esnekliği, kütüphanelerin kullanıcılarına daha iyi hizmet vermesine, farklı ilgi alanlarına sahip kullanıcılara hitap etmesine ve koleksiyonlarını daha çeşitli bir şekilde sunmasına yardımcı olur.

2.3.12. Dijital Koleksiyon Yönetimi

RDA, dijital koleksiyonları etkili bir şekilde yönetme ve kataloglama imkanı sağlar. Bu, kütüphanelerin dijital objeleri, özel koleksiyonları ve çevrimiçi kaynakları daha iyi organize etmelerini mümkün kılar (Delibaş ve Kılıç, 2022, s. 128).

Örneğin:

245 10 $a Digital Artistry Showcase / $c Smith, Emma

336 ## $a Dijital Sanat Eseri $2 rdacontent

337 ## $a Dijital Platform $2 rdamedia

Dijital koleksiyonların etkili bir şekilde kataloglanması, kullanıcıların çevrimiçi kaynaklara daha rahat erişmelerine olanak tanır. Bu örnek kayıtta, "245" alanı başlığı ve yazar bilgisini içerirken, "336" ve "337" alanları dijital medya türleri ve taşıyıcı türleri hakkında bilgi verir. Bu bilgiler, kütüphanelerin dijital sanat eserlerini ve diğer çevrimiçi kaynakları etkili bir şekilde kataloglamasına olanak tanır.

RDA'nın dijital koleksiyon yönetimi konusundaki bu özelliği, kütüphanelere dijital dünyada daha etkili bir şekilde hizmet vermelerini sağlar. Kullanıcılar, çevrimiçi kaynaklara daha rahat erişebilir ve dijital koleksiyonlardaki çeşitli materyalleri keşfederken daha iyi bir deneyim yaşayabilirler.

2.3.13. Kataloglama Hızı ve Otomasyon

RDA, kataloglama süreçlerini hızlandırmak ve otomatikleştirmek için uygun bir çerçeve sunar. Kütüphaneler, daha verimli çalışma ve kaynaklarını hızla kataloglama yeteneği kazanabilirler.

Örneğin:

245 10 $a Future Trends in Robotics / $c Chen, Wei

588 ## $a Otomasyon: Kataloglama süreçlerinde AI tabanlı otomasyon

Bu hız ve otomasyon, kütüphanelerin artan bilgi yüküne daha etkili bir şekilde yanıt vermelerine olanak tanır. RDA'nın kütüphane kataloglama süreçlerine getirdiği çeşitli avantajlar, bilgi yönetimi alanında sürekli gelişim ve adaptasyonun önemini vurgulamaktadır. Kütüphaneler, RDA'nın esnek yapısını kullanarak, kullanıcılarına daha kapsamlı, güncel ve çeşitli bir bilgi deneyimi sunma yolunda önemli adımlar atmışlardır (Teoman ve Efe, 2015, s. 10). Bu örnek kayıtta, "245" alanı başlığı ve yazar bilgisini içerirken, "588" alanı otomasyonu belirtir. Kütüphaneler, RDA'nın esnekliği sayesinde kataloglama süreçlerini otomatize edebilir ve yapay zeka tabanlı otomasyon araçlarını kullanarak daha hızlı ve verimli bir şekilde kaynakları kataloglayabilirler. RDA'nın

kataloglama süreçlerinde otomasyonu teşvik etmesi, kütüphanelere büyük veri yükleriyle daha etkili bir şekilde başa çıkma ve kullanıcıların taleplerine daha hızlı yanıt verme yeteneği kazandırır. Bu da kütüphanelerin daha dinamik ve rekabetçi bir ortamda faaliyet göstermelerine olanak tanır.

Türkiye'deki kütüphaneler, geleneksel kataloglama standartlarından Resource Description and Access (RDA) standartlarına geçiş sürecinde önemli adımlar atmışlardır. Bu geçiş, katalog kayıtlarının zenginleşmesi, kullanıcı odaklı hale gelmesi ve çeşitli bilgi türleriyle medya formatlarını içermesi gibi bir dizi avantajı beraberinde getirmiştir (Işık ve Kılıç, 2019, s. 73). RDA'nın benimsenmesiyle birlikte, katalog kayıtlarının ayrıntı düzeyi belirgin bir şekilde artmıştır. Özellikle yazar biyografileri, diğer eserlerle ilişkiler ve konu bağlantıları gibi bilgiler, kullanıcıların kaynaklar hakkında daha kapsamlı bir anlayışa sahip olmalarını sağlamıştır. Bu ayrıntılar, eserler arası bağlantıları güçlendirerek bilgi bağlamını zenginleştirmiştir. Çoklu dil ve karakter setlerinin desteklenmesi, Türkiye'nin kültürel çeşitliliğine uyum sağlama açısından önemli bir adımdır. Katalog kayıtları, Türkçe, Arapça gibi farklı dillerde ve Latin, Arap alfabesi gibi çeşitli karakter setlerinde sunularak kullanıcıların tercihlerine daha iyi yanıt vermektedir (Karadeniz ve Yılmaz, 2020, s. 311). RDA'nın vurguladığı ilişkilendirme ve bağlam bilgisi, kütüphanelerin koleksiyonları arasında daha etkili bağlantılar kurmalarını sağlamıştır. Kullanıcılar, bir eser üzerinden ilgili diğer kaynaklara ve konulara kolayca yönlendirilerek daha zengin bir bilgi deneyimi yaşamaktadır. Ayrıca, medya ve taşıyıcı bilgilerinin daha spesifik bir şekilde tanımlanması, kütüphane kullanıcılarına kaynakların fiziksel biçimi ve erişim yöntemleri konusunda daha net bilgiler sunmaktadır. Bu özellik, dijital kaynakların ve çeşitli taşıyıcı türlerin kataloglanmasını daha etkili hale getirmiştir (Gümüş, 2013, s. 29).

RDA'nın getirdiği esneklik, kataloglama standartlarının sürekli evrimini desteklemektedir. Kütüphaneler, yeni medya formatlarına ve bilgi türlerine uyum sağlamak adına kataloglama süreçlerini güncel tutma esnekliği kazanmışlardır. Kütüphanelerin kullanıcı katılımını ve geri bildirimini teşvik etme çabaları, kayıtların daha doğru ve kullanıcı dostu hale gelmesine katkı sağlamıştır. Kullanıcıların kayıtlar üzerinde geri bildirimde bulunma ve eksik bilgileri rapor etme imkanları, kütüphanelerin sürekli iyileştirmeye açık olmalarını sağlamaktadır. Son olarak, dijital koleksiyon yönetimi ve otomasyonun benimsenmesi, kütüphanelere çevrimiçi kaynakları daha etkili bir şekilde yönetme yeteneği kazandırmıştır (Binici, 2018, s. 36). Dijital kaynakların kataloglanması ve

erişimi, kullanıcıların çevrimiçi dünyada daha etkili bir şekilde gezinmelerini sağlamıştır. Bu nedenle, Türkiye'deki kütüphanelerin RDA'ya geçişi, bilgi organizasyonu ve erişiminde önemli bir evrimin habercisi olmuştur. Katalog kayıtlarındaki zenginleşme ve kullanıcı dostu yaklaşımlar, kütüphane hizmetlerini daha etkili, çeşitli ve güncel kılmıştır. Bu süreç, kütüphanelerin bilgi yönetimindeki dönüşümünü ve kullanıcıların bilgiye erişimindeki kaliteyi artırmasını simgelemektedir (Delibaş ve Kılıç, 2022, s. 137).

2.4.OPAC Ekranlarında Yaşanan Değişim

Türkiye'deki kütüphaneler, Online Public Access Catalog (OPAC) ekranlarında gerçekleşen önemli değişimleri benimseyerek, kullanıcı deneyimini geliştirmeye odaklanmıştır. Bu evrim, bilgi erişimini daha etkili hale getirme ve kullanıcıların bilgi kaynaklarına daha anlamlı bir şekilde erişmelerini sağlama amacını taşımaktadır (Özüsağlam vd., 2009, s. 555). Geleneksel OPAC ekranlarındaki temel bilgilerin ötesine geçilerek, katalog kayıtlarındaki ayrıntı düzeyi önemli ölçüde artmıştır. Özellikle Resource Description and Access (RDA) standartlarının benimsenmesiyle birlikte, yazar biyografileri, konu başlıkları ve ilişkili eserler gibi detaylı bilgiler kullanıcıların kaynakları daha iyi değerlendirmelerine olanak sağlamıştır (Yılmaz, 2004, s. 15).

OPAC ekranlarında gözlemlenen bir diğer önemli değişiklik, çoklu dil ve karakter setlerinin entegrasyonudur. Artık Türkçe, Kürtçe, Arapça gibi farklı dillerdeki kaynaklara daha kolay erişim sağlanırken, aynı zamanda Latin, Arap alfabesi gibi çeşitli karakter setlerini destekleyerek kültürel çeşitliliğin kucaklanması hedeflenmiştir. OPAC ekranlarındaki değişim, metin tabanlı arama seçeneklerinin ötesine geçerek görsel ve içerik tabanlı arama seçeneklerine de odaklanmıştır. Kullanıcılar artık kitap kapakları, içerik özetleri gibi görsel unsurlar üzerinden de arama yapabilirler. Bu, bilgiye hızlı ve etkili erişimi destekleyen kullanıcı dostu bir özelliktir (Diriarın, 2013, s. 32). Modern OPAC ekranları, kullanıcı geri bildirimini teşvik eden ve katalog kayıtlarını değerlendirme imkanı sunan özelliklere sahiptir. Kullanıcılar, kaynaklar hakkında yorum yapabilir, derecelendirme verebilir ve eksik veya yanlış bilgileri bildirebilirler. Bu interaktif geri bildirim mekanizması, kütüphanelerin kayıtları sürekli olarak iyileştirmelerine olanak tanır (Yıldırım, 2022, s. 38).

OPAC ekranlarındaki evrim, dijital koleksiyonlara daha etkili bir erişim sağlama

amacını içermektedir. Elektronik kitaplar, çevrimiçi dergiler ve dijital arşivlere erişim, kullanıcıların bilgiye çeşitli formatlarda ve hızlı bir şekilde ulaşmalarını destekler. Bu değişimler, Türkiye'deki kütüphanelerin OPAC ekranlarını, kullanıcıların bilgiye daha hızlı, etkili ve anlamlı bir şekilde erişmelerini sağlamak amacıyla geliştirmeye odaklandığını göstermektedir. Bu evrim, kütüphane hizmetlerinin çağdaş standartlara uygun, kullanıcı dostu ve çeşitli bir perspektife evrildiğini yansıtmaktadır (Özüsağlam vd., 2009, s. 568).

OPAC (Online Public Access Catalog), bir kütüphanenin koleksiyonunu aramak ve erişmek için kullanılan çevrimiçi bir araçtır. Bu ekranlarda yaşanan değişim, zamanla kullanıcı dostu arayüzlerin geliştirilmesi, daha zengin arama seçeneklerinin eklenmesi ve daha fazla bilgiye erişim gibi faktörlerle ilişkilendirilebilir. İşte bir örnek:

- Önceki Durum: Eski OPAC ekranları genellikle basit arama kutuları ve sınırlı arama seçenekleri sunardı. Kullanıcılar genellikle yalnızca başlık, yazar veya konu gibi temel arama terimlerini kullanarak arama yapabilirlerdi. Sonuçlar, genellikle sınırlı bilgi içeren liste görünümünde sunulurdu.
- Değişim Örneği: Günümüzde, birçok kütüphane OPAC ekranlarında önemli değişimler yaşanmaktadır. Örneğin, bir üniversite kütüphanesinin OPAC ekranı, aşağıdaki özellikleri içerebilir:
- Gelişmiş Arama Seçenekleri: Kullanıcılar, başlık, yazar, konu, yayın tarihi, yayıncı, dil veya materyal türü gibi çeşitli kriterlere göre arama yapabilirler. Bu, kullanıcıların arama sonuçlarını daraltmalarına veya belirli özelliklere sahip kaynakları bulmalarına olanak tanır.
- Filtreleme ve Sıralama: Arama sonuçları, kullanıcıların belirli özelliklere göre filtreleme yapmalarını veya sonuçları belirli bir ölçüte göre sıralamalarını sağlayan seçenekler sunar. Örneğin, kullanıcılar yalnızca elektronik kaynakları veya belirli bir yayıncıya ait kitapları görüntüleyebilirler.
- Detaylı Kayıt Görünümü: Kullanıcılar, arama sonuçlarındaki her bir kaydın ayrıntılarını inceleyebilirler. Bu görünüm, kitabın özeti, konu başlıkları, yayıncı bilgileri ve benzeri detayları içerebilir.
- Elektronik Kaynaklar için Doğrudan Erişim: Kütüphanenin dijital koleksiyonunda yer alan elektronik kaynaklar, doğrudan OPAC ekranından erişilebilir olabilir. Kullanıcılar, bir kitabın basılı kopyasının yanı sıra elektronik versiyonunu da bulabilir ve erişebilirler.

2.5.Ülkemizde RDA'ya Geçiş Sürecinin Olumlu ve Olumsuz Değerlendirilmesi

2.5.1. Olumlu değerlendirilmesi

1. Katalog Kayıtlarının Zenginleşmesi ve Kullanıcı Dostu Arayüzler: RDA standartlarının benimsenmesiyle birlikte, katalog kayıtları önemli ölçüde zenginleşmiş ve kullanıcılar için daha erişilebilir hale gelmiştir. Bu zenginleşmiş kayıtlar, kitaplar, makaleler ve diğer kaynaklar hakkında daha detaylı bilgiler içermekte ve kullanıcıların aradıkları bilgilere daha hızlı ulaşmalarını sağlamaktadır (Yılmaz, 2004, s. 59).

2. Çoklu Dil ve Karakter Setlerinin Kullanımı: Geçiş süreci, Türkiye'nin dil ve kültür çeşitliliğine uyum sağlamak adına çoklu dil ve karakter setlerinin entegrasyonunu desteklemiştir. Bu, farklı dillerdeki kaynaklara daha etkili bir şekilde erişim sağlarken, kullanıcı tabanını genişletmiş ve kütüphanelerin daha kapsayıcı hizmet sunmalarına olanak tanımıştır.

3. Dijital Koleksiyonların Etkili Yönetimi: RDA'nın getirdiği esneklik, dijital koleksiyonların etkili bir şekilde yönetilmesine olanak tanımıştır. Elektronik kitaplar, çevrimiçi dergiler ve diğer dijital kaynaklara olan erişimde artış yaşanmış, bu da kütüphane kullanıcılarının çağdaş bilgiye daha hızlı ve etkili bir şekilde ulaşmalarını sağlamıştır.

4. İleri Düzeyde İlişkilendirme ve Anlamlandırma: RDA standartları, kaynakların içeriği ve yapısına odaklanarak ileri düzeyde ilişkilendirme imkanı sunmaktadır. Bu, kullanıcıların bir kaynağın bağlamını daha iyi anlamalarını ve ilgili diğer kaynaklara kolayca ulaşmalarını sağlar (Yıldırım, 2022, s. 48).

5. Kullanıcı Geri Bildirimine Duyarlılık: Geçiş süreci, kullanıcı geri bildirimine daha duyarlı olma imkanı sunmuştur. Katalog kayıtlarındaki hataların düzeltilmesi, eksik bilgilerin eklenmesi ve kullanıcıların taleplerine hızlı yanıt verilmesi, kütüphanelerin kullanıcı memnuniyetini artırmıştır.

6. Modern Teknoloji ve Entegrasyon Yeteneği: RDA geçişi, modern teknoloji ve otomasyon sistemleriyle entegrasyonu desteklemiştir. Bu sayede, kütüphaneler daha verimli çalışabilir, kullanıcıların çevrimiçi kataloglarda kolayca gezinmelerini sağlayabilir ve dijital kaynaklara daha hızlı erişim imkânı sunabilir.

7. İlerlemiş Veri Analitiği ve Raporlama: RDA standartları, kataloglama verilerinin daha etkili bir şekilde analiz edilmesine ve raporlanmasına olanak tanır. Kütüphaneler, kullanım istatistikleri, talep analizleri ve koleksiyon performansı gibi önemli verilere daha kolay erişebilir, bu da stratejik kararlar almayı destekler (Diriarın, 2013, s. 18).

8. İnteraktif Kullanıcı Deneyimi ve Eğitim Materyalleri: Geçiş süreci, kütüphane kullanıcılarına daha etkileşimli ve öğretici deneyimler sunma imkânı sağlamıştır. Eğitim materyalleri ve interaktif kaynaklar, kullanıcıların RDA standartlarına daha iyi adapte olmalarına ve katalog kayıtlarını daha etkili bir şekilde kullanmalarına yardımcı olur.

9. Küresel Standartlara Uyum: RDA'nın benimsenmesi, Türkiye'deki kütüphaneleri uluslararası standartlarla uyumlu hale getirmiştir. Bu da uluslararası araştırmalara katılımı artırırken, Türk kaynaklarının küresel çapta daha etkin bir şekilde paylaşılmasını sağlamıştır.

10. Sürekli İyileştirme ve Geri Bildirim Döngüsü: Geçiş süreci, kütüphaneleri sürekli iyileştirmeye teşvik eden bir geri bildirim döngüsü oluşturmuştur. Kullanıcı geri bildirimleri, standartlara uyum sağlamak adına yapılan değişiklikleri yönlendirmekte ve kütüphaneleri daha uygun hale getirmektedir (Yılmaz, 2004, s. 35).

2.5.2. Olumlu Yönlerin Gelecekteki Etkileri ve Sürdürülebilirliği

RDA standartlarının benimsenmesi, kütüphaneler arasında işbirliğini artırmış ve veri paylaşımını kolaylaştırmıştır. Ortak veri formatları ve standartlarının kullanımı, kütüphaneler arası kaynak paylaşımını ve ortak projelerin geliştirilmesini teşvik etmektedir. RDA, bilgi okuryazarlığının geliştirilmesine katkıda bulunmuştur. Katalog kayıtlarının daha anlaşılır ve tutarlı olması, kullanıcıların bilgiye daha etkin bir şekilde erişmelerini sağlamakta ve bilgi arama becerilerini güçlendirmektedir. Kataloglama standartlarının iyileştirilmesi, farklı disiplinlerden gelen kaynakların daha etkili bir şekilde erişilebilir olmasını sağlamıştır. Bu da interdisipliner araştırmalara olanak tanımakta ve bilim dünyasında çeşitliliği artırmaktadır.

RDA standartlarının benimsenmesi, kütüphaneleri teknolojik gelişmelere hızlı bir şekilde adapte olmaya teşvik etmiştir. Bu sayede, kütüphaneler kullanıcıların değişen ihtiyaçlarına daha çabuk yanıt verebilir hale gelmiştir. Dijital koleksiyon yönetimi, RDA'nın

esnek yaklaşımı sayesinde daha etkili hale gelmiştir. Türkiye'nin kültürel mirasının dijitalleştirilmesi ve korunması adına kütüphaneler, bu standartları kullanarak çeşitli dijital kaynakları yönetebilmektedir. RDA geçişi, kütüphanelerde sürdürülebilir değişimi teşvik etmiştir. Kataloglama standartlarındaki bu evrim, sürekli bir gelişim ve iyileştirme sürecinin başlangıcını işaret etmektedir. Kütüphaneler, gelecekteki teknolojik ve bilimsel gelişmelere adapte olmaya devam edebilmek için bu sürdürülebilir değişim perspektifini benimsemiştir (Diriarın, 2013, s. 18; Yıldırım, 2022, s. 52).

2.5.3. Geçiş Sürecinin Olumsuz Yönleri: Kütüphane Hizmetlerindeki Zorluklar ve Karşılaşılan Engeller

Türkiye'deki kütüphaneler, geleneksel kataloglama standartlarından Resource Description and Access (RDA) gibi modern standartlara geçiş sürecinde, çeşitli zorluklarla karşılaşmış ve olumsuz yönlerle mücadele etmiştir. Bu bağlamda, geçiş sürecinin getirdiği zorlukları ve karşılaşılan engelleri incelemek önemlidir (Teoman ve Efe, 2015, s. 3).

1. Eğitim Eksikliği ve Personel Uyum Sorunları: RDA standartlarının benimsenmesi, kütüphane personelinin yeni ve karmaşık bir sistemle adapte olma ihtiyacını doğurmuştur. Ancak, yeterli eğitim programlarının olmaması ve personel uyum sürecinde yaşanan zorluklar, geçişin başlangıcında aksamalara neden olmuştur.

2. Teknolojik Altyapı Güncellemelerindeki Gecikmeler: RDA'ya geçiş, kütüphanelerin teknolojik altyapılarını güncellemeleri gerektirmiştir. Ancak, bu güncellemelerin maliyeti ve karmaşıklığı nedeniyle birçok kütüphane, teknolojik altyapı güncellemelerinde gecikmelerle karşılaşmıştır (Atılgan vd., 2014, s. 170).

3. Mali Zorluklar ve Kaynak Kısıtlamaları: RDA standartlarına uyum sağlamak, özellikle küçük ölçekli ve özel kütüphaneler için finansal zorlukları beraberinde getirmiştir. Bu kurumlar, yeni standartlara geçişin maliyeti ile karşılaşarak kaynak kısıtlamalarıyla mücadele etmek zorunda kalmıştır.

4. Kataloglama Süreçlerindeki Artan Karmaşıklık: RDA standartları, daha detaylı ve özelleştirilmiş kataloglama süreçlerini gerektirir. Bu da kütüphanelerin kaynakları kataloglama süreçlerinde daha fazla zaman ve emek harcamalarına neden olmuş,

kataloglama süreçlerindeki artan karmaşıklık personel üzerinde ek yük oluşturmuştur.

5. Kullanıcı Geri Bildirim Yönetimi Zorlukları: Kütüphaneler, kullanıcı geri bildirimlerini etkin bir şekilde yönetmekte ve bu geri bildirimlere hızlı bir şekilde yanıt vermekte zorlanmıştır. Katalog kayıtlarındaki hataların düzeltilmesi ve eksik bilgilerin eklenmesi süreçlerinde yaşanan zorluklar, kullanıcı memnuniyetini olumsuz etkileyebilir (Pazooki vd., 2014, s. 630).

6. Yavaş İlişkilendirme ve Veri Entegrasyonu: RDA, ilişkilendirme ve veri entegrasyonu konusunda esnek bir yaklaşım sunsa da, bu süreçler zaman alıcı olabilir. Kütüphaneler, kaynakların diğer kaynaklarla ilişkilendirilmesi ve entegrasyonu süreçlerinde yavaş ilerleme ile karşılaşmıştır (Pazooki vd., 2014, s. 630).

7. Kataloglama Standartları Arasındaki Uyum Zorlukları: RDA'nın benimsenmesiyle birlikte, önceki kataloglama standartlarından ayrılan kütüphaneler arasında uyum sağlamak zorlayıcı olmuştur. Farklı standartlar arasındaki geçiş, bazı kütüphanelerde tutarsızlıklara ve veri uyumsuzluklarına yol açmıştır (Atılgan vd., 2015, s. 670).

8. Kütüphane Koleksiyonlarının Dönüşüm Maliyetleri: Geleneksel kataloglama standartlarına dayalı olarak oluşturulmuş koleksiyonların RDA standartlarına uyumlu hale getirilmesi, maliyetli bir dönüşüm sürecini beraberinde getirmiştir. Bu maliyetler, özellikle büyük koleksiyonlara sahip kütüphaneler için önemli bir engel oluşturabilir.

9. İlişkilendirme ve Çevrimiçi Kaynaklar İçin Zorluklar: RDA, özellikle çevrimiçi ve dijital kaynaklar için detaylı ilişkilendirme kuralları sunar. Ancak, bu kuralların uygulanması ve dijital kaynakların doğru bir şekilde kataloglanması kütüphaneler için teknik zorluklar doğurabilir (Atılgan vd., 2014, s. 672).

10. Kullanıcı Eğitimi Sorunları: RDA'ya geçiş, hem kütüphane personelinin hem de kullanıcıların eğitimini gerektirmiştir. Katalog kayıtlarının anlaşılması ve kullanılması konusundaki bu eğitim süreci, bazı kullanıcılar için karmaşık olabilir ve bu da kullanım engellerine neden olabilir.

11. Geçiş Sürecindeki İletişim Eksiklikleri: Kütüphaneler arasında geçiş sürecinde

iletişim eksiklikleri yaşanmıştır. Bu eksiklikler, benzer zorluklarla karşılaşan kütüphanelerin tecrübelerini paylaşma ve çözüm önerileri geliştirme konusunda bir engel oluşturmuştur.

12. Kataloglama Hataları ve Kalite Kontrol Zorlukları: RDA'nın getirdiği detaylı kuralların uygulanması, kataloglama hataları ve veri kalitesi kontrolü zorluklarını da beraberinde getirmiştir. Bu durum, kullanıcıların doğru ve güvenilir bilgilere ulaşma konusunda endişeleri artırabilir (Işık vd., 2019, s. 75).

2.6.RDA Geçişi Sonrası Kütüphanelerin Deneyimleri

Türkiye'deki kütüphaneler, Resource Description and Access (RDA) standartlarına geçiş sürecinde bir dizi deneyim yaşamış ve bu deneyimlerin ardından kataloglama hizmetlerindeki değişiklikleri değerlendirmiştir. Bu geçişin bir sonucu olarak elde edilen başarılar ve karşılaşılan zorluklar, kütüphanelerin yeni kataloglama paradigmaya uyum sürecini anlamalarını ve geliştirmelerini sağlamıştır (Bayter, 2022, s. 71). RDA'nın benimsenmesiyle birlikte, kütüphaneler katalog kayıtlarını daha zengin ve detaylı hale getirme başarısı elde etmiştir. Kitaplar, makaleler ve diğer kaynaklarla ilgili bilgilerdeki artış, kullanıcıların hızlı ve etkili bir şekilde aradıkları içeriklere erişimini kolaylaştırmıştır. Ayrıca, RDA'nın çoklu dil ve karakter setleriyle uyumlu olma özelliği, Türkiye'nin dil çeşitliliğiyle başa çıkma konusunda kütüphanelere avantaj sağlamıştır. Ancak, bu başarıların yanı sıra bazı zorluklarla da karşılaşılmıştır. RDA'ya geçiş sürecinde yaşanan eğitim eksiklikleri ve personel uyum sorunları, kütüphanelerde bazı aksamalara yol açmış ve yeni standartlara adapte olma sürecini zorlaştırmıştır. Teknolojik altyapı güncellemelerindeki gecikmeler, kütüphaneleri yeni standartlara uyum konusunda sınırlamış ve kataloglama süreçlerindeki artan karmaşıklık personel üzerinde ek yük oluşturmuştur (Örkmez, 2001, s. 234).

Kütüphaneler arasında geçiş sürecinde yaşanan iletişim eksiklikleri ve işbirliği sorunları da benzer zorluklarla karşılaşan kütüphanelerin tecrübelerini paylaşma ve çözüm önerileri geliştirme konusunda engeller oluşturmuştur. Ancak, kütüphaneler aldıkları dersler doğrultusunda sürekli eğitim programlarına ve etkili iletişim stratejilerine daha fazla vurgu yapma ihtiyacını fark etmişlerdir (Koç, 2018, s. 790). Bu deneyimler ışığında, kütüphaneler teknolojik altyapılarını güncelleme ve planlama konusunda daha stratejik bir yaklaşım benimsemelidirler. Kullanıcı geri bildirimlerine duyarlılık, kataloglama hatalarıyla ilgili geri

bildirimlere etkili bir şekilde yanıt verme ve kullanıcı memnuniyetini artırma noktasında kütüphanelerin odaklanması gereken önemli bir alan olarak öne çıkmaktadır (Örkmez, 2001, s. 234). Kullanıcı geri bildirimlerine daha etkili bir şekilde yanıt verme mekanizmaları oluşturarak, kataloglama süreçlerindeki kaliteyi artırmalı ve kullanıcı memnuniyetini en üst düzeye çıkarmalıdırlar (Bayter, 2022, s. 59).

RDA geçişinin ardından kütüphaneler, deneyimlerinden elde ettikleri bilgileri kullanarak sürekli iyileştirme ve adaptasyon süreçlerine odaklanmalıdır. Bu noktada, önemli bir husus da kütüphanelerin teknolojik dönüşüm ve dijitalleşme alanlarında daha proaktif bir rol oynamasıdır. RDA standartları, dijital kaynakları etkin bir şekilde kataloglamayı destekler. Kütüphaneler, dijital koleksiyonlarını daha fazla zenginleştirmeli ve kullanıcıların çevrimiçi kaynaklara daha etkili bir şekilde erişmelerini sağlamalıdır. Ayrıca, kütüphaneler teknolojik altyapılarını sürekli olarak güncelleyerek dijitalleşme sürecinde öncü bir rol üstlenmelidir (Yıldırım, 2022, s. 48). RDA geçişinin ardından, kullanıcı eğitimi süreçleri önemli bir hale gelmiştir. Kütüphaneler, kullanıcılarına RDA standartlarına uygun katalog kayıtlarını nasıl kullanacakları konusunda düzenli eğitimler sağlamalı ve bu konuda bilinçlendirme çalışmalarına ağırlık vermeli. Kullanıcı geri bildirimlerini almak ve değerlendirmek de bu süreçte kritik öneme sahiptir (Atılgan vd., 2014, s. 171).

Kütüphaneler arası işbirliği, RDA standartlarına geçiş sürecinde yaşanan zorlukları aşma konusunda büyük bir potansiyele sahiptir. Deneyim paylaşımı, ortak çözümlerin bulunması ve benzer sorunlara karşı kolektif çözümler üretilmesi, kütüphanelerin güçlenmesini sağlayacaktır. Bu nedenle, kütüphaneler arası iletişimi artırmaya yönelik çaba harcanmalıdır. Kataloglama süreçlerindeki etkinliği artırmak için kütüphaneler, sürekli iyileştirme prensiplerini benimsemelidir. Kataloglama hatalarını düzeltmek, veri kalitesini artırmak ve kullanıcı geri bildirimlerine daha hızlı yanıt vermek adına etkin geri bildirim mekanizmaları oluşturulmalıdır (Pazooki vd., 2014, s. 633). RDA'nın uluslararası bir standart olması, Türkiye'deki kütüphanelere küresel düzeyde daha etkin bir şekilde entegre olma imkânı sunar. Kütüphaneler, uluslararası standartlara uyum konusunda sürekli izleme yapmalı ve bu standartlara uygunluğu sürdürmelidir. Kütüphaneler, RDA geçişinin ardından geleceğe dönük stratejik planlamalar yapmalıdır. Teknolojik trendleri takip ederek, kullanıcı ihtiyaçlarını öngörerek ve kataloglama süreçlerini sürekli iyileştirerek, kütüphaneler önemli bir bilgi kaynağı olarak konumlarını güçlendirebilirler. Türkiye'deki kütüphaneler, RDA standartlarına geçiş sürecinde elde ettikleri deneyimleri etkili bir şekilde yöneterek,

kataloglama hizmetlerini sürekli geliştirmeli ve bilgi erişimini artırmak adına önemli adımlar atmalıdır (Bayter, 2022, s. 69).

3. BÖLÜM: ULUSAL DÜZEYDE KATALOGLAMA POLİTİKASI HAZIRLANMASI

Kütüphaneler, bilgi yönetimi ve erişimini sağlamak adına kataloglama süreçlerini önemli bir stratejik unsurdur. Bu süreçlerin standartlaştırılması ve etkin bir şekilde yönetilmesi, kullanıcılara güvenilir ve tutarlı bilgi sunma amacına hizmet eder (Şenoğlu ve Albayrak, 2018, s. 72).

3.1. MARC Alanlarına RDA ile Bibliyografik Tanımlama

Kütüphanecilik, teknolojinin gelişimiyle birlikte önemli değişikliklere uğramıştır. Bu değişikliklerden biri de kataloglama sürecidir ve dijital ortamlar için uygun kataloglama standartları geliştirilmiştir. Kataloglama, kütüphanecilerin temel görevlerinden biridir ve bu alanda RDA gibi esnek standartlar, geleneksel MARC standardının yenilenmesine öncülük etmiştir. RDA'nın ortaya çıkmasıyla, MARC'ın bazı alanlarında değişiklikler yapılarak RDA'ya uyum sağlanmaya çalışılmıştır. Bu çalışmada, ilişkisel kataloglama konusunda önemli olan alanlara odaklanarak, RDA kurallarını bu alanlar açısından açıklamayı amaçlıyoruz. Bu alanlar aynı zamanda RDA'nın kümeleme özelliğine katkı sağlayan alanlar olarak da değerlendirilebilir. Kataloglama süreçlerinin etkili bir şekilde yürütülebilmesi ve kütüphane kaynaklarının düzenli bir şekilde kaydedilebilmesi için, MARC (Machine-Readable Cataloging) alanları kritik bir öneme sahiptir. Bu bölümde, Atılım Üniversitesi Kadriye Zaim Kütüphanesi'nin (Örnek olarak) kataloglama politikası kapsamında belirlenen ve kullanılan MARC alanları detaylı bir şekilde tanımlanacaktır (Şenoğlu ve Albayrak, 2018, s. 73).

100 - Ana Giriş Başlığı Alanı: Bu alan, kataloglanan kaynağın başlığını içerir. Eserin yazarı, editörü veya sorumlu kişinin ismi bu alanda yer alır. Örneğin:

$aSmith, John

245 - Başlık Bilgisi Alanı: Başlık bilgisi alanı, kaynağın başlığını ve alt başlığını içerir. Bu alan genellikle başlık, alt başlık ve yazar bilgisini içerir. Örneğin:

245 10 $aIntroduction to Machine Learning / $cJones, Mark.

264 - Yayımcılık Bilgisi Alanı:

Bu alan, kaynağın yayımcılık bilgisini içerir. Yayıncı, yayın yeri ve yayın tarihi gibi bilgiler bu alanda yer alır. Örneğin:

264 ## $aNew York : $bABC Publications, $c2020.

3.2. Kontrol Alanları Genel Bilgiler

Bu alanlar, tüm bilgi kaynaklarının ayrıntılı açıklamalarını içeren ve makine tarafından okunabilen bibliyografik kayıtların işlenmesinde kullanılan kontrol numaraları ve diğer kodlanmış bilgileri içerir. Her bir veri öğesi, örnekler, giriş kuralları ve tarih bölümleriyle birlikte detaylı olarak açıklanır. Bu alanlar, belirli veri öğelerini tanımlamak için kullanılır ve çeşitli türde kodlanmış bilgileri içerir. Bu alanlarda, göstergeler veya alt alan kodları bulunmamaktadır. Şu anda, 009 alanı yerel kullanım için ayrılmış durumdadır ve bu kaynakta detaylı olarak açıklanmamıştır.

000-005 MARC alanları, Lider (Leader) olarak adlandırılır ve yeni bir kaydın başladığını belirtir. Bu alanlar, sabit 24 karakterden oluşur ve bibliyografik tanımlamanın başlıca özelliklerini içerir. Her bir öğenin 00'dan 23'e kadar olan pozisyonları belirli bir anlama gelir. Bu bilgi tamamen bilgisayarın anlaması için tasarlanmıştır. Örneğin, 000'dan 004'e kadar olan pozisyonlar kaydın uzunluğunu belirtir. Lider alanlarından sonra, verilerin bulunduğu bloğa "rehber" denir. Rehber, bibliyografik tanımlamanın hangi alanları ve öğelerini içerdiğini belirler ve bilgisayar tarafından oluşturulur. Bu alanlar, bibliyografik tanımlamanın genel nitelikleri hakkında temel bilgiler içerir ve göstergesi bulunmaz. Örneğin:

001: 1785592

003: CU-UC

005: 19990712074629.6

3.2.1. 001 - Kontrol Numarası Alanı

Bu alanda, kaydı oluşturan, kullanan veya dağıtan kuruluş tarafından atanmış olan kontrol numarası bulunur. Örnekler:

001: 86104385

001: ocm14919759

3.2.2. 003 - Kontrol Numarası Tanımlayan Kurum Alanı

Kontrol Numarası 001 alanında, kaydı oluşturan kuruluşa ait MARC kodunun bulunduğu alandır. Örneğin:

003: DLC (Library of Congress)

003: OCoLC (OCLC)

003: DNLM (National Library of Medicine)

3.2.3. 005 - Son İşlem Tarihi ve Saati Alanı

En son kayıt işleminin tarihini ve saati belirleyen ve kayıt için sürüm tanımlayıcısı olarak kullanılan on altı karakterden oluşan bir alandır. Bu tarih ve saat gösterimleri, ISO 8601 standardına uygun olarak kaydedilirler.

3.2.4. 006 Sabit Uzunluklu Veri Öğeleri Alanı

Bu alan, bibliyografik tanımlamanın türünü belirleyen bir alandır ve ek bilgi kaynakları için kullanılır. Örneğin, bir bilgi kaynağı belgesel nitelikte bir video içerebilir ve bir DVD ekine sahip olabilir. Bu tür bir bilgi kaynağını tanımlamak için "type code" olarak "g: projected medium", "type mat" olarak "v: videorecording", ve "techniq" olarak "l: live action" gibi değerler verilir. Kataloglanan bir eserin 008 (Sabit Uzunluklu Veri Öğeleri) alanında kodlanamayan özel yönleri hakkında bilgi sağlayan on sekiz karakterli bir konumdur. Bu alan, bir eserin birden fazla özelliğe sahip olduğu durumlar için kullanılır ve metinsel olmayan devam eden kaynakların kodlanmış seri yönlerini kaydetmek için kullanılır.

3.2.5. 007 Fiziksel Tanım Sabit Alan

Bu alan, özellikle kitap dışı kaynakların fiziksel niteliklerinin tanımlandığı bir alandır. Kodlanmış bir biçimde fiziksel özelliklere özel bilgiler bu alanda verilir. Örneğin, eşlik eden materyal gibi bir öğenin tamamı veya parçaları tanımlanabilir. Fiziksel özellikler genellikle MARC kaydının diğer bölümlerinde, özellikle 300 alanından (Fiziksel Tanım) veya 5XX not alanlarından birinde belirtilir. 007 alanının bibliyografik kayıtlarda geçerli olduğu materyal kategorileri şu şekilde sunulur: Harita, elektronik kaynak, küre, dokunsal materyaller, yansıtılmış grafik, mikroform, yansıtılmamış grafik, sinema filmi, kit, notalı müzik, uzaktan algılamalı görüntü, ses kaydı, metin, video kaydı.

3.2.6. 008 Sabit Uzunluklu Veri Öğeleri (Kontrol) Alanı

Bu alan özellikle materyalin türü, dili, kaynağı, hangi kütüphane gibi genel bilgilerin kısaltmalar kullanılarak verildiği bir alandır. Örneğin:

Entrd: Kaydın girilmeye başlandığı tarih

Dat_Tp: Veri türü

Date1: Başlangıç tarihi

Date2: Bitiş tarihi

Lang: Dili

Rec_Type: Maddenin formu: Basılı kitap, basılı ya da sesli nota/müzik, kartografik material, mikroform, ses kayıtları, bilgisayar dosyaları, karışık materyaller vb. kodlamalar yer almaktadır. Maddenin formuna göre değiştirilmelidir.

Enc_Lvl: Katalog özellikleri: Kataloğun seviyesini belirleyen K sabit alanıdır.

Desc: Kataloğun formu: Hangi standart gözetilerek yapıldığını gösterir. Boşluk olarak kullanılmaktadır

Ctry=Ülke: Kitap hangi ülkede yayınlanmışsa o ülkenin kodu girilmelidir.

Illus=Resimleme: En fazla 4 karakter kullanılabilir. Her bir alan alfabetik olarak girilmelidir.

Audience=Hedef kitle: Eserin hangi toplum kesimi için uygun olduğunu belirten alandır. Örneğin lise ders kitapları c kodu ile girilmelidir.

Repr=Eserin biçimi: Mikroform, mikrofiş, kabartma harfli (Braille), elektronik vb. biçimlerin belirtildiği alandır. Bu şekilde basılı kaynak haricinde bir kataloglama yapıldığında belirtilmelidir.

Cont=İçindekilerin niteliği: Bibliyografyalar, kataloglar, sözlükler, ansiklopediler, el kitapları, tezler vb. eserlerin belirtilmesinde kullanılmalıdır.

GovtPub=Resmi yayın: Yayıncının niteliğine göre kodlanan alandır. Resmi yayın olup olmadığına karar verilemiyorsa u kodu kullanılır.

ConfPub=Conferans yayını: Konferans ise 1, değilse 0 kullanılır.

Festschr=Armağan/anma kitabı: Armağan/anma kitabı ise 1, değilse 0 kullanılır.

Indx=İndeks (Dizin): İndeks varsa 1, yoksa 0.

Fiction=Edebi biçim: Eserin edebi biçimine göre kodlama yapılır.

Biog=Biyografya: Biyografik material olup olmadığı ve/veya türü belirtilir.

Mod_Rec=Yenilenmiş kayıt: Basım bilgilerine dayanarak eserin durumu hakkında kodlama yapılır. Örneğin: s kısaltılmış eser, r tamamen Latin alfabesine çevrilmiş vb. Gerekli durumlarda kullanılan bir alandır.

Source=Kataloglama kaynağı: Kataloglama yapılırken hangi kaynaktan yararlanıldığı belirtilir.

3.2.7. 010 - Kongre Kütüphanesi Kontrol Numarası Alanı

Bilgi kaynağının içinde yalnızca yayın yılı belirtilmişse, "dat type" alanı "s: single known date probable date" olarak seçilir ve "date one" alanına yayın yılı eklenir. Ancak, bilgi kaynağında hem yayın yılı hem de telif yılı bulunuyorsa, "dat type" alanı "t: Publication date and copyright date" olarak seçilir ve "date one" alanına yayın yılı, "date two" alanına ise telif yılı yazılır.

010 - Kongre Kütüphanesi Kontrol Numarası Alanı: Bu alan, bir MARC kaydına Kongre Kütüphanesi tarafından atanmış olan numarayı içerir. Alt alan kodları ise şunlardır:

$a: LC kontrol numarası

$b: NUCMC kontrol numarası

$z: İptal edildi/geçersiz LC kontrol numarası

3.2.8. 013 - Patent Kontrol Bilgileri Alanı

Bu alan, patent belgelerini kontrol etmek için kullanılan bilgileri içerir. Patentlerle ilgili bilgilere ek olarak, buluş sahibi sertifikaları, faydalılık sertifikaları, faydalı modeller, patentler veya ek sertifikalar, buluş sahipleri ek sertifikaları, ek fayda sertifikaları ve

bunlardan herhangi biri için yayınlanmış başvurularla ilgili bilgileri de içerebilir.

Alt alan kodları şunlardır:

$a: Sayı

$b: Ülke

$c: Sayı türü: Patent belgesi tanımlayıcısının türü

$d: Tarih: Bir patentin veya sertifikanın verildiği tarih veya bir başvurunun kabul edildiği tarih.

$e: Durum: Alandaki numara ile tanımlanan patent belgesinin durumunu açıklayan veya netleştiren metin.

$f: Belgeyi veren ülke: Belgenin verildiği ülkeyi veya kurumu tanımlayan bilgiler

3.2.9. 015 - Ulusal Bibliyografya Numarası Alanı

Bu alan, ulusal bir bibliyografyadan üretilen bilgilerin kataloglanması için kullanılan bibliyografi giriş numarasını içerir.

Alt alan kodları şunlardır:

$a: Ulusal numara

$q: Niteleyici bilgi

$z: İptal edilmiş/geçersiz ulusal numara

$2: Kaynak: Ulusal Bibliyografya Numarasının kaynağını tanımlayan kod.

3.2.10. 016 - Ulusal Bibliyografya Ajansı Kontrol Numarası Alanı

Kongre Kütüphanesi dışındaki ulusal bir bibliyografik kuruluş tarafından kayda atanmış numaralardır. Bu numaralar, ulusal bibliyografik ajans sisteminde kullanılan kayıt kontrol numaralarıdır ve 015 alanında kullanılan Ulusal Bibliyografya Numarası ile aynı değildir. Bu kontrol numaraları, aynı ulusal ajans tarafından dağıtılan kayıtlarda 001 (Kontrol Numarası) alanında da yer alabilir.

3.2.11. 017 - Telif Hakkı veya Yasal Depozito Numarası Alanı

017 - Telif Hakkı veya Yasal Depozito Numarası Alanı, bir kaydın telif hakkı veya yasal depozito numarasını içeren bir MARC alanıdır. Bu alan, yayınlanmış materyallerin

telif hakkı bilgilerini veya yasal olarak depozitoya alındığı numaraları içermektedir. Özellikle kitaplar, dergiler, müzik kayıtları ve diğer yayınlanabilir materyaller için telif hakkı veya yasal depozito numaralarının kaydedilmesine yardımcı olur. Bu numaralar, ilgili yasal gereklilikler doğrultusunda yayınlanan materyallerin izlenmesine ve yönetilmesine yardımcı olur.

Örneğin;

017 ## $a 2021023456 $b 2021 $d US $e c $f a

Bu örnekte:

"$a" alt alanı, telif hakkı veya yasal depozito numarasını temsil eder ve "2021023456" değeri bir numaradır.

"$b" alt alanı, numaranın telif hakkı veya yasal depozito tarihini temsil eder ve "2021" değeri, numaranın 2021 yılında verildiğini gösterir.

"$d" alt alanı, numaranın verildiği ülkeyi temsil eder ve "US" değeri, bu numaranın Amerika Birleşik Devletleri'nde verildiğini belirtir.

"$e" alt alanı, numaranın tipini temsil eder ve "c" değeri, bu numaranın bir telif hakkı numarası olduğunu belirtir.

"$f" alt alanı, numaranın kaynağını temsil eder ve "a" değeri, bu numaranın Amerika Birleşik Devletleri Telif Hakkı Ofisi tarafından verildiğini gösterir.

3.2.12. 018 - Telif Hakkı Kodu Alanı

Bir kaydın telif hakkı durumunu temsil eden bir MARC alanıdır. Bu alan, belirli bir materyalin telif hakkı durumunu veya kullanım şartlarını gösteren bir kod içerir. Örneğin, bir eserin telif hakkı süresi dolmuşsa veya kamuya ait bir malzeme ise bu durumu belirtmek için kullanılabilir.

3.2.13. 020 – Uluslararası Standart Kitap Numarası (ISBN) Alanı

ISBN (Uluslararası Standart Kitap Numarası) bir yayının eşsiz bir tanımlayıcısıdır ve genellikle on haneli bir sayıdır. Ayrıca, cilt ve takım bilgisi için ayrı alanlar açılmalıdır. Örneğin, bir takımın ISBN'si ve her bir cildin ayrı ISBN'leri varsa, her cildin kaydında hem

takım hem de bireysel cilt ISBN'leri yazılmalıdır (Koç, 2018).

Örnekler:

020 __ |a9786055690274

020 __ |a9786055690274 (takım)

020 __ |a 9786055690274 (takım)

020 __ |a 9786055690256 (cilt 1)

020 __ |a 9786055690287 (cilt 2)

020 __ |a97789754701258 (cilt 1) |q (sert kapak)

Not: Niteleyici bilgi için "q" kullanılabilir, örneğin, kağıt kapak, sert kapak veya elektronik kitap gibi.

3.2.14. 022 ISSN Uluslarası Standart Süreli Yayın Numarası Alan

022 - ISSN Uluslararası Standart Süreli Yayın Numarası Alanı, bir yayının benzersiz tanımlayıcı numarasını içeren bir MARC alanıdır. ISSN, basılı veya elektronik olarak yayınlanan süreli yayınları (dergiler, gazeteler, dergiler vb.) tanımlamak için kullanılan bir standart numaradır. Bu alan, bir yayının ISSN numarasını içerir ve yayının benzersiz kimliğini sağlar. ISSN numarası, bir yayının hangi süreli yayın olduğunu belirlemeye yardımcı olur ve kataloglama işlemlerinde kullanılır.

Örnek:

022 ## $a 1234-5678

Bu örnekte:

"$a" alt alanı, ISSN numarasını temsil eder. "1234-5678" değeri, ilgili yayının ISSN numarasını gösterir. Bu numara, o yayının benzersiz tanımlayıcısıdır ve kataloglama işlemlerinde kullanılır.

3.2.15. 040 - Kataloglama Kaynak Kodu

Bu alanda, katalog kaydını oluşturan kütüphanenin kodu, kataloglama dili, kataloglama standardı ve kaydı hazırlayan kurumun kodu bilgileri girilir. Bu bilgiler genellikle OCLC sayfasından alınır (Delibaş ve Kılıç, 2022, s. 138).

Örnek:

040 __ |aTCCB|btur|erda|cBGZ|Dtccb

3.2.16. 041 - Dil Kodu

Bu alanda, kataloğu yapılan materyalin dil kodu girilir. Birden fazla dil varsa, her dil için ayrı alt alanlar kullanılır (Köklü, 2017, s. 65).

Örnek:

041 0_ |atur|aeng

Bu örnekte, Türkçe ve İngilizce dilleri bulunmaktadır.

Not: Çeviri eserlerde, çevrilen dilin yanı sıra özgün dil için de alt alanlar kullanılabilir.

041 1_ |atur|heng

3.2.17. 044 Ülke Kodu Alan

008/15-17 (Yayın, üretim veya uygulama yeri) alanı, bir yayının yayınlandığı, üretildiği veya uygulandığı yerleri belirtmek için kullanılan bir MARC alanıdır. Bu alandaki bilgi tek başına yetersiz olduğunda, yayınlayan veya üreten kuruluşun ülkesini daha ayrıntılı bir şekilde belirtmek için kullanılan alt alanlardır.

Alt Alan Kodları:

"$a" alt alanı, MARC ülke kodunu temsil eder. Bu kod, 008/15-17 alanında görünen kodun ilk alt alanı olarak verilir.

"$b" alt alanı, yerel alt varlık kodunu temsil eder.

"$c" alt alanı, ISO ülke kodunu temsil eder.

Bu alt alanlar, yayının yayınlandığı, üretildiği veya uygulandığı yerlerin daha ayrıntılı bir şekilde belirtilmesine yardımcı olur. Bu bilgi, uluslararası kataloglama standartlarına uygun olarak kütüphane kayıtlarında kullanılır.

3.2.18. 046 Özel Kodlanmış Tarih Alanı

046 - Özel Kodlanmış Tarih Alanı, özel olarak kodlanmış tarih bilgilerini içeren bir MARC alanıdır. Bu alan, belirli olayların veya tarihlerin kodlanması için kullanılır ve genellikle kütüphane kayıtlarında belirli tarihlerin veya zaman aralıklarının

tanımlanmasında kullanılır.

Örnek MARC alanı:

046 ## $k 2018-05-20 $2 edtf

Bu örnekte:

"$k" alt alanı, özel olarak kodlanmış bir tarihi temsil eder. "2018-05-20" değeri, 20 Mayıs 2018 tarihini gösterir.

"$2" alt alanı, tarih formatının belirtildiği alt alanıdır. "edtf" değeri, tarihin Extended Date/Time Format (EDTF) standardına göre kodlandığını belirtir.

Bu şekilde, özel olarak belirtilmiş bir tarih, belirli bir formata uygun olarak kaydedilir ve kataloglama süreçlerinde kullanılır.

3.2.19. 049 - Kaydı Yapan Ülke Kodu Alanı

Bir bibliyografik kaydın oluşturulduğu ülkeyi temsil eden bir MARC alanıdır. Bu alan, kaydın hangi ülkede yapıldığını belirtmek için kullanılır ve uluslararası kataloglama standartlarında kullanılan bir bilgidir.

Bu alanda, kaydı oluşturan kütüphane veya kuruluşun bulunduğu ülkeyi gösteren bir ülke kodu yer alır. Bu kodlar genellikle ISO standartlarına uygun olarak belirlenir ve kütüphane kayıtlarının uluslararası düzeyde tanımlanmasına yardımcı olur.

Örneğin:

"049 Alanı, bibliyografik kaydın oluşturulduğu ülkeyi belirtmek için kullanılır. Bu alanda yer alan ülke kodu, kaydı yapan kuruluşun bulunduğu ülkeyi temsil eder. Örneğin, "USA" kodu Amerika Birleşik Devletleri'ni, "GBR" kodu Birleşik Krallık'ı, "FRA" kodu ise Fransa'yı gösterir."

3.2.20. 050 - LC Numarası

Bu alanda, Library of Congress (LC) sınıflama numarası kullanılır. LC Sınıflama Web sayfasından alınan numara buraya girilir (Baydur, 1985, s. 179)

Örnek:

050 00 |aDR479

Not: Yazar veya eser cutter numarası varsa, bu bilgiler de eklenir.

050 00 |aDR479|b.B14

3.2.21. 060 - Ulusal Tıp Kütüphanesi Sınıflama Numarası Alanı

060 - Ulusal Tıp Kütüphanesi Sınıflama Numarası Alanı, tıp alanındaki kaynakların sınıflandırılması için Ulusal Tıp Kütüphanesi (NLM) tarafından kullanılan bir MARC alanıdır. Bu alan, tıbbi kaynakların konularını sınıflandırmak için NLM Sınıflama Numarası'nı içerir. NLM Sınıflama Numarası, tıbbi konuları sınıflandırmak için alfanümerik bir sistemdir ve tıbbi literatürün organizasyonunda yaygın olarak kullanılır. Bu numaralar, kaynakların konularını belirlemek ve sınıflandırmak için kütüphaneler ve bilgi merkezleri tarafından kullanılır.

Örnek:

060 |aWB 100|bM279r 2010

Bu örnekte:

"060" alanı, Ulusal Tıp Kütüphanesi Sınıflama Numarası Alanı'nı temsil eder.

"|aWB 100" alt alanı, kaynağın tıp alanındaki konusunu belirten NLM Sınıflama Numarası'nı içerir.

"|bM279r 2010" alt alanı, kaynağın ayrıntılarını içeren diğer bilgileri ifade eder.

3.2.22. 070 - Ulusal Tarım Kütüphanesi Sınıflama Numarası Alanı

Ulusal Tarım Kütüphanesi (NAL) tarafından atanan sınıflama numarasını içeren bir MARC alanıdır. Bu alan, tarım alanındaki kaynakların konularını sınıflandırmak için kullanılır.

Göstergeler:

İlk gösterge: NAL koleksiyonunda varlığı belirtir.

"#" : Bilgi verilmedi.

"0" : Öğenin NAL'da bulunduğunu belirtir.

"1" : Öğenin NAL'da bulunmadığını belirtir.

Örneğin:

070 ## |aSB 123.45 |b0

Bu örnekte:

"070" alanı, Ulusal Tarım Kütüphanesi Sınıflama Numarası Alanı'nı temsil eder.

"|aSB 123.45" alt alanı, kaynağın tarım alanındaki konusunu belirten NAL Sınıflama Numarası'nı içerir.

"|b0" alt alanı, öğenin NAL koleksiyonunda bulunduğunu belirtir.

3.2.23. 080 - Evrensel Ondalık Sınıflama Numarası Alanı

080 - Evrensel Ondalık Sınıflama Numarası Alanı, kaynakların konularını sınıflandırmak için Evrensel Ondalık Sınıflama Sistemi'nin (UDC) kullanıldığı MARC alanını temsil eder.

Örneğin:

080 00 |a574.5|223

Bu örnekte:

"080" alanı, Evrensel Ondalık Sınıflama Numarası Alanı'nı temsil eder.

"00" alt alanı, Evrensel Ondalık Sınıflama Sistemi'nin kullanıldığını belirtir.

"|a574.5" alt alanı, kaynağın konusunu belirten Evrensel Ondalık Sınıflama Numarası'nı içerir.

"|223" alt alanı, sistem versiyonunu belirtir.

3.2.24. 082 - Dewey Numarası

Bu alanda, Dewey Sınıflama sisteminin numarası girilir. Dewey numarası yazılırken, ilk üç rakamdan sonraki nokta dışında "/" vb. noktalama işaretleri kullanılmaz (Pakin, 1972, s. 152).

Örnek:

082 10 |a297.336|220

090 - Yerel Yer Numarası Alanı

Kütüphane veya kuruluş içindeki belirli bir kaynağın yerel olarak atanmış bir numarasını içeren bir MARC alanıdır.

Örneğin:
090 |aABC123

Bu örnekte:
"090" alanı, Yerel Yer Numarası Alanı'nı temsil eder.
"|aABC123" alt alanı, belirli bir kaynağın yerel olarak atanmış numarasını içerir.

3.3. 1XX ALANLARI

1XX Alanları, temel giriş olarak kullanılan alanlardır ve genellikle bir kaynağın başlık bilgisini içerir. Bu alanlar arasında 100, 110, 111 ve 130 numaralı alanlar bulunur. Temel giriş öğeleri, kaynağın sorumlu kişisinin, ailenin veya kuruluşunun adını içerebilir. Ayrıca, bir koleksiyonun adını veya adını veren kişinin, ailenin veya kuruluşunun adını da içerebilirler. Bu alanlar, bir kaynağın temel tanımını sağlamak için önemlidir.

3.3.1. 100 - Temel Giriş/Yazar Adı

Bu alanda, eserin temel girişi için yazar adı bilgileri girilir. Yazar otoriteleri kullanılır.

Örnek:
100 1_ |aKısakürek, Necip Fazıl,|d1905-1982

3.3.2. 110 - Temel Giriş/Tüzel Kuruluş Adı

Bu alanda, eserin temel girişi için tüzel kuruluş adı bilgileri girilir.
Örnek:
110 2_ |aTürkiye İstatistik Kurumu.|bTarımda Yapısal Uyum, Destekleme Özel İhthisas Komisyonu.

3.3.3. 111 - Temel Giriş/Kongre, Konferans, Sempozyum, Toplantı Adı

Bu alanda, kongre, konferans, sempozyum, toplantı adı gibi bilgiler girilir. Ayrıca, toplantının numarası, tarihi ve yeri de eklenir.

Örnek:

111 2_ |aUluslararası Kütüphane Kongresi|n84.|d2022|cNew York

Bu örnek, "84. Uluslararası Kütüphane Kongresi, 2022, New York" adlı bir etkinliği temsil eder.

Örnek 111 Alanı Kullanımı:

111 2_ |aUluslararası Bilim ve Teknoloji Konferansı|n(5. :|d2022 :|cİstanbul, Türkiye)

245 10 |aProceedings of the 5th International Conference on Science and Technology :|binnovations and future perspectives /|ceditors: Ayşe Yılmaz, Mehmet Tekin.

246 30 |aICST 2022

710 2_ |aIstanbul Technical University.|4isb

710 2_ |aScientific Research Society.|4isb

3.3.4. 130 Tekbiçim Başlık Alanı

Belirli bir eserin veya eser grubunun tek bir biçimde adlandırılmasını sağlar. Bu alan, kutsal kitaplar, bilgisayar kütükleri, antlaşmalar gibi tekbiçim adlarının girişinde sıkça kullanılır. Ayrıca, bazı masal koleksiyonları veya destanlar da bu alanda temsil edilebilir. Bu alandaki girişler, eserin tek bir biçimde adını içerir ve farklı bir başlığa ihtiyaç duymaz. Örneğin, "Dede Korkut Hikayeleri" veya "Binbir Gece Masalları" gibi. Bu şekilde, bir eserin belirli bir biçimde adı altında kataloglama ve erişim sağlanabilir.

Örnek 130 Alanı Kullanımı:

130 __ |aKuran-ı Kerim. |pYasin Suresi

130 0_ |aBible. |pO.T. |pFive Scrolls. |lHebrew. |sBiblioteca apostolica vaticana. |kManuscript. |nUrbiniti Hebraicus 1. |f1980.

130 0_ |aConvention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms |d(1950). |kProtocols, etc., |d1963 Sept. 16.

3.4. 2XX Alanları

Bir kayıtta bulunan eserin başlığını ve önceki başlıkları içerir. Özellikle, 245 Alanı (Başlık Açıklaması), eserin ana başlık kaynağındaki başlığı içerir. Tek tip başlık, birden fazla başlık altında görünen eserler için birincil koleksiyon başlığıdır ve anahtar başlık, diziler için özel bir tek başlıktır. Bu alanlar, çeşitli başlıklar için erişim noktaları oluşturmak ve notları

görüntülemek için kullanılır.

3.4.1. 210 - Kısaltılmış Eser Adı Alanı

Bu alan, bir eserin kısaltılmış adını içerir. Kısaltılmış ad, genellikle ana başlıkta bulunan uzun bir başlığın özeti veya kısaltmasıdır. Bu alan, başlığın uzunluğunu azaltmak veya başlıkla ilgili anahtar kelimeleri vurgulamak için kullanılabilir. Kısaltılmış eser adı, eserin tanımlanmasına ve erişim sağlanmasına yardımcı olmak için kullanılan bir veri öğesidir.

3.4.2. 222 - Süreli Eser İçin Tek Biçim Başlık Alanı

222 alanı, süreli eserler için tek biçim başlık alanıdır. Bu alan, ISSN Ajansı tarafından himaye edilen ulusal merkezler tarafından 022 alanında kaydedilen bir ISSN ile ilişkilendirilmiş süreli kaynaklar için kullanılır.

Göstergeler:

İlk gösterge tanımsızdır.

İkinci gösterge dosyalamayan karakterlerin varlığını belirtir. Bu karakterlerin sayısı 1 ile 9 arasında olabilir.

Alt Alan Kodları:

$a: Anahtar başlık

$b: Nitelikli bilgi

Örnek:

222 0#$aTTK

222 0#$aTBMM

222 0#$aTCMB

3.4.3. 240 Tek Biçim Eser Adı Alanı

240 alanı, kütüphane politikası gereği kişi (100), tüzel kişi (110) veya toplantı/konferans (111) adı içeren bir temel giriş altında toplanan tek biçim başlığın verildiği alandır. Tüzel giriş (110) yapılan bilgi kaynaklarında tek biçim eser adı verilmesi gerektiğinde, 240 alanı kullanılır. Bu alanda, yasa kitapları kataloglanırken kaynağın tamamen kanun maddelerinden oluşması gerektiği unutulmamalıdır. İçinde yorum ve

açıklama olan kitaplar için tek biçim başlık kullanılmamalıdır. Ayrıca, diğer dillere çevrilmiş eserler için de tek bir başlık altında toplanabilmesi için eserin orijinal dilinden girişi bu alanda yapılır. RDA standartları ile birlikte gelen 240 alanı, bilgi kaynağının özgün eser adının yazımına ilişkin alandır. 240 $1 alt alanı ise orijinal eser adının hangi dile çevrildiği bilgisinin yer aldığı alandır.

Örnek:

110 1_ $a United States. $b Congress. $b House.

240 10 $a Public lands laws |f 1976.

245 10 $a Public lands laws of the United States ...

3.4.4. 242 – Çeviri Başlık Alanı

242 alanı, bir kaynağın özgün başlığının çevirisini içeren alandır. Bu alan, bir kaynağın farklı dillerdeki başlıklarının kataloglanmasını sağlar ve kullanıcılara erişimde çok dilli bir yaklaşım sunar. Özgün başlığın doğru ve tutarlı bir şekilde çevrilmesi, kaynağın içeriğini ve kapsamını anlamanın önemli bir parçasıdır. Bu alan, özgün başlık ve başlığın çevirisi olmak üzere iki alt alandan oluşur. Özgün başlık, kaynağın orijinal dilindeki başlığını içerirken, çeviri alt alanı, başlığın farklı bir dile çevrilmiş halini içerir. Özellikle, dil farklılıkları nedeniyle kullanıcıların aradıkları kaynağı bulmalarını kolaylaştırır. Örneğin, bir kitabın İngilizce başlığını arayan bir kullanıcı, 242 alanındaki çeviri başlığı aracılığıyla kitabı kendi dilinde bulabilir. Özetle, 242 alanı, kaynakların çok dilli erişimini kolaylaştırmak ve kütüphane kullanıcılarının çeşitli dillerdeki kaynaklara erişimini desteklemek için önemlidir.

3.4.5. 243 - Toplu Tek Biçim Eser Adı

243 alanı, bir toplu tek biçim eser adını içeren bir alandır. Bu alanda, bir kitap serisi, dergi veya belirli bir yayıncıya ait tek biçim eserlerin toplu adı verilebilir. Bu, bir dizi kitabın toplu adını veya bir derginin adını içerebilir.

Örneğin, J.K. Rowling'in yazdığı Harry Potter serisi için bir toplu ad oluşturmak istediğinizi varsayalım. Bu durumda, 243 alanını kullanarak serinin toplu adını belirtebilirsiniz. Ayrıca, serinin hangi yazar tarafından yazıldığını belirtmek için bir alt alan da ekleyebilirsiniz. 243 alanının göstergesi, toplu eser adının türünü belirtir. Aşağıda bu göstergelerin anlamları yer alır:

İlk gösterge:

0: Belirtilmemiş veya tanımlanmamış bir tür.

1: Toplu eser adı olarak belirtilen bir kitap serisi.

2: Toplu eser adı olarak belirtilen bir dergi veya süreli yayın.

3: Belirtilmemiş veya tanımlanmamış bir tür.

Örneğin, "Harry Potter Series" gibi bir kitap serisi için 243 alanı kullanılıyorsa, ilk gösterge 1 olacaktır.

İkinci gösterge:

0: Normal olarak kullanılan bir topçu eser adı.

1-9: Özel kullanıma ayrılmış türler için rezerve edilmiş olan kodlar.

Örneğin, 243 alanı 1 0 ile başlarsa, bu, normal bir kitap serisi adını temsil eder.

3.4.6. 245 Eser Adı ve Sorumluluk Bildirimleri Alanı

245 alanı, bir kaydın başlığını ve yazar ya da sorumlu kişi bilgilerini içerir. Bu alanda eserin başlığı, alt başlığı, serinin başlığı, yazar adı veya yazarlar, editör adı veya editörler, çevirmen adı gibi bilgiler bulunabilir.

Göstergeler:

İlk gösterge:

0: Başlık bilgileri.

1: Seri başlığı.

2: Paralel başlık.

3: Diğer başlık.

4: Seri ve paralel başlık.

5: İlişkili başlık.

6: İlişkili seri başlığı.

7: İlişkili paralel başlık.

8: Diğer ilişkili başlık.

9: İlişkili başlık, seri ve paralel başlık.

İkinci gösterge:

0: Başlık bilgisi ana dilde.

1: Başlık bilgisi diğer dilde.

2: Başlık bilgisi Roma alfabesi olmayan bir dilde.

3: Başlık bilgisi teriminin kodlanmadığı bir dilde.

4-7: Rezerve edilmiş.

8: Karma dilde başlık bilgisi.

9: Bilinmeyen/terimlenmemiş dilde başlık bilgisi.

3.4.7. 246 Eser Adının Değişik Biçimleri Alanı

246 alanı, eserin başlığının değişik biçimlerini içerir. Bu alan, eserin farklı adlandırmalarını, varyant başlıklarını veya farklı dillerdeki başlıklarını içerebilir. Bu bilgi, kullanıcıların farklı kaynaklarda esere ulaşmak için kullanabilecekleri alternatif başlık biçimlerini sağlar.

İlk gösterge:

0: Varyant başlık.

1: Seri başlığı.

2: Diğer başlık bilgileri.

3: Seri ve varyant başlık.

4: Diğer ilişkili başlık.

İkinci gösterge:

0: Ana dilde varyant başlık.

1: Diğer dilde varyant başlık.

2: Ana dilde seri başlığı.

3: Diğer dilde seri başlığı.

4: Ana dilde diğer başlık bilgileri.

5: Diğer dilde diğer başlık bilgileri.

3.4.8. 247 - Eski Eser Adı Alanı

247 alanı, bir kataloglama kaydında eski bir başlığın yeni bir başlıkla değiştirildiği veya eski bir başlığın alternatif bir başlıkla devam ettiği durumları göstermek için kullanılır. Bu alan, eski başlığın ve onunla ilişkili olan yeni başlığın bilgilerini içerir.

Göstergeler:

İlk gösterge:

0: Başlık ek girişi yok.

1: Başlık ek girişi var.

İkinci gösterge:

0: Notu göster.

1: Notu gösterme.

Alt Alan Kodları:

$a: Eski başlık

$b: Eski başlığın geri kalanı

$c: Bağlantı seviyesi

$f: Tarih veya sıralı atama

$g: Çeşitli bilgiler

3.4.9. 250 Basım Alanı

250 alanı, bir yayının basım bilgilerini içeren alandır. Bu alanda, yayının basım yeri, yayıncı, basım tarihi ve benzeri bilgiler yer alır.

Göstergeler:

İlk gösterge:

0: Basım bilgisi yok.

1: Basım bilgisi var.

Alt Alan Kodları:

$a: Basım yeri

$b: Yayıncı

$c: Basım tarihi

$e: Düzeltme bilgisi

$f: Başlık varyantı bilgisi

$g: Genel fiziksel tanım notları

$k: Yayın serisi editörü

$n: Notlar

$p: Basım bilgisi

$3: Malzemenin türü

Örnek:

250 ## $aİstanbul$bABC Yayınevi$c2023$e2. Baskı

Bu örnekte, yayının basım yeri "İstanbul", yayıncı "ABC Yayınevi", basım tarihi "2023" ve düzeltme bilgisi olarak "2. baskı" belirtilmiştir. Diğer alt alanlar kullanılarak ek bilgiler de sağlanabilir, örneğin, başlık varyantı, genel fiziksel tanım notları, yayın serisi editörü veya notlar.

3.4.10. 251 - Sürüm Bilgisi Alanı

Sürüm Bilgisi Alanı (251), kataloglama ve kaynak tanımlama sürecinde önemli bir role sahip olan MARC (Machine Readable Cataloging) formatında bir alandır. Bu alan, kaynakların farklı sürümlerinin veya baskılarının kataloglama kayıtlarında belirtilmesine olanak tanır. Bu sayede, aynı eserin farklı sürümleri veya baskıları arasındaki farklar açıkça belirtilir ve kullanıcılar doğru kaynağa ulaşabilirler.

Sürüm Bilgisi Alanı genellikle ISBN (Uluslararası Standart Kitap Numarası) veya diğer standart tanımlayıcılar aracılığıyla sağlanan bilgileri içerir. Bu bilgiler, kaynağın hangi sürümü veya baskısı olduğunu belirtmek için kullanılır. Örneğin, farklı bir yayıncı tarafından basılan veya farklı bir tarihte yayımlanan bir kitabın sürüm bilgileri bu alanda yer alır. Bu alan ayrıca kaynağın fiziksel özellikleri hakkında da bilgi sağlayabilir. Örneğin, cilt sayısı, sayfa sayısı, boyutlar ve diğer fiziksel özellikler bu alanda belirtilebilir. Bu bilgiler, kullanıcıların kaynağın fiziksel özellikleri hakkında daha fazla bilgi edinmelerine yardımcı olur. Sürüm Bilgisi Alanı, kaynakların farklı sürümleri veya baskıları arasındaki ilişkiyi netleştirerek, kullanıcıların doğru kaynağa erişimini kolaylaştırır. Bu alanın doğru ve eksiksiz bir şekilde doldurulması, kataloglama kayıtlarının etkinliğini artırır ve kullanıcı deneyimini geliştirir.

3.4.11. 254 - Müzikli Sunum Bildirisi Alanı

254 alanı, bir kaydın bir müzikli sunum bildirisi olduğunu belirten alandır. Bu alanda, müzikli sunumun türü, başlığı, katılımcılar, konferans adı ve tarihi gibi bilgiler bulunabilir.

Göstergeler:

İlk gösterge:

0: Müzikli sunum bildirisi değil.

1: Müzikli sunum bildirisi.

Alt Alan Kodları:

$a: Sunum türü

$b: Başlık

$c: Katılımcılar

$d: Konferans adı

$e: Konferans tarihi

$f: Etkinlik yeri

$g: Yayın serisi editörü

$k: Yayın serisi

$n: Yayın serisi numarası

$p: Parça numarası

$q: Müzik düzenleyicisi

$r: Ortam veya çalgı

$s: Özgün dil

$t: Başlık alt başlığı

3.4.12. 255 - Kartografik Matematiksel Veri Alan

255 numaralı alan, MARC (Machine Readable Cataloging) formatında kartografik matematiksel verileri içeren bir alandır. Bu alan, kartografik kaynakların matematiksel özelliklerini ve koordinat bilgilerini tanımlamak için kullanılır. Bu tür bilgiler, coğrafi bilgi sistemleri (GIS) ve harita üretimi gibi uygulamalarda önemlidir. Kartografik matematiksel veri alanı, genellikle projeksiyon bilgileri, ölçek, koordinat sistemleri ve diğer matematiksel parametreleri içerir. Bu bilgiler, haritanın nasıl oluşturulduğunu, hangi projeksiyonun kullanıldığını, ölçek faktörünü ve coğrafi koordinat sistemini belirtir. Örneğin, bir haritanın Mercator projeksiyonunda, belirli bir ölçekte ve WGS 84 coğrafi koordinat sisteminde oluşturulduğunu belirten bilgiler bu alanda yer alabilir. Bu alan ayrıca kartografik matematiksel verilerin doğruluğunu ve güvenilirliğini sağlamak için kontrol noktaları veya diğer kalibrasyon bilgilerini de içerebilir. Bu bilgiler, haritanın doğruluğunu değerlendirmek ve kullanıcılara harita üzerindeki bilgilerin güvenilirliği hakkında bilgi vermek için kullanılır.

3.4.13. 256 - Bilgisayar Dosyası Özellikleri Alanı

256 numaralı alan, MARC (Machine Readable Cataloging) formatında bilgisayar dosyası özelliklerini içeren bir alandır. Bu alan, bilgisayar dosyalarının fiziksel ve teknik özelliklerini tanımlamak için kullanılır. Bu tür bilgiler, dijital koleksiyon yönetimi, dijital arşivcilik ve diğer bilgi teknolojileri alanlarında önemlidir. Örnek bir MARC kaydında 256 numaralı alan aşağıdaki gibi görünebilir: Bu örnekte, bilgisayar dosyasının özellikleri açıklanmaktadır. İlk satır olan "Yönlendirme Bilgisi" kısmı, dosyanın türünü belirtir. Ardından, dosyanın ses özellikleri (formatı, örnekleme hızı, kanal sayısı) ve görüntü özellikleri (video codec, çözünürlük, kare hızı) ayrıntılı olarak listelenir. Bu alan, bilgisayar dosyalarının özelliklerini açıkça tanımlayarak, kullanıcıların doğru dosyayı bulmasını ve uygun şekilde kullanmasını sağlar. Özellikle dijital koleksiyon yönetimi ve dijital arşivcilikte, dosyaların teknik özelliklerinin doğru bir şekilde belgelenmesi ve kataloglanması önemlidir. Bu, kullanıcıların dosyaları doğru şekilde yorumlamasını ve uygun yazılımlar veya cihazlarla açmasını sağlar.

Örneğin:

256 ## $aElektronik veri$dTXT$b32 KB$hTamamlandı$iPDF$7OCR

Bu örnekte:

$a: Dosya türü "Elektronik veri".

$d: Dosya formatı "TXT".

$b: Dosya boyutu "32 KB".

$h: Baskı durumu "Tamamlandı".

$i: Dosya formatı "PDF".

$7: Ek bilgiler "OCR" (Optik Karakter Tanıma).

Bu şekilde, 256 alanı bilgisayar dosyasının teknik özelliklerini kapsamlı bir şekilde tanımlayabilir.

3.4.13. 257 Üretilen Kaynağın Ülkesi Alanı

257 numaralı alan, MARC (Machine Readable Cataloging) formatında, bir kaynağın üretildiği veya yayımlandığı ülkeyi belirten önemli bir kataloglama alanıdır. Bu alan, kültürel, tarihsel ve coğrafi bağlamların vurgulanması bakımından araştırmacılar ve kütüphaneciler için önemlidir. Bu alanın kullanımı, kültürel ve coğrafi kökeni belirleyerek

kaynakların içeriği ve perspektifi hakkında anlayış sağlar. Örneğin, bir kitabın yayımlandığı ülkenin belirtilmesi, o kitabın yazılma sürecinde etkili olan kültürel ve tarihsel faktörleri anlamamıza yardımcı olabilir. Ayrıca, belirli bir konu veya bölge üzerine odaklanan araştırmalarda, kaynağın üretildiği ülkenin belirtilmesi, içerikle ilgili önemli bağlamların gösterilmesine yardımcı olur. 257 alanı, bir kaynağın üretildiği ülkeyi belirten alandır. Bu alan, kaynağın üretildiği ülkenin ISO 3166-1 alpha-3 koduyla tanımlanır.

Örnek bir 257 alanı:
257 ## $aUSA
Bu örnekte, $a alt alanıyla "USA" koduyla ABD'nin ülke kodu belirtilmiştir.

3.4.14. 258 – Parasal Değer Alanı

258 numaralı alan, kataloglama ve kaynak tanımlama sürecinde parasal değerleri belirlemek için kullanılan bir MARC (Machine Readable Cataloging) alanıdır. Bu alan, kaynaklardaki para birimi cinsini ve miktarını tanımlamak için kullanılır. Bu, özellikle koleksiyonların maliyetlerini, fiyatlarını veya para birimiyle ilgili diğer önemli bilgileri kataloglamak için önemlidir. Örnek bir MARC kaydında 258 numaralı alan aşağıdaki gibi görünebilir. Bu örnekte, kaynağın fiyatının Amerikan Doları cinsinden olduğu ve 19.99 dolar olduğu belirtilmektedir. Bu alanın kullanımı, koleksiyonların maliyetlerini veya fiyatlarını belirterek kaynakların mali boyutunu netleştirir. Özellikle kütüphaneler veya kitapçılar gibi kurumlar için, koleksiyon yönetimi ve bütçe planlaması açısından bu bilgiler son derece önemlidir. Ayrıca, kullanıcılar için de önemlidir çünkü kaynağın maliyeti hakkında bilgi sahibi olmalarına ve buna göre karar vermelerine yardımcı olur.

Örneğin:
258 ## $a100.00
Bu örnek, bir kaynağın parasal değerinin 100.00 birim olduğunu gösterir.

3.4.15. 264 Yayın ve Dağıtım Alanı

264 numaralı alanlar, MARC (Machine Readable Cataloging) formatında yayın ve dağıtım bilgilerini içeren önemli kataloglama alanlarıdır. Bu alanlar, bir kaynağın yayımlandığı yer, yayıncı, yayın tarihi ve benzeri bilgileri içerir. Bu bilgiler, kullanıcıların

kaynağın fiziksel ve tarihsel bağlamını anlamalarına ve kaynakları doğru şekilde bulmalarına yardımcı olur. Öncelikle, 264 numaralı alan yayın bilgilerini içerir. Bu alan, kaynağın yayımlandığı yer, yayıncı ve yayın tarihi gibi bilgileri içerir.

Örneğin, yayıncı, basım yeri ve tarihi gibi bilgiler bu alanda bulunabilir.

Alt Alanlar:

$a: Basım yeri

$b: Yayınevi

$c: Basım tarihi

$e: Yayımcının adı (opsiyonel)

$f: Basım numarası (opsiyonel)

261 (Basım Notu): Bu alanda, bir kitabın basımıyla ilgili ek bilgiler verilir.

262 (Yayın Sorumluluğu): Bu alanda, bir kitabın yayın sorumluluğunu üstlenen kişi veya kuruluşa dair bilgiler yer alır.

263 (Dağıtım Notu): Bu alanda, bir kitabın dağıtımıyla ilgili ek bilgiler verilir.

264 (Üretici, Yayıncı, Dağıtıcı Bilgisi): Bu alanda, bir kitabın üreticisi, yayıncısı ve dağıtıcısına dair bilgiler verilir.

3.5. 3XX Alanları

MARC (Machine Readable Cataloging) formatında kullanılan açıklama alanlarıdır. Bu alanlar, kataloglama kayıtlarında çeşitli açıklamaları ve ilgili bilgileri içerir. Genellikle konu başlıkları, içerik notları, dil bilgileri ve diğer açıklamalar bu alanlarda yer alır.

3.5.1. 306 - Çalma Süresi Alanı

306 numaralı alan, kataloglama kayıtlarında kullanılan bir alandır ve kaynağın çalma süresini belirtir. Bu alan, ses kayıtları, videolar, film DVD'leri veya diğer medya içerikleri gibi zamanla ilgili bilgilerin kataloglama kayıtlarına eklenmesini sağlar. Bu alanın kullanımı, kullanıcılara kaynağın süresi hakkında hızlı ve net bir fikir verir. Özellikle ses kayıtları veya videolar gibi medya içeriklerinin çeşitliliği ve farklı uzunlukları göz önüne alındığında, kullanıcılar için önemli bir kılavuz sağlar. Örneğin, bir müzik albümü için çalma süresi alanı, albümdeki toplam parça sayısını ve bu parçaların toplam çalma süresini belirtebilir. Benzer şekilde, bir film DVD'si için çalma süresi alanı, filmin toplam süresini,

özel içeriklerin varsa bunların sürelerini belirtebilir.

Bu şekilde, çalma süresi alanı kullanıcıların kaynakları seçmelerine ve kullanmalarına yardımcı olur. Ayrıca, kütüphane veya medya arşivi gibi kurumlar için, kaynakların kataloglama ve erişimini yönetirken kullanılabilirliği artırır.

3.5.2. 307 - Saat, Vb. Alanı

307 numaralı alan, kataloglama kayıtlarında zamanı belirten bir alan olarak kullanılır. Bu alan, kaynağın içerdiği belirli bir süreyi veya zaman aralığını tanımlamak için kullanılır. Genellikle ses kayıtları, videolar veya diğer medya içerikleri için kullanılır. Bu alan, kaynağın içeriği hakkında zamanla ilgili bilgiler sağlar. Örneğin, bir müzik albümü için 307 numaralı alan, albümün toplam çalma süresini belirtebilir. Benzer şekilde, bir film DVD'si için bu alan, filmin toplam süresini veya özel içeriklerin sürelerini belirtebilir. Bu bilgiler, kullanıcıların kaynakları seçmelerine ve kullanmalarına yardımcı olur. Özellikle medya içeriklerinin çeşitliliği ve farklı uzunlukları göz önüne alındığında, bu tür zamanla ilgili bilgiler önemlidir. Kullanıcılar, kaynağın süresi hakkında bilgi sahibi olarak, kullanım sürelerini planlayabilir ve kaynaklar arasında karşılaştırma yapabilirler. Kütüphane veya medya arşivi gibi kurumlar için, bu tür zamanla ilgili bilgiler kaynakların kataloglama ve erişimini yönetirken kullanılabilirliği artırır. Kataloglama kayıtlarında bu tür bilgilerin bulunması, kullanıcıların kaynakları daha etkin bir şekilde aramalarına ve kullanmalarına olanak tanır.

3.5.3. 310 - Güncel Yayın Sıklığı Alanı

310 numaralı alan, kataloglama kayıtlarında bir yayının güncel yayın sıklığını belirten bir alandır. Bu alan, dergiler, gazeteler veya diğer seri yayınlar gibi periyodik yayınların ne sıklıkla yayımlandığını belirtmek için kullanılır. Bu alandaki bilgiler, kullanıcılara bir yayının ne sıklıkla güncellendiği veya ne sıklıkta yeni bir kopyasının yayımlandığı hakkında bilgi verir. Örneğin, bir derginin haftalık, aylık veya yıllık olarak yayımlandığı belirtilebilir. Benzer şekilde, bir gazetenin günlük veya haftalık olarak yayımlandığı belirtilebilir.

Bu bilgiler, kullanıcıların bir yayının yayınlanma sıklığını anlamalarına ve ihtiyaçlarına uygun kaynakları seçmelerine yardımcı olur. Ayrıca, kütüphane veya arşivler

gibi kurumlar için, yayınların güncellenme sıklığı hakkında bilgi sahibi olmak, koleksiyonların yönetimini ve kullanıcıların bilgiye erişimini planlama açısından önemlidir.

Göstergeler:

İlk Gösterge: Tanımsız

İkinci Gösterge: Tanımsız

Alt Alanlar:

$a: Yayının yayın sıklığını ifade eden metin. Örneğin, "Haftalık", "Aylık", "Yılda iki kez" gibi.

$6: Bağlı bir girişin kontrol numarası (isteğe bağlı)

$8: Alanın düz metin veya kodlanmamış veri olduğunu gösterir (isteğe bağlı)

3.5.4. 321 - Eski Yayın Sıklığı Alanı

321 numaralı alan, kataloglama kayıtlarında eski bir yayının yayın sıklığını belirten bir alandır. Bu alan, dergiler, gazeteler veya diğer seri yayınlar gibi periyodik yayınların eski bir sıklıkla yayımlandığını belirtmek için kullanılır. Bu alan, kullanıcılara bir yayının eski sıklığını anlamaları için bilgi sağlar. Örneğin, bir derginin eski bir şekilde haftalık, aylık veya yıllık olarak yayımlandığı belirtilebilir. Benzer şekilde, bir gazetenin eski bir sıklıkla günlük veya haftalık olarak yayımlandığı belirtilebilir. Bu bilgiler, kullanıcıların bir yayının eski yayın sıklığını değerlendirmelerine ve ihtiyaçlarına uygun kaynakları seçmelerine yardımcı olur. Özellikle arşivlerde veya diğer bilgi depolama alanlarında, kullanıcılar bu bilgileri kullanarak geçmiş dönemlerdeki yayınların sıklığı hakkında fikir sahibi olabilirler. Kütüphane veya arşivler gibi kurumlar için, bu tür eski yayın sıklığı bilgileri, koleksiyonların yönetimi ve kullanıcıların bilgiye erişimini planlama açısından önemlidir. Özellikle tarih araştırmaları veya geçmiş dönemlere ait kaynaklara erişimde, eski yayın sıklığı bilgileri kullanıcılara rehberlik eder ve doğru kaynaklara ulaşmalarını sağlar.

3.5.5. 335 - Genişletme Planı Alanı

335 numaralı alan, kataloglama kayıtlarında bir kaynağın genişletme planını belirten bir alandır. Bu alan, bir seri yayının gelecekteki baskılarının veya güncellemelerinin planlandığı tarihleri içerir. Bu bilgi, özellikle seri yayınların sürekliliği ve yayımlanma düzeni hakkında kullanıcılara bilgi sağlar. Genişletme planı alanı, yayının gelecekteki

baskıları veya güncellemeleri hakkında tahmini veya planlanan tarihleri içerebilir. Bu, dergiler, ansiklopediler, seri monograflar ve benzeri yayınlar için özellikle önemlidir. Örneğin, bir derginin gelecek sayılarının ne zaman yayımlanacağı veya bir seri kitabın yeni ciltlerinin ne zaman yayımlanacağı bu alanda belirtilebilir. Bu bilgi, kullanıcıların bir seri yayının gelecekteki baskılarını takip etmelerine ve planlamalarına yardımcı olur. Kütüphane veya arşivler gibi kurumlar için, bu tür genişletme planları, koleksiyon yönetimi ve kullanıcı hizmetlerinin planlanması açısından önemlidir. Özellikle abonelik veya satın alma kararları, bu tür genişletme planlarına dayanarak yapılabilir. Genişletme planı alanı, yayıncılar, katalogcular ve kullanıcılar arasında iletişimi kolaylaştırır ve bir seri yayının gelecekteki gelişimini anlamak için bir kılavuz sağlar. Bu sayede, kullanıcılar kaynaklarını güncel tutabilir ve aradıkları bilgilere en güncel ve doğru şekilde erişebilirler.

335 - Genişletme Planı Alanı kataloglama kayıtlarında kullanılan bir alandır ve bir kaynağın dijital olarak nasıl genişletileceğini belirtir.

Göstergeler:
İlk Gösterge: Tanımsız
İkinci Gösterge: Tanımsız
Alt Alanlar:
$a: Genişletme planını açıklayan metin.
$b: Planın tarihini veya süresini belirten bilgiler.
$c: Planın yürütüleceği kuruluş veya kişileri belirten bilgiler.
$d: Genişletme planının kaynağını belirten bilgiler.
$u: Genişletme planı hakkında daha fazla bilgi içeren bir URL.
Örnek kullanım:
335 ## $a Dijital olarak renklendirilmiş versiyonlar eklemeyi planlıyoruz.
$u http://example.com/expansion-plan

Bu örnekte, bir kaynağın dijital olarak renklendirilmiş versiyonlarını eklemeyi planladıklarını belirtmek için 335 alanı kullanılmıştır. "$u" alt alanı, genişletme planı hakkında daha fazla bilgi içeren bir URL'yi işaret eder.

3.5.6. 336 İçerik Türü Alanı

336 numaralı alan, kataloglama kayıtlarında bir kaynağın içerik türünü belirten bir alandır. Bu alan, bir kaynağın içeriğinin türünü açıkça tanımlar ve genellikle kategorize etmek için standart terminolojiyi kullanır. İçerik türü alanı, kaynağın türünü belirterek kullanıcılara doğru bilgi sağlar. Örneğin, bir kaynağın bir kitap, dergi makalesi, rapor, tez veya resmî belge gibi farklı türlerden biri olabileceği belirtilir. Bu bilgi, kullanıcıların kaynakları seçmelerine ve kullanmalarına yardımcı olur çünkü belirli bir içerik türünün ihtiyaçlarına ve beklentilerine uygunluğunu değerlendirmelerine olanak tanır. Kütüphane veya arşivler gibi kurumlar için, bu tür içerik türü bilgileri, koleksiyonların yönetimi ve kullanıcı hizmetlerinin planlanması açısından önemlidir. Özellikle kataloglama işlemlerinde, bir kaynağın içerik türünün doğru şekilde tanımlanması, kataloglama kayıtlarının düzenli ve erişilebilir olmasını sağlar. İçerik türü alanı, kataloglama sürecinde belirli bir standart ve terminoloji kullanılarak içerik türünü açıkça tanımlar. Bu, kullanıcıların kaynakların içeriğini hızlıca anlamalarına ve ihtiyaçlarına uygun kaynakları seçmelerine olanak tanır.

Göstergeler:
İlk Gösterge: Tanımlı veya özel olarak tanımlanmış içerik türü.
İkinci Gösterge: Tanımlanmış içerik türü kaynağı.
Alt Alanlar:
$a: İçerik türünü tanımlayan metin.

Örnek:
336 ## $a Metin $2 rdacontent
Bu örnekte, içeriğin metin olduğu ve bu türün RDA içerik türü listesine (rdacontent) ait olduğu belirtilmiştir.

3.5.7. 337 Medya Türü Alanı

337 numaralı alan, kataloglama kayıtlarında bir kaynağın medya türünü belirten bir alandır. Bu alan, bir kaynağın fiziksel formatını veya medya türünü açıkça tanımlar. Bu tür bilgiler, kullanıcıların kaynağın hangi tür medya formatında olduğunu anlamalarına ve kaynağı doğru şekilde kullanmalarına yardımcı olur. Medya türü alanı, kaynağın bir kitap,

ses kaydı, video, elektronik kaynak, CD-ROM veya diğer medya formatlarından biri olabileceğini belirtir. Bu bilgi, kullanıcıların kaynakların fiziksel özelliklerini ve erişim yöntemlerini hızlıca değerlendirmelerine olanak tanır. Kütüphane veya arşivler gibi kurumlar için, medya türü bilgileri, koleksiyonların yönetimi ve kullanıcı hizmetlerinin planlanması açısından önemlidir. Özellikle kataloglama işlemlerinde, bir kaynağın medya türünün doğru şekilde tanımlanması, kullanıcıların doğru kaynakları bulmalarını ve kullanmalarını sağlar.

3.5.8. 338 Taşıyıcı Tipi Alanı

338 numaralı alan, kataloglama kayıtlarında bir kaynağın taşıyıcı tipini belirten bir alandır. Bu alan, bir kaynağın fiziksel taşıyıcısını, yani içeriğin depolandığı veya iletilmekte olduğu ortamı tanımlar. Örneğin, bir kitabın kâğıt üzerinde basılı olduğu, bir CD'nin optik bir diskte depolandığı veya bir dijital dosyanın bir USB bellekte yer aldığı gibi bilgiler bu alanda belirtilebilir. Taşıyıcı tipi alanı, kullanıcıların bir kaynağın fiziksel formatını hızlıca anlamalarına yardımcı olur. Bu bilgi, kaynağın nasıl erişileceği veya kullanılacağı hakkında ipuçları sağlar. Özellikle kütüphane veya arşivlerde, kullanıcılar belirli bir taşıyıcı tipi tercih edebilirler veya belirli bir türün kullanılabilirliğini göz önünde bulundurabilirler. Kütüphane ve arşivler gibi kurumlar için, taşıyıcı tipi bilgileri, koleksiyonların yönetimi ve kullanıcı hizmetlerinin planlanması açısından önemlidir. Kataloglama işlemlerinde doğru taşıyıcı tipinin belirlenmesi, kullanıcıların doğru kaynakları bulmalarını ve kullanmalarını sağlar.

3.5.9. 340 Fiziksel Ortam

340 numaralı alan, kataloglama kayıtlarında bir kaynağın fiziksel ortamını belirten bir alandır. Bu alan, bir kaynağın fiziksel özelliklerini, yapısal yapısını veya taşıyıcı malzemeyi tanımlar. Örneğin, bir kitabın kâğıt üzerine basılı olduğu, bir DVD'nin optik bir diskte depolandığı veya bir el yazmasının pergament üzerine yazıldığı gibi bilgiler bu alanda belirtilebilir. Fiziksel ortam alanı, kullanıcıların bir kaynağın fiziksel özelliklerini hızlıca anlamalarına yardımcı olur. Bu bilgi, kaynağın nasıl elde edileceği veya erişileceği hakkında ipuçları sağlar. Özellikle kütüphane veya arşivlerde, kullanıcılar belirli bir fiziksel ortama sahip kaynakları tercih edebilir veya kullanılabilirliğini göz önünde bulundurabilirler. Kütüphane ve arşivler gibi kurumlar için, fiziksel ortam bilgileri, koleksiyonların yönetimi ve kullanıcı hizmetlerinin planlanması açısından önemlidir. Kataloglama işlemlerinde doğru

fiziksel ortamın belirlenmesi, kullanıcıların doğru kaynakları bulmalarını ve kullanmalarını sağlar. Fiziksel ortam alanı, kataloglama sürecinde belirli bir standart ve terminoloji kullanılarak kaynağın fiziksel ortamını açıkça tanımlar. Bu, kullanıcıların kaynağın fiziksel yapısını hızlıca anlamalarına ve ihtiyaçlarına uygun kaynakları seçmelerine olanak tanır.

3.5.10. 341 Erişilebilirlik İçeriği Alanı

341 numaralı alan, kataloglama kayıtlarında bir kaynağın erişilebilirlik içeriğini belirten bir alandır. Bu alan, bir kaynağın kullanılabilirliği hakkında bilgi sağlar ve kaynağa erişimdeki belirli özellikleri tanımlar. Erişilebilirlik içeriği alanı, kaynağın erişimine yönelik önemli bilgileri içerir. Örneğin, bir elektronik kitabın çevrimiçi olarak erişilebilir olduğu, bir ses kaydının çevrimdışı veya çevrimiçi olarak mevcut olduğu veya bir belgenin sadece belirli bir kullanıcı grubuna erişilebilir olduğu gibi bilgiler bu alanda belirtilebilir. Bu alan, kullanıcıların bir kaynağa erişimini hızlıca değerlendirmelerine yardımcı olur. Özellikle kütüphane veya arşivler gibi kurumlar için, kullanıcıların kaynaklara erişimini planlamak ve yönlendirmek için önemlidir. Ayrıca, belirli bir kullanıcı grubunun ihtiyaçlarına uygun kaynakları belirlemede de yardımcı olabilir. Kütüphane ve arşivler gibi kurumlar için, erişilebilirlik içeriği bilgileri, koleksiyonların yönetimi ve kullanıcı hizmetlerinin planlanması açısından önemlidir. Kataloglama işlemlerinde doğru erişilebilirlik içeriğinin belirlenmesi, kullanıcıların doğru kaynakları bulmalarını ve kullanmalarını sağlar.

Göstergeler:
İlk Gösterge: Erişilebilirlik içeriğinin türünü belirtir.
İkinci Gösterge: Erişilebilirlik içeriğinin özelliğini tanımlar.
Alt Alanlar:
$a: Erişilebilirlik içeriğini açıklayan metin.

3.5.11. 342 Jeo-Uzaysal Referans Verileri Alan

342 numaralı alan, kataloglama kayıtlarında jeo-uzaysal referans verilerini belirten bir alandır. Bu alan, kaynağın jeo-uzaysal (coğrafi) konumunu veya diğer jeo-uzaysal özelliklerini tanımlar. Jeo-uzaysal referans verileri alanı, kaynağın coğrafi konumu, koordinatları, harita referansları, jeo-uzaysal özellikleri veya diğer ilgili bilgiler gibi jeo-uzaysal bilgilere odaklanır. Bu tür bilgiler, özellikle coğrafi bilgi sistemleri (GIS) veya jeo-

uzaysal analiz uygulamaları gibi alanlarda önemlidir. Bu alan, kullanıcıların bir kaynağın jeo-uzaysal özelliklerini hızlıca anlamalarına yardımcı olur. Özellikle coğrafi verilerle çalışan araştırmacılar, planlamacılar veya coğrafyacılar için, kaynakların jeo-uzaysal referans bilgilerine erişim önemlidir.

3.5.12. 343 Düzlemsel Koordinat Verileri Alan

343 numaralı alan, kataloglama kayıtlarında düzlemsel koordinat verilerini belirten bir alandır. Bu alan, kaynağın düzlem veya iki boyutlu bir uzaydaki konumunu tanımlar. Düzlemsel koordinat verileri alanı, genellikle coğrafi bilgi sistemleri (GIS) veya harita verileri gibi alanlarda kullanılır. Bu alandaki bilgiler, bir kaynağın x ve y koordinatlarını, harita projeksiyonlarını veya diğer düzlemsel konum bilgilerini içerebilir. Bu tür bilgiler, özellikle coğrafi konumlara dayalı analizler veya haritalama çalışmaları gibi disiplinlerde önemlidir. Kullanıcılar, kaynağın düzlemsel koordinat verilerine erişerek, kaynağın belirli bir konumda bulunduğu veya belirli bir alan içerisindeki konumunu anlayabilirler.

3.5.13. 344 Ses Özellikleri Alan

344 numaralı alan, kataloglama kayıtlarında bir ses kaynağının özelliklerini belirten bir alandır. Bu alan, ses kaynağının teknik özelliklerini, ses formatını, örnekleme hızını, bit derinliğini, kanal sayısını ve diğer sesle ilgili bilgileri içerebilir. Ses özellikleri alanı, genellikle ses kayıtları, müzik albümleri, podcast'ler veya diğer ses içeriklerinin kataloglama işlemlerinde kullanılır. Bu alandaki bilgiler, ses kaynağının teknik özelliklerini ve formatını açıklar, böylece kullanıcılar kaynağın ses kalitesi, dosya türü ve uyumluluğu hakkında bilgi sahibi olabilirler. Örneğin, bir ses kaydının örnekleme hızı (sampling rate), bit derinliği (bit depth), stereo veya mono olup olmadığı gibi teknik özellikler bu alanda belirtilebilir. Bu tür bilgiler, kullanıcıların ses kaynağını doğru şekilde değerlendirmelerine ve ihtiyaçlarına uygun kaynakları seçmelerine yardımcı olur.

3.5.14. 345 - Projeksiyon Özellikleri Alan

345 numaralı alan, kataloglama kayıtlarında bir harita veya coğrafi veri setinin projeksiyon özelliklerini belirten bir alandır. Bu alan, bir haritanın veya coğrafi veri setinin kullanılan coğrafi projeksiyon sistemini, koordinat referans sistemini ve diğer projeksiyon

parametrelerini tanımlar. Projeksiyon özellikleri alanı, coğrafi bilgi sistemleri (GIS), harita bilimi ve coğrafi veri analizi gibi alanlarda sıkça kullanılır. Bu alandaki bilgiler, bir haritanın veya coğrafi veri setinin coğrafi projeksiyonunu belirler ve bu projeksiyonun nasıl yorumlanacağını veya kullanılacağını sağlar. Örneğin, bir haritanın projeksiyon özellikleri alanı, haritanın kullanılan projeksiyon tipini (örneğin, UTM, Lambert Azimutal Equal Area), koordinat referans sistemini (örneğin, WGS 84), meridyen geçişini ve diğer projeksiyon parametrelerini içerebilir. Bu tür bilgiler, özellikle harita yapımı, coğrafi analiz veya coğrafi veri uyumluluğu gibi konularda çalışan araştırmacılar ve profesyoneller için önemlidir. Kullanıcılar, projeksiyon özellikleri alanındaki bilgilere bakarak bir haritanın nasıl projekte edildiğini ve nasıl yorumlanması gerektiğini anlayabilirler.

3.5.15. 346 - Video Özellikleri Alanı

346 numaralı alan, kataloglama kayıtlarında bir video kaynağının özelliklerini belirten bir alandır. Bu alan, bir video kaynağının teknik özelliklerini, formatını, çözünürlüğünü, çerçeve hızını, ses formatını ve diğer video ile ilgili bilgileri içerebilir. Video özellikleri alanı, genellikle film koleksiyonları, eğitim videoları, belgeseller veya diğer video içeriklerinin kataloglama işlemlerinde kullanılır. Bu alandaki bilgiler, bir video kaynağının teknik özelliklerini ve formatını açıklar, böylece kullanıcılar kaynağın video kalitesi, dosya türü ve uyumluluğu hakkında bilgi sahibi olabilirler. Örneğin, bir video kaydının çözünürlüğü, çerçeve hızı, video codec'i, ses formatı gibi teknik özellikler bu alanda belirtilebilir. Bu tür bilgiler, kullanıcıların video kaynağını doğru şekilde değerlendirmelerine ve ihtiyaçlarına uygun kaynakları seçmelerine yardımcı olur.

3.5.16. 347 Dijital Dosya Özellikleri Alan

347 numaralı alan, kataloglama kayıtlarında bir dijital dosyanın özelliklerini belirten bir alandır. Bu alan, bir dijital dosyanın teknik özelliklerini, dosya formatını, boyutunu, çözünürlüğünü, renk derinliğini ve diğer dijital özellikleri içerebilir. Dijital dosya özellikleri alanı, genellikle dijital koleksiyonlar, dijital arşivler veya dijital kütüphaneler gibi dijital içeriklerin kataloglama işlemlerinde kullanılır. Bu alandaki bilgiler, bir dijital dosyanın teknik özelliklerini ve formatını açıklar, böylece kullanıcılar dosyanın uyumluluğunu, kalitesini ve kullanılabilirliğini değerlendirebilirler. Örneğin, bir dijital fotoğrafın boyutu, çözünürlüğü, renk derinliği, dosya formatı gibi teknik özellikler bu alanda belirtilebilir.

Benzer şekilde, bir dijital belgenin dosya türü, kodlama standardı, metaveri bilgileri gibi özellikleri de bu alanda yer alabilir.

3.5.17. 348 - Notaya Alınmış Müziğin Format Alan

348 numaralı alan, kataloglama kayıtlarında notaya alınmış müziğin formatını belirten bir alandır. Bu alan, notaya alınmış müzik materyallerinin hangi formatta olduğunu tanımlar. Notaya alınmış müziğin formatı, genellikle müzik notalarının veya partisyonların fiziksel veya dijital olarak nasıl sunulduğunu belirtir. Örneğin, bir müzik kitabının basılı formatta olduğu, bir müzik dosyasının dijital PDF formatında olduğu veya bir müzik notanın çevrimiçi olarak erişilebilir olduğu gibi bilgiler bu alanda belirtilebilir. Bu bilgiler, kullanıcıların notaya alınmış müzik materyallerini erişme ve kullanma yöntemlerini anlamalarına yardımcı olur. Özellikle müzik kütüphaneleri veya arşivleri gibi kurumlar için, müzik materyallerinin formatları hakkında bilgi sahibi olmak, koleksiyon yönetimi ve kullanıcı hizmetleri için önemlidir.

3.5.18. 351 - Kaynağın Düzenlenmesi İle İlgili Alan

351 numaralı alan, kataloglama kayıtlarında bir kaynağın düzenlenmesi ile ilgili bilgileri içeren bir alandır. Bu alan, bir kaynağın düzenlenmesi veya editoryal süreçle ilgili bilgileri içerir. Kaynağın düzenlenmesi ile ilgili alan, genellikle kitaplar, dergiler, makaleler veya diğer yayınların kataloglama işlemlerinde kullanılır. Bu alandaki bilgiler, bir yayının editoryal süreci hakkında bilgi sağlar, örneğin editörlerin veya editoryal ekibin kimler olduğu, düzenleme sürecinin nasıl gerçekleştiği ve yayının hangi aşamalarından geçtiği gibi. Örneğin, bir kitabın editörlerinin kimler olduğu, düzenleme sürecinin nasıl ilerlediği, hangi revizyonların yapıldığı veya bir derginin yayın politikası hakkında bilgiler bu alanda belirtilebilir. Bu tür bilgiler, özellikle akademik araştırmalar veya bilimsel yayınlar gibi alanlarda çalışanlar için önemlidir. Editoryal sürecin detaylı bir şekilde belgelenmesi, yayının güvenilirliği, kalitesi ve akademik itibarı hakkında fikir verir.

3.5.19. 352 - Dijital Grafik Gösterimi Alan

352 numaralı alan, kataloglama kayıtlarında dijital grafiklerin veya grafik gösterimlerinin niteliklerini belirten bir alandır. Bu alan, dijital grafiklerin formatını,

çözünürlüğünü, renk derinliğini, boyutlarını ve diğer grafik özelliklerini içerebilir. Dijital grafik gösterimi alanı, genellikle bilimsel yayınlar, raporlar, sunumlar veya diğer teknik belgelerin kataloglama işlemlerinde kullanılır. Bu alandaki bilgiler, bir dijital grafik gösteriminin teknik özelliklerini tanımlar, böylece kullanıcılar grafiklerin kalitesi, uyumluluğu ve etkinliği hakkında bilgi sahibi olabilirler. Örneğin, bir grafik dosyasının çözünürlüğü, renk paleti, dosya türü, boyutları veya kullanılan grafik yazılımı gibi teknik özellikler bu alanda belirtilebilir. Bu tür bilgiler, grafiklerin doğru şekilde yorumlanması ve kullanılması için önemlidir, özellikle bilimsel araştırma veya veri analizi gibi alanlarda. Kütüphane veya araştırma kurumları gibi kurumlar için, dijital grafik gösterimi bilgileri, dijital koleksiyonların yönetimi ve kullanıcı hizmetlerinin planlanması açısından önemlidir. Özellikle teknik belgeler veya araştırma yayınları için grafiklerin doğru bir şekilde tanımlanması ve erişilebilir olması, bilgiye erişimi ve anlamayı kolaylaştırır.

3.5.20. 355 - Güvenlik Sınırlandırma Kontrolü Alan

355 numaralı alan, kataloglama kayıtlarında bir kaynağın güvenlik sınırlandırma kontrollerini belirten bir alandır. Bu alan, bir kaynağın erişimini sınırlayan güvenlik önlemlerini tanımlar. Güvenlik sınırlandırma kontrolü alanı, genellikle dijital kaynaklar, özel araştırma materyalleri veya sınırlı erişime sahip belgelerin kataloglama işlemlerinde kullanılır. Bu alandaki bilgiler, bir kaynağın erişim düzeyini belirler ve belirli kullanıcı gruplarına veya koşullara bağlı olarak erişimi kontrol eden politikaları açıklar. Örneğin, bir dijital veritabanın sadece belirli bir kullanıcı grubuna veya abonelere erişilebilir olduğu, bir araştırma raporunun sadece belirli bir kurumun personeline sunulduğu gibi bilgiler bu alanda belirtilebilir. Bu tür bilgiler, özellikle kısıtlı veya hassas bilgilere erişim gereksinimi olan kullanıcılar için önemlidir. Kısıtlı erişimli kaynakların yönetimi ve erişim politikalarının açık bir şekilde belgelenmesi, kaynakların güvenliği ve gizliliği açısından kritiktir.

3.5.21. 357 - Oluşturan Kurum veya Kişinin Yayın Kontrolü

357 numaralı alan, kataloglama kayıtlarında bir kaynağın oluşturan kurum veya kişinin yayın kontrolünü belirten bir alandır. Bu alan, bir kaynağın oluşturulması veya yayınlanması sürecinde sorumluluğu üstlenen kurumları veya kişileri tanımlar. Oluşturan kurum veya kişinin yayın kontrolü alanı, genellikle kitaplar, raporlar, dergiler veya diğer yayınların kataloglama işlemlerinde kullanılır. Bu alandaki bilgiler, bir yayının hangi kurum veya kişi

tarafından oluşturulduğunu, editörlerin veya yazarların kimler olduğunu ve yayının hangi aşamalardan geçtiğini açıklar. Örneğin, bir kitabın yazarı veya editörü, bir raporun hazırlayan kurumu veya bir derginin yayın yönetmeni gibi bilgiler bu alanda belirtilebilir.

3.5.22. 362 - Yayınlanma Tarihleri Ve/veya Sıralı Adlandırma

362 numaralı alan, kataloglama kayıtlarında bir kaynağın yayınlanma tarihlerini veya sıralı adlandırmasını belirten bir alandır. Bu alan, bir kaynağın basıldığı, yayımlandığı veya sıralandığı tarihleri içerebilir. Yayınlanma tarihleri ve/veya sıralı adlandırma, genellikle kitaplar, dergiler, makaleler veya diğer yayınların kataloglama işlemlerinde kullanılır. Bu alandaki bilgiler, bir kaynağın ne zaman basıldığını, yayımlandığını veya sıralandığını belirtir. Örneğin, bir kitabın basıldığı tarih, bir derginin çıktığı ay ve yıl veya bir makalenin yayımlandığı tarih gibi bilgiler bu alanda belirtilebilir.

3.5.23. 363 - Normalleştirilmiş Tarih Ve Sıralı Tanımlama Alanı

363 numaralı alan, kataloglama kayıtlarında bir kaynağın tarihini veya sıralı tanımlamasını normalleştirmek için kullanılan bir alandır. Bu alan, farklı kaynaklardan alınan tarih bilgilerini standart bir formata dönüştürmek ve sıralı bir tanımlama sağlamak amacıyla kullanılır. Normalleştirilmiş tarih ve sıralı tanımlama alanı genellikle kütüphane, arşiv veya diğer bilgi kurumlarının kataloglama süreçlerinde kullanılır. Bu alandaki bilgiler, bir kaynağın tarihini daha anlaşılır ve kullanışlı bir formata dönüştürür, böylece kullanıcılar kolayca tarihleri karşılaştırabilir ve sıralayabilir. Örneğin, farklı kaynaklardan alınan tarih bilgileri farklı formatlarda olabilir; bir kaynakta "01/05/2024" şeklinde bir tarih kullanılırken, diğer bir kaynakta "2024 Mayıs 1" şeklinde bir tarih belirtilmiş olabilir. Normalleştirilmiş tarih ve sıralı tanımlama alanı, bu tür farklı tarih formatlarını standart bir formata dönüştürerek tutarlılık sağlar.

3.5.24. 365 – Fiyat Alanı

365 numaralı alan, kataloglama kayıtlarında bir kaynağın fiyat bilgisini belirten bir alandır. Bu alan, bir kaynağın satış fiyatını veya maliyetini içerebilir. Fiyat alanı genellikle ticari kaynaklar, satış katalogları, müzayede kayıtları veya diğer satışla ilgili belgelerin kataloglama işlemlerinde kullanılır. Bu alandaki bilgiler, bir kaynağın ne kadarına mal

olduğunu veya ne kadara satıldığını belirtir. Örneğin, bir kitabın perakende fiyatı, bir antika eşyanın müzayede fiyatı veya bir hizmetin maliyeti gibi bilgiler bu alanda belirtilebilir.

3.5.25. 366 - Ticarete Uygunluk Bilgileri Alanı

366 numaralı alan, kataloglama kayıtlarında bir kaynağın ticarete uygunluk bilgilerini belirten bir alandır. Bu alan, bir kaynağın ticari işlemlerde kullanılabilirliği hakkında bilgi sağlar. Ticarete uygunluk bilgileri alanı genellikle ticari kaynaklar, işletme belgeleri, ihracat veya ithalat belgeleri gibi kaynakların kataloglama işlemlerinde kullanılır. Bu alandaki bilgiler, bir kaynağın hangi ticari koşullara uygun olduğunu veya hangi ticari işlemlerde kullanılabileceğini belirtir. Örneğin, bir ürünün ithalat veya ihracata uygun olup olmadığı, belirli bir pazarın düzenlemelerine uygunluğu veya bir hizmetin ticari lisanslara sahip olup olmadığı gibi bilgiler bu alanda belirtilebilir.

3.5.26. 370. İlişkili Yer Alanı

370 numaralı alan, kataloglama kayıtlarında bir kaynağın ilişkili olduğu yerleri belirten bir alandır. Bu alan, bir kaynağın konumu veya içeriği ile ilişkilendirilen diğer yerlerin bilgisini içerebilir. İlişkili yer alanı genellikle coğrafi bilgi kaynakları, tarihî belgeler, mekansal veriler veya diğer yerleşim kayıtlarının kataloglama işlemlerinde kullanılır. Bu alandaki bilgiler, bir kaynağın hangi coğrafi bölge veya yerleşim birimiyle ilişkili olduğunu belirtir. Örneğin, bir tarihî harita kaydının ilişkili olduğu coğrafi bölgeler veya bir belgenin geçtiği yerler gibi bilgiler bu alanda belirtilebilir.

3.5.27. 377. İlişkili Dil Alanı

377 numaralı alan, kataloglama kayıtlarında bir kaynağın ilişkili olduğu dilleri belirten bir alandır. Bu alan, bir kaynağın içeriğinin hangi dillerde olduğunu veya hangi dillerle ilişkilendirildiğini gösterir. İlişkili dil alanı genellikle kitaplar, makaleler, film ve diğer multimedya kaynaklarının kataloglama işlemlerinde kullanılır. Bu alandaki bilgiler, bir kaynağın hangi dillerde yazıldığını veya hangi dillerde erişilebilir olduğunu belirtir. Örneğin, bir kitabın orijinal dilinin yanı sıra çevirilerinin de bulunduğu veya bir filmde kullanılan seslendirme ve altyazı dilleri gibi bilgiler bu alanda belirtilebilir.

3.5.28. 29. Otorite Kayıtları İçin Yeni Alanlar

Otorite kayıtları, belirli bir konu, kişi, kurum veya diğer entitelerle ilgili standartlaştırılmış bilgilerin saklandığı ve yönetildiği kayıtlardır. Otorite kayıtları genellikle kütüphaneler, arşivler, müzeler ve diğer bilgi kurumları tarafından kullanılır. Yeni alanlar, otorite kayıtlarının daha ayrıntılı ve kapsamlı bir şekilde tanımlanmasına olanak tanır ve bilgi erişimini ve yönetimini iyileştirir. Bu alanlar, genellikle belirli bir tür otorite kaydına özgüdür ve ilgili konu veya varlık türünün özelliklerine göre tasarlanır. Yeni alanlar genellikle belirli bir ihtiyacın veya gereksinimin fark edilmesiyle ortaya çıkar. Örneğin, belirli bir konu alanında daha ayrıntılı bilgilerin eklenmesi gerekebilir veya yeni bir konseptin otorite kayıtlarında temsil edilmesi gerekebilir. Yeni alanlar, mevcut standartlar ve uygulamalar doğrultusunda oluşturulur ve belirli bir otorite kaydının kapsamına ve amaçlarına uygun olarak tasarlanır.

3.5.30. 380 Materyal Türü Alanı

Materyal Türü Alanı (380 numaralı alan), kataloglama kayıtlarında belirli bir kaynağın türünü belirten bir alandır. Bu alan, bir kaynağın fiziksel veya dijital formatını ve türünü tanımlar. Materyal türü alanı genellikle kütüphane ve bilgi kurumlarının kataloglama işlemlerinde kullanılır. Bu alandaki bilgiler, bir kaynağın ne tür bir materyal olduğunu belirtir, örneğin, kitap, dergi, film, ses kaydı, harita, elektronik kaynak gibi.

3.6. 4XX Dizi Bildirimi/ Kişi Adı Otorite Giriş Alanları

4XX numaralı alanlar, dizi bildirimleri veya kişi adı otorite girişleri için kullanılan alanlardır. Bu alanlar, kataloglama kayıtlarında belirli bir konu, dizi veya kişiye atıfta bulunmayı sağlar. Dizi bildirimi alanları, genellikle belirli bir konuda yapılan seri yayınları veya çalışmaları gruplamak için kullanılır. Örneğin, belirli bir konu hakkında bir dizi makalenin, kitabın veya konferansın bir parçası olduğunu belirtmek için bu alanlar kullanılır.

3.6.1. 490 Dizi Bildirim Alanı

490 numaralı alan, kataloglama kayıtlarında bir kaynağın dizi bildirimlerini içeren bir alandır. Bu alan, bir kaynağın belirli bir serinin parçası olduğunu veya bir dizi içerisinde yer aldığını belirtir. Dizi bildirim alanı, genellikle süreli yayınlar, seriler, konferans bildirileri,

sergi katalogları ve diğer süreklilik arz eden kaynaklar için kullanılır. Özellikle bir dizi içindeki belirli bir kaynağın ilişkisini tanımlamak için önemlidir. Bu alandaki bilgiler, bir kaynağın hangi serinin parçası olduğunu, hangi cilt veya sayıya ait olduğunu ve seri içindeki sırasını belirtebilir. Bu bilgiler, kataloglama sürecinde kaynakların doğru bir şekilde sınıflandırılmasına ve düzenlenmesine yardımcı olur.

3.7. 5XX Alanlar

5XX numaralı alanlar, kataloglama kayıtlarında çeşitli ilişkisel bilgileri belirten alanlardır. Bu alanlar, bir kaynağın diğer kaynaklarla ilişkilerini, ek bilgilerini veya notlarını içerebilir. Bu alanlar genellikle aşağıdaki gibi farklı amaçlarla kullanılır:

- Bağlantılar (5XX-5XX): Bir kaynağın diğer kaynaklarla olan ilişkilerini belirlemek için kullanılır. Örneğin, bir kitabın bir önceki veya bir sonraki cildiyle ilişkili olduğunu belirten bir bağlantı yapılabilir.
- Notlar (5XX-5XX): Bir kaynağın içeriği, özellikleri veya kullanımı hakkında ek bilgiler sağlamak için kullanılır. Örneğin, bir kitabın içeriği hakkında ek açıklamalar veya bir belgenin tarihçesi hakkında notlar bu alana eklenir.
- Alternatif Başlıklar (5XX-5XX): Bir kaynağın farklı başlıklarla bilinmesi durumunda bu alternatif başlıkları belirtmek için kullanılır. Örneğin, bir kitabın farklı bir baskısının alternatif başlıklarını belirtmek için bu alan kullanılabilir.
- İndeksleme Bilgileri (5XX-5XX): Bir kaynağın konuları, konu başlıkları veya sınıflandırma sistemleriyle ilişkilendirilmesi için kullanılır. Örneğin, bir makalenin hangi konu başlıkları altında indekslendiğini belirten bilgiler bu alana eklenir.
- Diğer İlişkisel Bilgiler (5XX-5XX): Kaynağın diğer kaynaklar, konular veya kişilerle ilişkili olduğu durumları belirlemek için kullanılır. Örneğin, bir belgenin belirli bir kişi veya kurumla ilişkili olduğunu belirten bilgiler bu alana eklenir.

Bu alanlar, kataloglama sürecinde kaynakların daha ayrıntılı bir şekilde tanımlanmasına ve kullanıcıların ilgili bilgilere daha etkili bir şekilde erişmelerine olanak tanır. Bu sayede, kullanıcılar aradıkları bilgilere daha hızlı ve doğru bir şekilde ulaşabilirler.

3.7.1. 501 Birlikte Notu Alanı

501 numaralı alan, kataloglama kayıtlarında birlikte notları içeren bir alandır. Bu alan, bir kaynağın diğer kaynaklarla nasıl ilişkilendirildiğini veya bir grup olarak nasıl ele alındığını belirtir. Birlikte notu alanı, genellikle bir grup belgenin veya kaynağın birlikte ele alındığı durumları belirtmek için kullanılır. Örneğin, belirli bir konferansın bildirilerinin bir kitapta bir araya getirildiği bir editasyon durumunda, bu alan, bu belgelerin bir arada sunulduğunu ve birlikte ele alındığını belirtir.

3.7.2. 502 Tez Notu Alanı

502 numaralı alan, kataloglama kayıtlarında tezlerle ilgili ek bilgileri içeren bir alandır. Bu alan, bir tezin özelliklerini, içeriğini veya diğer ilgili bilgilerini belirtmek için kullanılır. Tez notu alanı genellikle üniversite kütüphaneleri veya araştırma kurumları tarafından tezlerin kataloglanması sırasında kullanılır. Bu alandaki bilgiler, bir tezin konusu, yazarı, danışmanı, yayın tarihi, özel notlar veya tezin niteliği gibi bilgileri içerebilir. Bu alan, kullanıcıların bir tez hakkında daha detaylı bilgi edinmelerini sağlar. Özellikle araştırmacılar veya öğrenciler için tez notları, tezin içeriği, amacı veya önemi hakkında ek bilgiler sağlayabilir.

3.7.3. 504 Kaynakça Notu

504 numaralı alan, kataloglama kayıtlarında bir kaynağın kaynakçası veya referansları hakkında bilgi içeren bir alandır. Bu alan, bir kaynağın içeriğinde referans gösterilen diğer kaynakları veya kaynak listesini belirtmek için kullanılır. Kaynakça notu alanı genellikle araştırma makaleleri, kitaplar, tezler ve diğer akademik yayınlar gibi kaynaklar için kullanılır. Bu alandaki bilgiler, bir kaynağın hangi diğer kaynaklara atıfta bulunduğunu veya hangi kaynakları kullandığını belirtir.

3.7.4. 505 Biçimlendirilmiş İçindekiler Notu

505 numaralı alan, kataloglama kayıtlarında bir kaynağın biçimlendirilmiş içindekilerini içeren bir alandır. Bu alan, bir kitabın, makalenin veya diğer kaynağın içeriğini, bölümlerini veya konularını özetleyen yapılandırılmış bilgiler içerir.

3.7.5. 506. Erişim Kısıtlaması Notu Alanı

506 numaralı alan, kataloglama kayıtlarında bir kaynağın erişimine ilişkin kısıtlamaları veya özel gereksinimleri belirten bir alandır. Bu alan, bir kaynağın erişimindeki belirli koşulları, kısıtlamaları veya gereksinimleri açıklamak için kullanılır. Erişim kısıtlaması notu alanı genellikle özel koleksiyonlardaki nadir kitaplar, arşiv belgeleri, özel veritabanları veya diğer hassas materyaller için kullanılır. Bu alandaki bilgiler, bir kaynağın erişimine ilişkin belirli koşulları veya kısıtlamaları belirtir. Örneğin, bir arşiv belgesinin sadece belirli bir araştırma projesi için erişilebilir olduğunu veya bir kitabın sadece belirli bir kullanıcı grubuna açık olduğunu belirtebilir.

3.7.6. 507. Grafik Bilgi Kaynakları İçin Ölçek Notu Alanı

507 numaralı alan, kataloglama kayıtlarında grafik bilgi kaynakları için ölçek notlarını içeren bir alandır. Bu alan, bir harita, grafik veya diğer grafik bilgi kaynağının ölçeği hakkında bilgi içerir. Grafik bilgi kaynakları, genellikle haritalar, grafikler, çizimler ve benzeri materyallerdir. Bu tür kaynaklar, genellikle bir ölçek kullanılarak belirli bir alana veya konuya odaklanır. Ölçek notları, bir grafik bilgi kaynağının ne kadar büyük veya küçük olduğunu belirtir.

3.7.7. 508 Kitapdışı Materyal Yaratıcı/Üretici Notu Alanı

508 numaralı alan, kataloglama kayıtlarında kitapdışı materyallerin yaratıcı veya üretici notlarını içeren bir alandır. Bu alan, bir kitapdışı materyalin yaratıcısını veya üreticisini belirten bilgileri içerir. Kitapdışı materyaller, genellikle CD'ler, DVD'ler, sanat eserleri, film şeritleri, ses kayıtları ve diğer medya türlerini içerir. Bu tür materyallerin yaratıcıları veya üreticileri, genellikle bir sanatçı, yönetmen, müzisyen veya diğer yaratıcı profesyonellerdir.

3.7.8. 510 Atıf Notu Alanı

510 numaralı alan, kataloglama kayıtlarında bir kaynağa atıf yapılmasını gerektiren özel bir durumu veya öneriyi belirten bir alandır. Bu alan, bir kaynağın nasıl alıntılanması veya atıfta bulunulması gerektiği konusunda bilgi sağlar. Atıf notu alanı genellikle akademik yayınlar, araştırma makaleleri, kitaplar ve diğer bilimsel kaynaklar için kullanılır. Bu

alandaki bilgiler, bir kaynağa nasıl atıf yapılması gerektiği, hangi kaynaklara referans verilmesi gerektiği veya bir kaynağın nasıl alıntılanması gerektiği gibi konuları içerebilir.

3.7.9. 511 Katılımcı yada Oyuncu Notu Alanı

511 numaralı alan, kataloglama kayıtlarında bir kaynakta yer alan katılımcıların veya oyuncuların listesini içeren bir alandır. Bu alan, bir filmin, tiyatro oyununun, konferansın veya benzeri bir etkinliğin katılımcılarını belirtir. Katılımcı veya oyuncu notu alanı genellikle filmler, tiyatro oyunları, konserler, panel tartışmaları ve benzeri etkinlikler için kullanılır. Bu alandaki bilgiler, etkinlikte yer alan katılımcıların veya oyuncuların adlarını ve rollerini içerebilir.

3.7.10. 513 - Rapor Türü ve Dönem Notu Alanı

513 numaralı alan, kataloglama kayıtlarında bir raporun türü ve dönemini belirten bilgileri içeren bir alandır. Bu alan, bir raporun hangi türde olduğunu ve hangi döneme ait olduğunu belirtir. Rapor türü ve dönem notu alanı genellikle bilimsel raporlar, araştırma raporları, endüstriyel raporlar ve benzeri belgeler için kullanılır. Bu alandaki bilgiler, bir raporun hangi türde olduğunu (örneğin, teknik rapor, araştırma raporu, politika belgesi) ve hangi döneme ait olduğunu (örneğin, yıllık rapor, dönem sonu raporu) belirtir.

3.7.11. 514 - Veri Kalitesi Notu Alanı

514 numaralı alan, kataloglama kayıtlarında bir veri setinin kalitesi hakkında bilgi içeren bir alandır. Bu alan, bir veri setinin güvenilirliği, doğruluğu, eksiksizliği ve tutarlılığı gibi faktörler hakkında bilgi sağlar. Veri kalitesi notu alanı genellikle bilimsel araştırmalar, veri analizi raporları, istatistiksel veri setleri ve benzeri veri kaynakları için kullanılır. Bu alandaki bilgiler, bir veri setinin kalitesini belirleyen faktörlerle ilgili olabilir. Örneğin, veri setinin nasıl toplandığı, hangi kaynaklardan geldiği, hangi yöntemlerle işlendiği ve doğruluk düzeyi gibi bilgiler içerebilir.

3.7.12. 515.Numaralandırma Özellikleri Notu Alanı

515 numaralı alan, kataloglama kayıtlarında numaralandırma özellikleri hakkında bilgi içeren bir alandır. Bu alan, bir kaynağın içinde bulunan numaralandırma sistemi veya düzeni

hakkında detaylı açıklamalar içerir. Numaralandırma özellikleri notu alanı genellikle kitaplar, dergiler, raporlar ve benzeri yayınlar için kullanılır. Bu alandaki bilgiler, bir kaynağın içindeki bölüm numaraları, alt bölümler, başlıkların numaralandırılması veya diğer numaralandırma düzenleriyle ilgili olabilir.

3.7.13. 516 - Bilgisayar Dosyası veya Veri Notu Türü Alanı

516 numaralı alan, kataloglama kayıtlarında bir bilgisayar dosyasının veya veri setinin türü hakkında bilgi içeren bir alandır. Bu alan, bir bilgisayar dosyasının veya veri setinin türü, formatı veya içeriği hakkında detaylı açıklamalar içerir. Bilgisayar dosyası veya veri notu türü alanı genellikle dijital kütüphane kayıtları, arşiv veritabanları, bilimsel veri setleri ve benzeri dijital materyaller için kullanılır. Bu alandaki bilgiler, bir dosyanın hangi format veya türde olduğunu, hangi yazılımlarla açılabileceğini, veri setinin hangi alanları içerdiğini ve diğer ilgili bilgileri içerebilir. Bu alan, kullanıcıların dijital materyalleri doğru şekilde tanımlamalarına ve etkili bir şekilde kullanmalarına yardımcı olur. Özellikle araştırmacılar, dijital kütüphaneciler ve veri analistleri için, bir bilgisayar dosyasının veya veri setinin türü hakkında doğru bilgilere sahip olmak, verileri doğru şekilde yorumlamalarına ve analiz etmelerine yardımcı olur.

Göstergeler:

İlk Gösterge: Bilgisayar dosyasının veya veri notunun türünü tanımlar.

İkinci Gösterge: Tanımlı veya özel olarak tanımlanmış bir kaynak türünü gösterir.

Alt Alanlar:

$a: Bilgisayar dosyasının veya veri notunun türünü tanımlayan metin.

3.7.14. 518 - Bir Olay Notunun Tarih/Saati ve Yeri Alanı

518 numaralı alan, kataloglama kayıtlarında bir olayın gerçekleşme tarihini, saati ve mekanını belirten bilgileri içeren bir alandır. Bu alan, bir olayın ne zaman ve nerede meydana geldiğini açıklar. Bir olay notunun tarih/saati ve yeri alanı genellikle belgesel filmler, haber kayıtları, araştırma raporları ve benzeri materyaller için kullanılır. Bu alandaki bilgiler, bir olayın gerçekleşme zamanını, tarihini ve saatiyle birlikte meydana geldiği yerin konumunu içerir. Bu alan, kullanıcıların bir olayın gerçekleşme koşullarını daha iyi anlamalarına ve olayın zaman çizelgesini ve mekanını görselleştirmelerine yardımcı olur. Özellikle tarihî olaylar, doğal afetler, toplumsal olaylar ve benzeri konular için, bu tür bilgiler önemlidir ve

olayın bağlamını ve etkisini anlamak için gereklidir.

3.7.15. 520 Özet ve Uyarılar Alanı

520 numaralı alan, kataloglama kayıtlarında bir kaynağın içeriğini özetleyen ve okuyucuları önemli konular veya uyarılar hakkında bilgilendiren bir alandır. Bu alan, bir kaynağın ana fikirlerini ve önemli noktalarını vurgular ve kullanıcıların kaynağın içeriği hakkında genel bir anlayışa sahip olmalarını sağlar. Özet ve uyarılar alanı genellikle kitaplar, makaleler, raporlar, tezler ve benzeri yayınlar için kullanılır. Bu alandaki bilgiler, bir kaynağın ana konularını, tartışmalarını veya bulgularını özetler ve okuyucuları belirli konular hakkında bilgilendirir veya uyarır. Bu alan, kullanıcıların bir kaynağın içeriği hakkında hızlı bir genel bakış elde etmelerine ve kaynağın önemli noktalarını hızlıca belirlemelerine yardımcı olur. Özellikle yoğun veya teknik içerikli yayınlar için, bu tür özetler ve uyarılar, okuyucuların kaynağın içeriğini daha hızlı ve etkili bir şekilde anlamalarını sağlar.

3.7.16. 521 Hedef Kitle Alanı

521 numaralı alan, kataloglama kayıtlarında bir kaynağın hedef kitlesini belirten bilgileri içeren bir alandır. Bu alan, bir kaynağın hangi grup veya kitleye yönelik olduğunu açıklar. Hedef kitle alanı genellikle kitaplar, filmler, eğitim materyalleri, televizyon programları ve benzeri yayınlar için kullanılır. Bu alandaki bilgiler, bir kaynağın belirli bir yaş grubuna, meslek grubuna, eğitim seviyesine veya ilgi alanına yönelik olduğunu belirtir. Bu alan, kullanıcıların bir kaynağın kendileri için uygun olup olmadığını değerlendirmelerine yardımcı olur. Özellikle eğitimciler, ebeveynler, kütüphaneciler ve benzeri profesyoneller için, bir kaynağın hangi kitleye hitap ettiğini bilmek, kaynakları daha etkili bir şekilde seçmelerine ve okuyucuları veya izleyicileri için uygun materyalleri bulmalarına yardımcı olur. 521 numaralı alan, kataloglama sürecinde belirli bir standart ve terminoloji kullanılarak belirlenir ve kullanılır. Bu alan, kaynakların hedef kitlesiyle ilgili önemli bilgilerin sağlanmasına yardımcı olur ve kullanıcıların doğru kaynakları seçmelerini sağlar.

3.7.17. 524.Tanımlanan Materyallerin Tercih Edilen Alıntısı Notu Alanı

524 numaralı alan, kataloglama kayıtlarında belirli materyallerin tercih edilen alıntı biçimini belirten bilgileri içeren bir alandır. Bu alan, bir kaynağın hangi alıntı biçiminin kullanılması gerektiği konusunda okuyucuları bilgilendirir. Tanımlanan materyallerin tercih edilen alıntısı notu genellikle akademik makaleler, kitaplar, raporlar ve benzeri bilimsel çalışmalar için kullanılır. Bu alandaki bilgiler, bir kaynağın alıntılarının hangi biçimde yapılması gerektiğini, hangi alıntı kılavuzuna veya standartına uyulması gerektiğini belirtir. Bu alan, araştırmacıların ve yazarların kaynakları doğru bir şekilde alıntılamalarına yardımcı olur. Özellikle akademik çalışmalar ve yayınlar için, doğru alıntı biçimi önemlidir ve bilimsel etik kurallara uyulması gerekmektedir. Bu nedenle, kaynağın tercih ettiği alıntı biçimi hakkında bilgi sağlamak, okuyucuların ve araştırmacıların doğru şekilde referans vermelerini sağlar.

Göstergeler:

İlk Gösterge: Alıntı notunun türünü belirtir.

İkinci Gösterge: Tanımlı veya özel olarak tanımlanmış bir alıntı türünü gösterir.

Alt Alanlar:

$a: Alıntı notunu içeren metin.

Örnek

524 ## $a Bu çalışma, yazar tarafından önerilen metodolojiyi izleyerek konuya odaklanır ve analizlerini desteklemek için kapsamlı bir veri seti kullanır.

3.7.18. 525 - Ek Not Alanı

525 numaralı alan, kataloglama kayıtlarında ek bilgilerin veya notların yer aldığı bir alandır. Bu alan, kaynakla ilgili ek açıklamalar, detaylar veya önemli bilgiler içerebilir. Ek not alanı genellikle kitaplar, makaleler, raporlar, tezler ve benzeri kaynaklar için kullanılır. Bu alandaki bilgiler, bir kaynağın içeriği hakkında ek açıklamalar, kaynağın hazırlanma süreciyle ilgili detaylar, ilgili kaynaklara yönlendirme bilgileri veya diğer önemli notlar içerebilir. Bu alan, kullanıcıların bir kaynağın içeriği hakkında daha fazla bilgi edinmelerine yardımcı olur. Özellikle karmaşık veya detaylı kaynaklar için, ek notlar okuyucuların kaynağı daha iyi anlamalarına ve değerlendirmelerine yardımcı olabilir. 525 numaralı alan, kataloglama sürecinde belirli bir standart ve terminoloji kullanılarak belirlenir ve kullanılır.

Bu alan, kaynaklarla ilgili önemli ek bilgilerin sağlanmasına yardımcı olur ve kullanıcıların kaynakları daha kapsamlı bir şekilde incelemelerini sağlar.

3.7.19. 526 - Çalışma Programı Bilgi Notu Alan

526 numaralı alan, kataloglama kayıtlarında bir kaynağın çalışma programıyla ilgili bilgi içeren bir alandır. Bu alan, bir kaynağın içeriğinin hangi çalışma programı veya müfredatına uygun olduğunu belirtir. Çalışma programı bilgi notu alanı genellikle eğitim materyalleri, ders kitapları, eğitim raporları ve benzeri kaynaklar için kullanılır. Bu alandaki bilgiler, bir kaynağın hangi ders veya eğitim programına uygun olduğunu, hangi konuları kapsadığını veya hangi öğrenme hedeflerine yönelik olduğunu belirtir. Bu alan, eğitimcilerin ve öğrencilerin kaynakları doğru bir şekilde seçmelerine ve değerlendirmelerine yardımcı olur. Özellikle eğitimde standart müfredat veya ders planlarına uygun kaynaklar arayanlar için, bu tür bilgiler önemlidir ve kaynakların doğru şekilde kullanılmasına yardımcı olur. 526 numaralı alan, kataloglama sürecinde belirli bir standart ve terminoloji kullanılarak belirlenir ve kullanılır. Bu alan, kaynakların hangi eğitim programlarına veya ders planlarına uygun olduğunu belirterek, eğitimcilerin ve öğrencilerin doğru kaynakları seçmelerine yardımcı olur.

Göstergeler:
İlk Gösterge: Kaynak notunun türünü belirtir.
İkinci Gösterge: Kaynağın özelliğini tanımlar.
Alt Alanlar:
$a: Kaynak notunu içeren metin.

Örnek:
526 ## $a Bu makale, biyoteknoloji alanındaki son araştırmalara dayanmaktadır.

3.7.20. 530 Mevcut Diğer Formlar Notu Alanı

530 numaralı alan, kataloglama kayıtlarında mevcut olan diğer formlarla ilgili bilgileri içeren bir alandır. Bu alan, bir kaynağın farklı formatlarda mevcut olduğunu veya farklı versiyonlara sahip olduğunu belirtir. Mevcut diğer formlar notu alanı genellikle kitaplar, filmler, müzik kayıtları, yazılım programları ve benzeri kaynaklar için kullanılır. Bu

alandaki bilgiler, bir kaynağın farklı baskılarını, versiyonlarını, çevirilerini veya diğer formatlarını içerebilir.

3.7.21. 532 Erişebilirlik Notu Alanı

532 numaralı alan, kataloglama kayıtlarında bir kaynağın erişilebilirlik durumuyla ilgili bilgileri içeren bir alandır. Bu alan, bir kaynağın erişilebilirlik düzeyini veya koşullarını belirtir. Erişebilirlik notu alanı genellikle kitaplar, makaleler, web siteleri, veritabanları ve benzeri kaynaklar için kullanılır. Bu alandaki bilgiler, bir kaynağın herkese açık olup olmadığını, erişim koşullarını, erişim sınırlamalarını veya erişilebilirlik hizmetlerini içerebilir.

3.7.22. 533 – Yeniden Üretim Notu Alanı

533 numaralı alan, kataloglama kayıtlarında bir kaynağın yeniden üretim durumuyla ilgili bilgileri içeren bir alandır. Bu alan, bir kaynağın orijinalinden yeniden üretildiği veya yeniden basıldığı durumları belirtir. Yeniden üretim notu alanı genellikle kitaplar, dergiler, gazeteler, müzik kayıtları ve benzeri materyaller için kullanılır. Bu alandaki bilgiler, bir kaynağın yeniden basım, yeniden baskı, yeniden üretim veya farklı bir formatta tekrar yayımlanmış olduğunu belirtir.

3.7.23. 534 Özgün Versiyon Notu Alanı

534 numaralı alan, kataloglama kayıtlarında bir kaynağın özgün versiyonuyla ilgili bilgileri içeren bir alandır. Bu alan, bir kaynağın orijinal versiyonunun varlığını veya mevcudiyetini belirtir. Özgün versiyon notu alanı genellikle yeniden basılan, yeniden üretilen veya farklı bir formatta yayımlanan kaynaklar için kullanılır. Bu alandaki bilgiler, bir kaynağın ilk basım tarihi, orijinal yayıncısı veya orijinal baskısına ilişkin detaylar içerebilir.

3.7.24. 535 - Orijinallerin Yer Notu Alanı

535 numaralı alan, kataloglama kayıtlarında bir kaynağın orijinal kopyasının bulunduğu yerle ilgili bilgileri içeren bir alandır. Bu alan, bir kaynağın asıl veya orijinal kopyasının nerede bulunduğunu belirtir.

Orijinallerin yer notu alanı genellikle nadir kitaplar, el yazmaları, özel koleksiyonlar ve benzeri özel veya özel nitelikteki materyaller için kullanılır. Bu alandaki bilgiler, bir kaynağın orijinal kopyasının bulunduğu kurum, kütüphane veya özel koleksiyonun adını ve konumunu içerebilir.

3.7.25. 536 - Fon Bilgi Notu Alanı

536 numaralı alan, kataloglama kayıtlarında bir kaynağın fon bilgisiyle ilgili ek notları içeren bir alandır. Bu alan, bir kaynağın finansal desteği veya fonlama kaynakları hakkında bilgi sağlar. Fon bilgi notu alanı genellikle araştırma projeleri, kitaplar, makaleler ve benzeri akademik veya araştırma odaklı kaynaklar için kullanılır. Bu alandaki bilgiler, bir kaynağın üretimi veya yayımı için kullanılan finansal kaynakları, destekleyen kurumları veya fon sağlayıcılarını içerebilir.

3.7.26. 538 - Sistem Ayrıntıları Notu Alanı

538 numaralı alan, kataloglama kayıtlarında bir kaynağın sistem ayrıntılarıyla ilgili ek bilgileri içeren bir alandır. Bu alan, bir kaynağın teknik özellikleri, donanım gereksinimleri, yazılım gereksinimleri veya erişim yöntemleri gibi sistem ayrıntılarını içerir. Sistem ayrıntıları notu alanı genellikle elektronik kaynaklar, bilgisayar programları, veri tabanları ve benzeri teknik veya dijital kaynaklar için kullanılır. Bu alandaki bilgiler, bir kaynağın hangi platformlarda kullanılabileceği, hangi yazılımlarla uyumlu olduğu veya hangi teknik özelliklere sahip olduğu gibi detayları içerebilir.

3.7.27. 540 - Kullanım ve Çoğaltmaya İlişkin Şartlar Notu

540 numaralı alan, kataloglama kayıtlarında bir kaynağın kullanım ve çoğaltma koşullarıyla ilgili ek bilgileri içeren bir alandır. Bu alan, bir kaynağın nasıl kullanılabileceği, çoğaltılabileceği veya dağıtılabileceği hakkında bilgi sağlar. Kullanım ve çoğaltmaya ilişkin şartlar notu alanı genellikle telif hakkıyla korunan materyaller, lisanslı kaynaklar, dijital veri tabanları ve benzeri kaynaklar için kullanılır. Bu alandaki bilgiler, bir kaynağın izinsiz kullanımının yasak olduğu durumlar, kullanım haklarına ilişkin kısıtlamalar, çoğaltma izinleri veya özel kullanım koşulları gibi detayları içerebilir.

3.7.28. 541 - Doğrudan Edinme Kaynağı Notu Alanı

541 numaralı alan, kataloglama kayıtlarında bir kaynağın doğrudan edinme kaynağıyla ilgili ek bilgileri içeren bir alandır. Bu alan, bir kaynağın nereden veya hangi yolla edinildiği hakkında bilgi sağlar. Doğrudan edinme kaynağı notu alanı genellikle kütüphaneler, arşivler, kitapçılar, dağıtım şirketleri veya diğer edinme kaynakları tarafından sağlanan materyaller için kullanılır. Bu alandaki bilgiler, bir kaynağın hangi kurum veya kişiden satın alındığı, hediye olarak alındığı veya başka bir şekilde edinildiği gibi detayları içerebilir.

3.7.29. 542 - Telif Hakkı Durumuna İlişkin Bilgiler Alanı

542 numaralı alan, kataloglama kayıtlarında bir kaynağın telif hakkı durumuyla ilgili bilgileri içeren bir alandır. Bu alan, bir kaynağın telif hakkı durumuyla ilgili bilgileri belirtir ve kullanıcıların kaynağın telif hakkı durumu hakkında bilgi sahibi olmalarına yardımcı olur. Telif hakkı durumuna ilişkin bilgiler alanı genellikle telif hakkıyla korunan materyaller, lisanslı kaynaklar, kamu malı materyaller ve benzeri kaynaklar için kullanılır. Bu alandaki bilgiler, bir kaynağın telif hakkı sahibi, telif hakkı durumu, kullanım izinleri veya telif hakkı sınırlamaları gibi detayları içerebilir.

3.7.30. 544 - Diğer Arşiv Malzemelerinin Yeri Notu Alanı

544 numaralı alan, kataloglama kayıtlarında bir kaynağın diğer arşiv materyallerinin bulunduğu yerle ilgili ek bilgileri içeren bir alandır. Bu alan, bir kaynağın orijinal kopyasının bulunduğu yerin dışında, aynı konuyla ilgili diğer arşiv malzemelerinin nerede bulunduğunu belirtir. Diğer arşiv malzemelerinin yeri notu alanı genellikle belirli bir konu, olay veya kişiyle ilgili farklı arşivlerde bulunan materyaller için kullanılır. Bu alandaki bilgiler, bir kaynağın bulunduğu arşiv kurumunun veya koleksiyonun adını, konumunu veya erişim yöntemlerini içerebilir.

3.7.31. 545 - Biyografik veya Tarihsel Veriler Alanı

545 numaralı alan, kataloglama kayıtlarında bir kaynağın içeriğinde bulunan biyografik veya tarihsel verilerle ilgili ek bilgileri içeren bir alandır. Bu alan, bir kaynağın içeriğinde yer alan kişilerin veya olayların biyografik veya tarihsel detaylarını belirtir. Biyografik veya tarihsel veriler alanı genellikle belirli bir konuyla ilgili kaynaklar için

kullanılır. Bu alandaki bilgiler, bir kaynağın içeriğinde adı geçen kişilerin biyografik bilgilerini, tarihsel olayların detaylarını veya belirli bir zaman dilimiyle ilgili önemli bilgileri içerebilir.

3.7.32. 546 Dil Notu Alan

546 numaralı alan, kataloglama kayıtlarında bir kaynağın içeriğinde kullanılan dillerle ilgili ek bilgileri içeren bir alandır. Bu alan, bir kaynağın hangi dillerde yazıldığını veya hangi dillerde seslendirildiğini belirtir. Dil notu alanı genellikle çokdilli veya çeviri gerektiren kaynaklar için kullanılır. Bu alandaki bilgiler, bir kaynağın hangi dillerde bulunduğunu, hangi dilde özgün olarak yazıldığını veya hangi dillerde çeviriye tabi tutulduğunu içerebilir.

3.7.33. 547 - Eski Başlık Açıklama Notu Alanı

547 numaralı alan, kataloglama kayıtlarında bir kaynağın eski başlıklarıyla ilgili açıklamaları içeren bir alandır. Bu alan, bir kaynağın geçmişte kullanılmış veya değiştirilmiş başlıklarını ve bu başlıkların neden değiştirildiğini belirtir. Eski başlık açıklama notu alanı genellikle kaynağın kataloglama sürecinde başlık değişiklikleri yapıldığında kullanılır. Bu alandaki bilgiler, kaynağın eski başlıklarını ve bu başlıkların neden değiştirildiğini, önceki başlıkların eksikliklerini veya doğru olmayan bilgileri içerebilir.

3.7.34. 550 - Yayınlayanlar Notu Alanı

550 numaralı alan, kataloglama kayıtlarında bir kaynağın yayıncıları veya yayımcıları hakkında ek bilgileri içeren bir alandır. Bu alan, bir kaynağın hangi kuruluşlar veya kişiler tarafından yayımlandığını veya basıldığını belirtir. Yayınlayanlar notu alanı genellikle kaynağın yayın bilgileriyle ilgili detaylı bilgiler sağlamak için kullanılır. Bu alandaki bilgiler, bir kaynağın yayıncı kuruluşunun adını, basım tarihini, yerini veya başka yayın bilgilerini içerebilir.

3.7.35. 552- Varlık ve Nitelik Bilgi Fonu

552 numaralı alan, kataloglama kayıtlarında bir kaynağın içeriğinde yer alan varlık ve niteliklerle ilgili ek bilgileri içeren bir alandır. Bu alan, bir kaynağın içeriğinde bulunan özel

özellikleri, malzeme türlerini veya fiziksel özelliklerini belirtir. Varlık ve nitelik bilgi notu alanı genellikle kaynağın özelliklerini veya içeriğini daha ayrıntılı bir şekilde tanımlamak için kullanılır. Bu alandaki bilgiler, bir kaynağın özel materyal türlerini, fiziksel boyutlarını, renklerini veya diğer önemli özelliklerini içerebilir.

3.7.36. 555 - Kümülatif İndeks/Bulgu Yardımları Notu Alanı

555 numaralı alan, kataloglama kayıtlarında bir kaynağın içeriğinde yer alan kümülatif indeksler veya bulgu yardımlarıyla ilgili ek bilgileri içeren bir alandır. Bu alan, bir kaynağın içeriğinde bulunan kümülatif indekslerin veya bulgu yardımlarının doğası, kapsamı veya erişim yöntemleri hakkında bilgi sağlar. Kümülatif indeks/bulgu yardımları notu alanı genellikle kaynakların içinde bulunan kapsamlı indeksler veya bulgu yardımları hakkında bilgi vermek için kullanılır. Bu alandaki bilgiler, kaynağın içindeki belirli konuları veya konu başlıklarını endeksleyen kümülatif indekslerin veya bulgu yardımlarının türlerini, kapsamlarını veya erişim yöntemlerini içerebilir.

3.7. 37. 556 - Dokümantasyon Notu Hakkında Bilgi Alan

556 numaralı alan, kataloglama kayıtlarında bir kaynağın içeriğinde yer alan dokümantasyon veya belgelendirmeyle ilgili ek bilgileri içeren bir alandır. Bu alan, bir kaynağın içinde bulunan dokümantasyonun türünü, kapsamını veya erişim yöntemlerini belirtir. Dokümantasyon notu hakkında bilgi alanı genellikle kaynakların içinde yer alan belgelendirme veya dokümantasyon hakkında bilgi sağlamak için kullanılır. Bu alandaki bilgiler, bir kaynağın içindeki belgelerin veya belgelerin türlerini (örneğin, el kitapları, kılavuzlar, teknik belgeler), kapsamlarını veya erişim yöntemlerini içerebilir.

3.7.38. 561 - Mülkiyet ve Velayet Tarihi Alanı

561 numaralı alan, kataloglama kayıtlarında bir kaynağın mülkiyet veya velayet tarihleriyle ilgili ek bilgileri içeren bir alandır. Bu alan, bir kaynağın sahipliğinin veya velayetinin geçmişteki değişiklikleri hakkında bilgi sağlar. Mülkiyet ve velayet tarihi alanı genellikle bir kaynağın sahipliğinin veya velayetinin tarihçesi hakkında bilgi vermek için kullanılır. Bu alandaki bilgiler, bir kaynağın hangi kişi, kuruluş veya kurumlar tarafından sahip olunduğunu ve hangi tarihlerde bu sahipliğin veya velayetin değiştiğini içerebilir.

3.7.39. 562 Kopya ve Versiyon Notu Alanı

562 numaralı alan, kataloglama kayıtlarında bir kaynağın kopya veya versiyonlarıyla ilgili ek bilgileri içeren bir alandır. Bu alan, bir kaynağın farklı kopyalarının veya versiyonlarının varlığı, özellikleri veya ilişkileri hakkında bilgi sağlar. Kopya ve versiyon notu alanı genellikle bir kaynağın farklı kopyaları veya versiyonları hakkında bilgi vermek için kullanılır. Bu alandaki bilgiler, bir kaynağın farklı baskıları, çevirileri, düzenlemeleri veya diğer versiyonlarıyla ilgili detayları içerebilir.

3.7.40. 563 Cilt Notu Alanı

563 numaralı alan, kataloglama kayıtlarında bir kaynağın ciltleriyle ilgili ek bilgileri içeren bir alandır. Bu alan, bir kaynağın farklı ciltleri veya cilt numaralarıyla ilgili bilgi sağlar. Cilt notu alanı genellikle bir kaynağın içeriğinin bölümlenmesi veya düzenlenmesiyle ilgili bilgi vermek için kullanılır. Bu alandaki bilgiler, bir kaynağın kaç ciltten oluştuğunu, her cildin içeriğini veya cilt numaralarının belirli bir sırayı izleyip izlemediğini içerebilir.

3.7.41. 565 - Vaka Dosyası Özellikleri Notu Alanı

565 numaralı alan, kataloglama kayıtlarında bir kaynağın vaka dosyası özellikleriyle ilgili ek bilgileri içeren bir alandır. Bu alan, bir kaynağın içeriğinin veya biçiminin bir vaka dosyasına benzer özellikler taşıdığı durumlar için kullanılır. Vaka dosyası özellikleri notu alanı genellikle bir kaynağın içeriğinin veya biçiminin vaka çalışmalarına, durum analizlerine veya benzeri belgeleme yöntemlerine uygun olduğunu belirtmek için kullanılır. Bu alandaki bilgiler, bir kaynağın belirli bir olayı, durumu veya vakayı ele aldığını, vaka dosyası biçiminde sunulduğunu veya belirli metodolojilere uygun olarak hazırlandığını gösterebilir.

3.7.42. 567 - Metodoloji Notu Alanı

567 numaralı alan, kataloglama kayıtlarında bir kaynağın metodolojisine ilişkin ek bilgileri içeren bir alandır. Bu alan, bir kaynağın araştırma veya çalışma yöntemlerini, yaklaşımlarını veya metodolojisini açıklar. Metodoloji notu alanı genellikle bir kaynağın araştırma veya çalışma süreciyle ilgili detayları belirtmek için kullanılır. Bu alandaki bilgiler, bir kaynağın hangi metodolojiye dayandığını, hangi veri toplama yöntemlerinin

kullanıldığını, analiz sürecinin nasıl gerçekleştirildiğini veya hangi teorik yaklaşımların benimsendiğini içerebilir.

3.7.43. 580 - Giriş Bağlantısını Gösterme Notu Alanı

580 numaralı alan, kataloglama kayıtlarında bir kaynağın giriş bağlantısını veya ilişkili giriş bilgisini gösteren bir not alanıdır. Bu alan, bir kaynağın başka bir kaynakla nasıl ilişkilendirildiğini veya referans verildiğini açıklar. Giriş bağlantısını gösterme notu alanı genellikle bir kaynağın diğer kaynaklarla nasıl ilişkilendirildiğini belirtmek için kullanılır. Bu alandaki bilgiler, bir kaynağın önceki veya sonraki bir kaynağa atıfta bulunduğunu, başka bir kaynağın bir parçası olduğunu veya belirli bir bağlamda ele alındığını gösterebilir.

3.7.44. 581 Doküman Hakkında Bilgi Notu Alanı

581 numaralı alan, kataloglama kayıtlarında bir belge veya doküman hakkında ek bilgileri içeren bir not alanıdır. Bu alan, belirli bir belge veya dokümanın içeriği, biçimi, kaynağı veya diğer önemli özellikleri hakkında açıklama sağlar. Doküman hakkında bilgi notu alanı genellikle bir belge veya dokümanın özelliklerini veya içeriğini daha ayrıntılı bir şekilde açıklamak için kullanılır. Bu alandaki bilgiler, bir belgenin amacını, kapsamını, kaynaklarını, yazarlarını veya diğer ilgili özelliklerini içerebilir. Bu alan, kullanıcıların bir belge veya belge hakkında daha fazla bilgi edinmelerine yardımcı olur. Özellikle araştırma veya akademik çalışmalarda, bir belgenin içeriği ve niteliği hakkında sağlanan ek bilgiler, kullanıcıların belgeyi değerlendirmelerine ve uygun şekilde kullanmalarına yardımcı olabilir.

3.7.45. 583 - Eylem Notu Alanı

Kataloglama kayıtlarında belirli bir kaynağın içeriği veya kullanımıyla ilgili eylem veya faaliyetlerle ilgili ek bilgilerin bulunduğu alandır. Bu alanda, bir kaynağın bakımı, restorasyonu, dijitalleştirilmesi gibi eylemlerle ilgili bilgiler sağlanabilir.

3.7.46. 584 - Birikim ve Kullanım Sıklığı Notu Alanı

Bu alan, belirli bir kaynağın birikim ve kullanım sıklığı hakkında ek bilgiler içerir. Kullanıcılar, kaynağın ne kadar sık kullanıldığını veya ne kadar süredir biriktiğini anlamak

için bu bilgileri kullanabilir.

3.7.47. 585 - Sergi Notu Alanı

Sergi notu alanı, belirli bir kaynağın bir sergiyle ilişkili olduğunu belirten ek bilgiler içerir. Bu alan, kaynağın hangi sergiye dahil edildiğini veya bir serginin parçası olarak nasıl kullanıldığını açıklayabilir.

3.7.48. 586 Ödül Notu Alanı

Bu alanda, belirli bir kaynağın ödüllerle ilişkili olduğunu belirten ek bilgiler bulunur. Kaynak, ödüller kazanmışsa veya ödüle aday gösterilmişse, bu bilgiler bu alanda belirtilir.

3.7.49. 588 - Açıklama Notunun Kaynağı Alanı

Bu alan, bir kaynağın açıklama notunun kaynağını belirten ek bilgiler içerir. Açıklama notunun hangi kaynaktan alındığını veya kimin tarafından sağlandığını gösterir.

3.7.50. 590 Esere Özgü Notlar Alanı

Bu alanda, belirli bir kaynağa özgü diğer notlar bulunur. Bu notlar, kaynağın belirli özelliklerini, tarihsel önemini veya diğer ilgili bilgileri içerebilir.

3.8. 6XX Alanlar

Bu alanlar, kataloglama kayıtlarında farklı türde ek bilgiler sağlamak için kullanılır. Örneğin, kişi adı konu ek girişi alanı (600), tüzel kişi adı konu ek girişi alanı (610) ve toplantı adı konu ek girişi alanı (611) belirli türdeki konuları veya bağlamları işaretlemek için kullanılır. Tek biçim konu başlığı alanı (630) ise belirli bir konuyu tanımlamak için kullanılırken, seri işleyiş alanları (640-646) bir serinin özelliklerini belirtmek için kullanılır.

3.8.1. 600 Kişi Adı Konu Ek Girişi Alanı

Bir kataloglama kaydında belirli bir kişinin adının bir konu olarak kullanıldığını belirtmek için kullanılır. Örneğin, bir kitabın konusu olan bir kişinin adı bu alanda

belirtilebilir. Bu şekilde, kullanıcılar belirli bir kişiyle ilgili kaynakları daha kolay bulabilirler.

3.8.2. 610 Tüzel Kişi Adı Konu Ek Girişi Alanı

Bu alan, bir kataloglama kaydında belirli bir tüzel kişinin adının bir konu olarak kullanıldığını belirtmek için kullanılır. Örneğin, bir şirketin veya kurumun adı bir konu olarak belirtilmişse, bu bilgi bu alanda bulunur. Bu, kullanıcıların belirli bir kurum veya şirketle ilgili kaynakları bulmalarını kolaylaştırır.

3.8.3. 611 Toplantı Adı Konu Ek Girişi Alanı

Bu alan, bir kataloglama kaydında belirli bir toplantının adının bir konu olarak kullanıldığını belirtmek için kullanılır. Örneğin, bir konferans veya seminerin adı bir konu olarak belirtilmişse, bu bilgi bu alanda bulunur. Bu, kullanıcıların belirli bir etkinlikle ilgili kaynakları bulmalarını kolaylaştırır.

3.8.4. 630 – Tek Biçim Konu Başlığı Alanı

Bir kataloglama kaydında belirli bir konunun tek bir biçimde tanımlandığını belirtmek için kullanılır. Örneğin, bir belgenin ana konusunu ifade etmek için kullanılır. Bu alandaki bilgiler, kaynağın içeriği hakkında genel bir fikir verir ve kullanıcıların ilgili kaynakları bulmalarına yardımcı olur.

3.8.5. 640-646 Seri İşleyiş Alanları

Bu alanlar, bir seri kaydının belirli özelliklerini tanımlamak için kullanılır. Örneğin, bir kitap serisinin adı, numarası, yayıncısı, ISSN numarası gibi bilgiler bu alanlarda belirtilir. Bu bilgiler, kullanıcıların belirli bir seriye ait kaynakları bulmalarını ve sıralamalarını sağlar.

3.8.6. 650 - Konu Başlıkları Alanı

Konu başlıkları alanı, kaynağın içeriğini temsil eden anahtar kelimeleri içerir. Örneğin:
650 #0 $aMachine learning.
650 #0 $aArtificial intelligence.

3.8.7. 651 Coğrafi Konu Başlığı Ek Girişi Alanı

Bu alan, bir kataloglama kaydında belirli bir coğrafi konunun adının bir başlık olarak kullanıldığını belirtmek için kullanılır. Örneğin, bir belgenin konusu olarak belirli bir coğrafi bölge belirtilmişse, bu bilgi bu alanda bulunur. Bu, kullanıcıların belirli bir coğrafi bölgeyle ilgili kaynakları bulmalarını kolaylaştırır.

3.8.8. 663-666: Karmaşık Ad Referans Alanları

Bu alanlar, karmaşık adların, özellikle de eserleri birden fazla konuya atıfta bulunan veya birden fazla yazarın ismini içeren eserlerin kataloglama bilgilerini içerir. Bu alanlar, eserlerin karmaşık yapılarını tanımlamak için kullanılır ve eserin başlığını veya yazarını daha iyi anlamak için gereken ek bilgileri sağlar.

3.8.9. 667 Kamuya Açık Olmayan Genel Not Alanı

Bu alan, genel notların kaydının kamuya açık olmadığını belirtmek için kullanılır. Bu notlar genellikle kataloglama sürecinde belirli kütüphane iç işleyişine veya kataloglama sürecine ilişkin bilgileri içerir ve kamuya açık olmayabilir.

3.8.10. 670 Kaynak Atıf Alanı

Bu alan, bir kataloglama kaydında kaynağın içerik veya bilgiye ulaşma yöntemlerini belirtmek için kullanılır. Örneğin, bir belgenin kaynağını veya dayandığı diğer kaynakları göstermek için kullanılır. Bu, kullanıcıların ilgili kaynaklara ulaşmalarını veya daha fazla bilgi edinmelerini sağlar.

3.8.11. 672 Otorite Kaydı ile İlişkili Başlık Alanı

Bu alan, bir kataloglama kaydının bir otorite kaydıyla ilişkilendirildiğini belirtmek için kullanılır. Otorite kaydı, belirli bir konu, yazar veya başlık gibi bir varlığın standartlaştırılmış bilgisini içerir. Bu alan, bu ilişkiyi belirtmek için kullanılır ve kataloglama verilerinin standartlaşmasına katkıda bulunur.

3.8.12. 675 - Kaynak Veri Alanı

Bu alan, bir kataloglama kaydının kaynak verilerini içerir. Kaynak verileri, bir belgenin veya kaynağın nereden geldiğini ve nasıl elde edildiğini tanımlar. Örneğin, bir belgenin kaynağı bir kitap ise, bu alanda bu kitabın bilgileri yer alabilir.

3.8.13. 678 Biyografik ve Tarihi Veriler Alanı

Bu alan, bir kataloglama kaydında yer alan biyografik veya tarihsel verileri içerir. Bu veriler, belge veya kaynağın yazarı veya yaratıcısıyla ilgili biyografik bilgileri veya belgenin tarihçesini içerebilir.

3.8.14. 680 - Özel Bir Not Alanı

Bu alan, bir kataloglama kaydının uygulama geçmişi veya değişiklikleri hakkında bilgiler içerir. Bu alan genellikle bir kaydın revize edilmiş sürümleri arasındaki farkları veya kaydın nasıl değiştirildiğini açıklayan bilgileri içerir.

3.8.15. 682 - Silinen Başlık Bilgileri Alanı

Bu alan, bir kataloglama kaydında silinmiş başlık bilgilerini içerir. Silinen başlık bilgileri, kaydın önceki bir sürümünde yer alan ancak sonraki bir revizyonda kaldırılan başlık veya başlık bilgileridir.

3.8.16. 688 - Uygulama Geçmişi Notu Alanı

Bu alan, bir kataloglama kaydının uygulama geçmişi veya değişiklikleri hakkında bilgiler içerir. Bu alan genellikle bir kaydın revize edilmiş sürümleri arasındaki farkları veya kaydın nasıl değiştirildiğini açıklayan bilgileri içerir.

3.9. 7XX Alanlar

7XX alanları, bir bibliyografik kaydın başlıkları, yazarları, editörleri, çevirmenleri, serileri ve diğer ilgili kişileri içeren ek girişler için ayrılmıştır. Bu alanlar, bir kaynakla ilişkilendirilen kişileri veya entiteleri tanımlamak ve ilişkilendirmek için kullanılır. Bu

alanlar genellikle başlık ek girişleri, yazar ek girişleri, editör ek girişleri ve serilerle ilgili bilgiler içerir. Örneğin, 700 alanı bir kaynağın yazarını tanımlamak için kullanılabilir. 701 alanı bir kaynağın bir editörünü veya editörlerini tanımlamak için kullanılabilir. 730 alanı bir kaynağın bir serisini tanımlamak için kullanılabilir. Bu alanlar, bibliyografik kaydın kullanıcıya daha fazla bilgi sağlamak ve kaynağı daha iyi anlamasını sağlamak için önemlidir. Ayrıca, farklı kişilerin veya entitelerin katkılarını veya ilişkilerini vurgulamak için kullanılırlar.

3.9.1. 700 - Yardımcı Giriş Başlığı Alanı:

Bu alan, eserin birden fazla yazarı veya katkıda bulunanları varsa onların bilgilerini içerir. Örneğin:

700 1# $aJohnson, Emily,

3.9.2. 710 Tüzel Kişi Adı Ek Girişi Alanı

Kaydın bir tüzel kişiye (kuruluş, kurum vb.) ek girişi sağlar. Bu alan, kuruluşların isimlerini kaydetmek için kullanılır.

710 Tüzel Kişi Adı Ek Girişi Alanı:

İlk Gösterge: 0: Ek giriş yok, 1: Ek giriş var.

İkinci Gösterge: 0: Notu göster, 1: Notu gösterme.

Alt Alanlar:

$a: Tüzel kişinin adı.

$b: Adın geri kalanı.

$f: Tarih veya sıralı atama.

$g: Çeşitli bilgiler.

3.9.3. 711 Toplantı Adı Ek Girişi Alanı

Bir toplantının adını kaydetmek için kullanılır. Özellikle konferanslar, seminerler, sempozyumlar gibi toplantılar için kullanılır.

İlk Gösterge: 0: Ek giriş yok, 1: Ek giriş var.

İkinci Gösterge: 0: Notu göster, 1: Notu gösterme.

Alt Alanlar:

$a: Toplantının adı.

$c: Tarih.

$d: Yer.

$n: Sayı.

$p: Sponsor.

3.9.4. 730 – Tek Biçim Başlık Girişi Alanı

Kataloglama kaydında temel giriş başlığına alternatif bir başlık sağlar. Bu alan, eserin birden fazla adı olduğunda veya eserin farklı bir adı kullanıldığında kullanılır.

İlk Gösterge: 0: Başlık ek girişi yok, 1: Başlık ek girişi var.

İkinci Gösterge: 0: Notu göster, 1: Notu gösterme.

Alt Alanlar:

$a: Başlık.

$d: Paralel başlık.

$f: Tarih veya sıralı atama.

$g: Ek bilgi.

3.9.5. 740 Farklı Başlık Ek Girişi Alanı

Kaydın başlığının farklı bir biçimini sağlar. Özellikle, ek başlıkların veya başka bir ismin kaydedilmesi gerektiğinde kullanılır.

İlk Gösterge: 0: Ek giriş yok, 1: Ek giriş var.

İkinci Gösterge: 0: Notu göster, 1: Notu gösterme.

Alt Alanlar:

$a: Başlık.

$n: Sayı.

$p: Paralel başlık.

3.10. 8XX Alanlar

Farklı türdeki seriler, başlıklar, toplantılar, kişiler ve diğer girişler için ayrılmış alanlardır. Örneğin, 800 alanı kişilerin adından seri girişler içindir, 810 alanı kurumsal seriler içindir ve 811 alanı dizilerin toplantı adı ek girişi içindir.

3.10.1. 800 Kişi Adından Seri Ek Girişleri Alanı

Kişilerin isimlerine dayalı seri girişler sağlar. Özellikle kişilerin adlarına bağlı olarak dizinler oluşturmak için kullanılır.

3.10.2. 810 -Kurumsal Seri Ek Giriş Alanı

Kuruluşlara (şirketler, kurumlar, dernekler vb.) dayalı seri girişler sağlar.

3.10.3. 811 - Dizi -Toplantı Adı Ek Giriş Alanı

Bir dizi veya serinin adını ve bir toplantının adını içeren ek giriş sağlar.

3.10.4. 830 Otorite Dizini Oluşturulmuş Dizi Ek Girişleri Alanı

Dizilerin otorite dosyalarındaki dizin girişlerine atıfta bulunur. Bu, özellikle dizilerin özgün adlarına dayalı olarak yapılan girişlerde kullanılır. Bu alan, otorite dosyalarındaki dizin girişlerine atıfta bulunur. Özellikle, dizilerin özgün adlarına dayalı olarak yapılan girişlerde kullanılır.

3.10.5. 856 - Elektronik Kaynak Bağlantısı Alanı

Elektronik kaynaklar için kullanılan bu alan, çevrimiçi erişim bağlantılarını içerir. Örneğin:

856 40 $uhttp://www.example.com

Kataloglama politikası, bu alanların nasıl kullanılacağını ve hangi durumlarda uygulanacağını ayrıntılı bir şekilde belirler, böylece kütüphane kaynakları kullanıcılara daha etkili bir şekilde sunulabilir. Her bir alanın belirli bir amaca hizmet ettiği ve kataloglama süreçlerinin düzenli ve standart bir şekilde yürütülmesine katkı sağladığı unutulmamalıdır (Kaya, 2004, s. 47).

3.10.6. 883 Meta Veri Kaynağı Alanı

883 - Meta Veri Kaynağı Alanı kataloglama kaydının meta verilerinin alındığı kaynağı belirtir. Bu alan, kaynakları izlemek ve güncellemek için kullanışlıdır.

Alt Alanlar:

$a: Meta veri kaynağını tanımlayan açıklayıcı metin.

Örnek:

883 ## $a Library of Congress Authorities

Bu örnek, kataloglama kaydının meta verilerinin Library of Congress Authorities kaynağından alındığını göstermektedir.

3.11. 9XX Alanlar

9XX alanları, MARC formatında özel kullanıma yönelik olarak ayrılmış alanlardır. Bu alanlar genellikle kurumların veya kataloglama sistemlerinin ihtiyaçlarına göre özelleştirilir. Örneğin, yerel sınıflama sistemlerini veya özel indeksleme yöntemlerini desteklemek için kullanılabilirler. Özel olarak ayrılmış bu alanlar, genellikle kayıtlara ek bilgi eklemek veya belirli kataloglama gereksinimlerini karşılamak için kullanılır. Bunlar, standart MARC alanları dışında belirli bir kurumun veya kataloglama uygulamasının ihtiyaçlarına uyacak şekilde özelleştirilebilir. Özel alanların kullanımı kurumdan kuruma değişebilir ve genellikle kataloglama politikaları veya spesifik kataloglama ihtiyaçlarına bağlıdır. Bu alanlar, belirli bir kurumun veya kataloglama uygulamasının ihtiyaçlarına göre belirlenir ve belgelenir.

3.11.1. 910 Sağlama Numara

910 Sağlama Numarası, bir kütüphane veya arşivde bulunan bir belgeye veya kayda özgü bir tanımlayıcı numaradır. Bu numara, belgenin veya kaydın kütüphane veya arşiv koleksiyonunda yerini belirlemek için kullanılır. Aynı zamanda, belgeyi veya kaydı diğerlerinden ayırt etmek ve kolayca bulunmasını sağlamak için kullanılır.

Gösterge Açıklamaları:

İlk Gösterge: Tanımlayıcı türü belirtir.

0: Birleştirilmiş kaynak.

1: Bireysel kaynak.

2: Seri içinde bir kaynak.

8: Diğer tanımlayıcı türleri.

İkinci Gösterge: Aynı tanımlayıcı türü içindeki kaynakların sırasını belirler.

910 Sağlama Numarası, genellikle kütüphane veya arşivlerin iç düzenlemesinde ve kayıtların izlenmesinde önemli bir rol oynar. Her belge veya kayda özgü benzersiz bir

numara olması, doğru belgenin bulunmasını ve gerektiğinde kolayca erişilebilir olmasını sağlar. Bu nedenle, sağlama numarası, kütüphane veya arşiv koleksiyonlarının düzenli ve etkili bir şekilde yönetilmesine yardımcı olur.

3.11.2. 920 KBS(Kamu Bilişim Sistemi) Sicil Numarası

920 KBS (Kamu Bilişim Sistemi) Sicil Numarası, kamu kurumları veya kuruluşları tarafından oluşturulan ve sicil kayıtlarını tutmak için kullanılan bir numaradır. Bu numara, ilgili kurumların personel, araç, malzeme veya diğer varlıklarının sicil kayıtlarında benzersiz bir tanımlayıcı olarak kullanılır. KBS Sicil Numarası, genellikle kamu kurumlarının iç işleyişinde ve kayıt yönetiminde kullanılır. Her varlık veya kayda özgü bir numara olması, kurumların varlıklarını izlemesini ve yönetmesini kolaylaştırır. Ayrıca, belirli bir varlığa veya kayda ilişkin detaylı bilgilerin yönetilmesi ve erişilmesi için de bir referans noktası sağlar.

3.11.3. 948 Veri Tabanı Güncelleme Bilgisi

948 Veri Tabanı Güncelleme Bilgisi, bir kaydın veya veri tabanının ne zaman güncellendiğini veya yenilendiğini belirten bir alandır. Bu bilgi, kullanıcıların verinin ne kadar güncel olduğunu değerlendirmelerine ve doğru bilgiye erişimlerini sağlamalarına yardımcı olur. Güncelleme bilgisi genellikle kaydın son güncelleme tarihini içerir. Bu, kullanıcıların bir veri tabanının güncel olup olmadığını hızlıca görmelerine yardımcı olur. Ayrıca, bu bilgi, verinin ne sıklıkla revize edildiğini anlamak için de kullanılabilir. Özellikle araştırmacılar, bilgi uzmanları ve kütüphaneciler gibi bilgiye erişimle ilgilenen kişiler için önemlidir. Güncel veri, doğru kararlar almak ve güncel bilgilere dayalı çalışmalar yapmak için esastır. Bu nedenle, 948 alanı, veri tabanlarının güncelliğini ve kullanılabilirliğini değerlendirmede önemli bir rol oynar.

3.11.4. 949 Takip (Demirbaş) Numarası

949 Takip (Demirbaş) Numarası, bir kurum veya kuruluşun envanterinde bulunan varlıkları izlemek için atanmış benzersiz bir numaradır. Bu numaralar, demirbaşların envanterdeki konumunu ve durumunu izlemek, kayıt altına almak ve yönetmek için kullanılır. Bu alan, genellikle kütüphanelerde kitaplar, dergiler, multimedya malzemeleri ve

diğer kaynakların takibinde kullanılır. Her bir kaynağın takip numarası, envanterde bulunan her bir öğenin benzersiz bir kimliğe sahip olduğunu belirtir. Bu sayede, kütüphane personeli, kaynakların yerini kolayca bulabilir, kaynakların hareketlerini izleyebilir ve kaynakların envanterini güncel tutabilir.

3.11.5. 950 ESKİ YER NUMARASI

950 Eski Yer Numarası, bir kurum veya kuruluş içindeki kaynakların yerini belirlemek için kullanılan eski bir kimlik numarasıdır. Bu numara, kaynağın daha önceki bir konumunu veya yerini tanımlar ve kaynağın yer değiştirmesi durumunda izleme ve kayıt tutma amacıyla kullanılır. Kütüphanelerde veya diğer envanter yönetimi gerektiren kurumlarda, kaynakların yerini değiştirmesi, yeniden düzenlenmesi veya başka bir alana taşınması gerekebilir. Bu durumlarda, kaynakların eski ve yeni konumlarını izlemek ve kayıt altına almak önemlidir. Eski Yer Numarası, bu süreçte kaynakların eski yerlerini tanımlamak için kullanılır.

4. BÖLÜM: ULUSAL KATOLOGLAMA POLİTİKA ÖNERİSİ

4.1. Kataloglama Politikası Oluşturma Süreçleri

Kataloglama politikası oluşturma süreçleri, bir kütüphane veya bilgi kurumunun kaynakları tanımlama, erişim sağlama ve bilgiye hızlı ulaşımı kolaylaştırmak amacıyla benimsediği belirli prensip ve yönergelerin sistematik bir şekilde tanımlanmasını içerir. Bu süreçler, standartları belirleme, personel eğitimi, kaynakların tanımlanması, teknik altyapının oluşturulması ve politikanın sürekli iyileştirilmesi aşamalarını içerir. Bu süreç şu şekilde ilerlemektedir (Özyurt, 2017, s. 53, Şenoğlu ve Albayrak, 2018, s. 74);

1. Kütüphane İhtiyaç Analizi

İlk adım, kütüphanenin ihtiyaçlarını ve hedeflerini belirlemektir. Kütüphane yönetimi, mevcut kataloglama süreçlerini gözden geçirir, kullanıcı beklentilerini analiz eder ve gelecekteki hedefleri belirler. Bu aşamada, kataloglama politikasının kapsamı ve hedefleri belirlenir.

2. Standart Belirleme

Kataloglama standartları, kataloglama politikasının temel taşlarından biridir. Kütüphane, kaynaklarını tanımlamak ve organize etmek için hangi standartları kullanacağını belirler. Genellikle MARC, RDA, Dublin Core gibi uluslararası standartlar, kataloglama politikasının temelini oluşturur.

3. Personel Eğitimi

Kataloglama politikasının başarılı bir şekilde uygulanabilmesi için personel eğitimi önemlidir. Kütüphane personeli, belirlenen standartlar ve politika prensipleri konusunda eğitilir. Bu eğitim süreci, kullanılan standartların anlaşılması, kaynakların etkili bir şekilde tanımlanması ve kayıt oluşturma becerilerini içerir.

4. Kataloglama Prensiplerinin Belirlenmesi

Kataloglama prensipleri, katalog kayıtlarının nasıl oluşturulacağını belirler. Başlık, yazar, konu başlıkları, tanımlayıcı öğeler ve diğer önemli bilgilerin nasıl kaydedileceği netleştirilir. Bu prensipler, standartlara uygunluğu sağlamak adına detaylı ve anlaşılır bir şekilde belirtilir.

5. Politikanın Kullanıcılara İletilmesi

Kataloglama politikası, kullanıcılara açık ve anlaşılır bir şekilde iletilmelidir. Kütüphane kullanıcıları, kaynakları ararken ve erişirken kataloglama politikasının temel prensiplerini anlamalıdır. Kataloglama politikası, kullanıcılara sunulan hizmetlerin şeffaf ve güvenilir olmasını sağlar (Teoman ve Efe, 2015, s. 8)

6. Politikanın Sürekli İyileştirilmesi

Kataloglama politikası, değişen kullanıcı ihtiyaçları, teknolojik gelişmeler ve sektörel değişimlere adapte olacak şekilde sürekli olarak gözden geçirilmelidir. Kütüphane yönetimi, politikada olası iyileştirmeleri belirler ve politikayı güncel tutar.

7. İç ve Dış Değerlendirme

Oluşturulan kataloglama politikası, iç ve dış değerlendirmelere tabi tutulur. Kütüphane içindeki personel ve kullanıcılar, politikanın etkiliğini değerlendirir. Ayrıca, politika, sektördeki güncel eğilimlere uygunluğu açısından dış değerlendirmelere tabi tutulur.

Kataloglama politikası oluşturma süreçleri, kütüphanenin bilgi kaynaklarını etkili bir şekilde yönetmesini ve kullanıcıların ihtiyaçlarına hızlı ve güvenilir bir şekilde cevap vermesini sağlar. Bu süreçler, kataloglama politikasının kurumsal hedeflerle uyumlu, standartlara uygun ve sürekli gelişen bir yapıya sahip olmasını sağlar (Kaya, 2004, s. 29).

4.2. Ulusal Düzeyde Kataloglama Politikası

Ulusal düzeyde bir kataloglama politikası oluşturmak, bilgi yönetimi ve erişimde standartları belirleyerek, kaynakların etkili bir şekilde tanımlanmasını ve paylaşılmasını sağlamak adına önemli bir adımdır. Bu politika, ulusal kütüphaneler, akademik kurumlar, araştırma merkezleri ve diğer bilgi kurumlarının kaynaklarına uyumlu bir şekilde erişim sağlamak amacıyla benimsenecek ortak prensip ve yönergeleri kapsar (Ekici ve Yılmaz, 2020, s. 522).

Ulusal düzeyde bir kataloglama politikası oluşturmanın temel amaçları şunlardır:

Bilgi Erişimini Artırmak: Kaynakların etkili bir şekilde kataloglanması, kullanıcıların bilgiye daha hızlı ve kolay bir şekilde erişimini sağlar.

Ulusal Standartları Belirlemek: Ortak standartlar, farklı kurumlar arasında tutarlı ve uyumlu katalog kayıtlarının oluşturulmasına olanak tanır.

Bilgi Kaynaklarını Tanımlamak: Kataloglama politikası, çeşitli medya türleri, dil seçenekleri ve konu başlıkları gibi farklı özellikleri içeren bilgi kaynaklarını tanımlamak için kullanılır.

Koleksiyon Çeşitliliğini Yönetmek: Politika, farklı disiplinlerden gelen kaynakları kapsayacak şekilde koleksiyon çeşitliliğini destekler.

Uyumlu Kataloglama Süreçleri: Ulusal düzeyde benimsenen politika, kataloglama süreçlerini standartlaştırarak verimliliği artırır (Bayter, 2022, s. 58).

Ulusal düzeyde kataloglama politikasının belirlenmesi için aşağıdaki adımlar izlenir:

İhtiyaç Analizi: Ulusal düzeydeki kütüphaneler ve bilgi kurumları arasında bir ihtiyaç analizi yapılır. Hangi standartların ve politika prensiplerinin benimsenmesi gerektiği belirlenir.

Çalışma Grupları Oluşturma: Bu aşamada, farklı kurumları temsil eden uzmanlardan oluşan çalışma grupları oluşturulur. Bu gruplar, farklı perspektiflerden gelen bilgiyi bir araya getirerek ortak bir politika oluşturur.

Literatür Taraması ve Karşılaştırma: Uluslararası düzeyde benimsenmiş kataloglama politikaları incelenir. Farklı ülkelerdeki uygulamalar karşılaştırılır ve bu bilgiler ışığında ulusal politikanın temelleri oluşturulur.

Teknolojik Altyapı Değerlendirmesi: Kataloglama süreçlerinde kullanılacak teknolojik altyapı değerlendirilir. Hangi sistemlerin ve yazılımların kullanılacağı belirlenir (Ayaokur, 2014, s. 32).

Belirlenen politikanın uygulanması aşamasında şu adımlar takip edilir:

Personel Eğitimi: Ulusal düzeyde kataloglama politikasını uygulayacak personel, belirlenen standartlar ve politika prensipleri konusunda eğitilir.

Veri Entegrasyonu: Farklı kurumlardan gelen katalog kayıtları, belirlenen standartlara uygun olarak entegre edilir. Bu, kapsamlı ve tutarlı bir ulusal katalog oluşturulmasını sağlar.

Politika Takibi ve Güncelleme: Politikanın etkili bir şekilde uygulandığını ve değişen ihtiyaçlara uygun olduğunu sağlamak adına düzenli takipler yapılır. Politika, gerektiğinde güncellenir (Köklü, 2017, s. 62).

Ulusal düzeydeki kataloglama politikasının etkinliğini değerlendirmek için:

Performans Ölçütleri Belirleme: Politikanın başarı kriterleri belirlenir. Kataloglama süreçlerinin hızı, kayıt tutarlılığı ve kullanıcı memnuniyeti gibi ölçütler göz önüne alınır.

İç ve Dış Denetim: Politika, iç ve dış denetimlere tabi tutularak uygulamada olası

iyileştirmeler belirlenir.

Kullanıcı Geri Bildirimi: Kullanıcıların politika uygulamalarıyla ilgili geri bildirimleri değerlendirilir. Bu geri bildirimler, politikanın kullanıcı ihtiyaçlarına uygunluğunu ölçmede önemli bir rol oynar.

Politika Revizyonu: Değerlendirme sonuçlarına göre politika revize edilir. Değişen teknolojiye, kullanıcı ihtiyaçlarına ve sektördeki gelişmelere uyum sağlamak adına politikanın sürekli gözden geçirilmesi önemlidir.

Ulusal düzeyde kataloglama politikası oluşturmak, bilgi yönetimi alanında tutarlılık ve etkinlik sağlamak adına önemli bir adımdır. Bu politika, bir ülkenin bilgi kaynaklarına daha etkili bir şekilde erişimini destekler ve kütüphaneler arası işbirliğini güçlendirir (Alkan, 1997, s. 249).

Ulusal düzeyde oluşturulan kataloglama politikasının sürdürülebilir olması ve zamanla yenilikçi gelişmelere açık olması büyük önem taşır. Bu aşamada:

Eğitim Programları: Personelin sürekli eğitimine yönelik programlar oluşturulur. Yenilikçi kataloglama yöntemleri ve güncel standartlar konusunda personel bilgi ve becerilerini güncellemeleri için destek sağlanır.

Teknolojik Güncellemeler: Kataloglama süreçlerinde kullanılan teknolojik altyapı düzenli olarak gözden geçirilir. Yeni teknolojik gelişmeler ve sistemler entegre edilerek verimlilik artırılır.

İşbirliği ve Paydaşlar: Politikanın sürdürülebilirliği, kataloglama süreçlerine dahil olan tüm kurumlar arasında işbirliği ve bilgi paylaşımına dayanır. Paydaşlar arasındaki etkileşim, politikanın güncel kalmasını sağlar.

Yenilikçilik ve Adaptasyon: Kataloglama politikasında zamanla ortaya çıkabilecek yeni ihtiyaçlara hızlı bir şekilde adapte olmak için sürekli bir yenilikçilik anlayışı benimsenir. Politika, sektördeki gelişmelere ve değişen kullanıcı taleplerine uyum sağlar (Koç, 2018, s. 792).

Ulusal düzeyde oluşturulan kataloglama politikası, uluslararası standartlarla uyumlu olmalıdır. Bu, ulusal kaynakların uluslararası arenada da tanınmasını ve erişilebilirliğini artırır. Ulusal politika belirlenirken:

ISO Standartları: Ulusal kataloglama politikası, özellikle ISO 2709 (MARC) gibi uluslararası standartlarla uyumlu olmalıdır. Bu standartlar, katalog kayıtlarının paylaşılabilirliğini ve anlaşılabilirliğini sağlar.

Ulusal Kütüphanelerle İşbirliği: Ulusal düzeydeki kataloglama politikası, ülkenin ulusal kütüphaneleri ile sıkı bir işbirliği içinde olmalıdır. Bu işbirliği, ulusal mirası korumak ve tanıtmak adına önemlidir.

Küresel Kataloglama İlkeleri: Ulusal politika, küresel kataloglama ilkelerini benimsemelidir. Bu ilkeler, dünya genelinde bilgi erişimini kolaylaştırır.

Ulusal düzeyde oluşturulan kataloglama politikasının benimsenmesi ve etkin bir şekilde uygulanabilmesi için toplumsal farkındalık yaratma ve eğitim faaliyetleri büyük bir öneme sahiptir. Bu bağlamda:

- Kütüphane Kullanıcılarına Yönelik Eğitimler: Kataloglama politikasının temel prensipleri ve kullanıcıları nasıl etkilediği konusunda düzenli eğitim programları düzenlenir.

- Üniversiteler ve Kütüphaneler Arası İşbirliği: Üniversiteler, kütüphaneler ve diğer bilgi kurumları arasında kataloglama politikasının önemi üzerine konferanslar ve seminerler düzenlenir.

- Kamuoyu Bilgilendirme: Politikanın amaçları ve getirileri konusunda kamuoyunu bilgilendirmek adına medya ve diğer iletişim kanalları kullanılır.

Bu adımlar, ulusal düzeyde kataloglama politikasının toplum tarafından sahiplenilmesini ve etkili bir şekilde uygulanmasını sağlar. Bu, bilgi erişimi ve yönetimi açısından ülke genelinde tutarlılık ve verimlilik anlamına gelir (Ekici ve Yılmaz, 2020, s. 529).

Ulusal Düzeyde Kataloglama Çalışmaları ve İnisiyatifler

Uluslararası standartlara uygun ve etkili bir kataloglama süreci için ulusal düzeyde bir dizi önlem ve inisiyatif alınmaktadır. Bu çerçevede atılan adımları şu şekilde sıralayabiliriz:

Ulusal Kütüphane ve Bilgi Merkezi İnisiyatifleri

Standart Belirleme: Ulusal Kütüphane ve Bilgi Merkezleri, kataloglama standartlarını belirleme konusunda öncülük yapar. Bu standartlar, ulusal düzeydeki tüm kataloglama birimleri için rehber niteliğindedir.

Eğitim Programları: Kataloglama personeli ve ilgili birim çalışanları için düzenli eğitim programları düzenlenir. Bu programlar, uluslararası standartlara uygun kataloglama becerilerini güçlendirir.

Kataloglama Rehberleri: Ulusal düzeyde kataloglama rehberleri oluşturulur. Bu rehberler, kataloglama politikalarını anlatmanın yanı sıra standartlara uygun kayıt oluşturma konusunda detaylı yönergeler içerir (Aldemir ve Oğuz, 2006, s. 302).

(ANKOS) ve Üniversitelerarası Kütüphane Konsorsiyumu (ÜNAK) gibi kuruluşlar, ulusal düzeyde kataloglama çalışmalarını koordine eder. Bu konsorsiyumlar, üniversite kütüphaneleri arasında bilgi ve deneyim paylaşımını teşvik eder.

Çalıştaylar ve Seminerler: ANKOS ve ÜNAK tarafından düzenlenen çalıştaylar ve seminerler, kataloglama politikaları, standartlar ve en iyi uygulamalar hakkında bilgi alışverişini destekler. Bu etkinlikler, kataloglama personelinin güncel kalmalarına yardımcı olur.

Entegrasyon ve Veri Paylaşım Platformları: Ulusal düzeyde kütüphaneler, entegre kataloglama sistemleri ve veri paylaşım platformları kullanarak bilgilerini birbirleriyle paylaşırlar. Bu sayede, kullanıcılar farklı kütüphanelerdeki kaynaklara kolayca erişebilirler.

Teknolojik İnovasyonlar: Ulusal düzeyde kataloglama süreçlerini iyileştirmek amacıyla yeni teknolojik çözümler ve yazılımlar geliştirilir. Bu, kataloglama verimliliğini artırır ve güncel teknoloji standartlarına uyum sağlar.

Kullanıcı Geri Bildirimi Toplama: Ulusal düzeydeki kütüphaneler, kullanıcıların

kataloglama kayıtlarıyla ilgili geri bildirimlerini toplarlar. Bu, kullanıcıların ihtiyaçlarına daha iyi cevap verebilmek adına politika ve uygulamaların güncellenmesine katkı sağlar.

Kataloglama Süreçlerinde Kullanıcı Katılımı: Kataloglama süreçlerinde kullanıcıların aktif katılımını teşvik eden uygulamalar geliştirilir. Kullanıcıların, kataloglama politikalarının belirlenmesinde ve revize edilmesinde daha fazla söz sahibi olmaları hedeflenir (Aldemir ve Oğuz, 2006, s. 305).

ISO ve IFLA Standartları: Ulusal düzeydeki kataloglama politikaları, Uluslararası Standart Organizasyonu (ISO) ve Uluslararası Kütüphane Birliği (IFLA) tarafından belirlenen standartlara uyumlu olacak şekilde tasarlanır. Bu, uluslararası veri paylaşımını kolaylaştırır (Teoman ve Efe, 2015, s. 9).

Uluslararası İşbirliği: Ulusal düzeydeki kütüphaneler, uluslararası kataloglama standartlarını güncel tutmak ve değişen ihtiyaçlara adapte etmek adına diğer ülkelerle işbirliği içinde çalışırlar.

Telif Hakkı ve Lisanslama: Kataloglama politikaları, telif hakkı ve lisanslama konularında ulusal düzeyde net bir çerçeve sunar. Bu, kataloglama süreçlerinin yasal ve etik sınırlar içinde yürütülmesini sağlar.

Veri Gizliliği ve Güvenlik: Kataloglama politikaları, kullanıcı verilerinin gizliliği ve güvenliği konusunda ulusal düzeydeki yasal düzenlemelere uyumlu olacak şekilde oluşturulur.

Bu unsurlar, ulusal düzeyde etkili bir kataloglama politikasının temel bileşenlerini oluşturur ve kütüphanelere standartlar, teknolojik yenilikler ve kullanıcı odaklı süreçler konusunda rehberlik eder (Teoman ve Efe, 2015, s. 9).

Kataloglama politikasının başarılı bir şekilde uygulanabilmesi için izleme ve değerlendirme süreçleri büyük bir öneme sahiptir. Bu süreçler, politikanın etkinliğini değerlendirmek, gerektiğinde düzeltmeler yapmak ve sürekli olarak iyileştirmeler sağlamak amacıyla gerçekleştirilir. Politikanın etkinliğini değerlendirebilmek için çeşitli performans ölçütleri belirlenmelidir. Bu ölçütler, kataloglama süreçlerinin hızı, doğruluğu ve etkinliği

gibi unsurları içermelidir(Aldemir ve Oğuz, 2006, s. 304). Bu, kataloglama personelinin iş yükünü yönetme ve verimli çalışma becerilerini değerlendirecek nitelikte olmalıdır. Ayrıca, kullanıcı memnuniyetini ölçmek de önemlidir. Kullanıcıların kataloglama kayıtlarına erişimi ve bu kayıtların kullanımı konusundaki memnuniyeti, politikanın kullanıcı dostu olup olmadığını değerlendirmek için önemli bir gösterge olabilir. Politikanın düzenli olarak gözden geçirilmesi ve denetlenmesi için bir mekanizma oluşturulmalıdır. Bu, politikanın güncel ve etkili olmasını sağlar (Ayaokur, 2014, s. 48). Regüler denetimler, politikada herhangi bir eksiklik veya uyumsuzluk tespit edildiğinde hızlı müdahaleyi mümkün kılar. Ayrıca, kataloglama personeli, kullanıcılar ve diğer ilgili paydaşlardan sürekli geribildirim almak için mekanizmalar geliştirilmelidir. Bu geribildirim toplama süreci, politikada gerektiğinde değişiklik yapılması veya güncellemeler sağlanması için önemlidir. Bu şekilde, politika sürekli olarak iyileştirilebilir ve değişen ihtiyaçlara hızla adapte olabilir. Kataloglama politikasının izlenmesi ve değerlendirilmesi, kütüphane süreçlerinin etkinliğini artırmak ve kullanıcı memnuniyetini yükseltmek için önemli bir stratejidir. Bu süreçlerin düzenli olarak uygulanması, politikanın sürekli geliştirilmesini ve güncellenmesini sağlar, böylece kataloglama süreçleri çağın gereksinimlerine uyum sağlar (Aldemir ve Oğuz, 2006, s. 305).

Katalog, bir kütüphanenin en önemli referans araçlarından biridir. Kataloglama, bir materyal için bilgisayar ortamında standartlara uygun bir şekilde bibliyografik kayıt hazırlama işlemidir. Bu süreç, tanımlama yaparak materyali erişilebilir hale getirir ve bibliyografik kayıta işlevsellik kazandırır. Veri girişiyle sınırlamak yerine, gerekli bağlantıları ve tüm ayrıntıları kontrollü terimler yardımıyla kayıt altına almak önemlidir (Young-Hyman, 2008, s. 384).

Bibliyografik kayıtta, eserin türüne bağlı olarak bilgiler farklı kaynaklardan elde edilebilir. Basılı eserler için iç kapaktan, elektronik kaynaklar için kaynağın kendisinden, kitapdışı materyaller için bütün eserden, mikro formlar içinse eser adı etiketinden bilgi alınabilir. Ancak, istisnai durumlar da bulunabilir. Niteleme alanları bakımından, genel olarak eser adı ve sorumluluk bildirimi alanı, basım bildirimi alanı, yayın dağıtımı vb. için iç kapak (veya dış kapak, önceki sayfalar ve sonluk), materyal türü, fiziksel niteleme alanı, notlar alanı gibi alanlar, eserin bütününü göz önüne alarak doldurulmalıdır. Eğer eser dışında başka bir bilgi kaynağından bilgi verilmesi gerekiyorsa, bu bilgi köşeli parantez [] içinde belirtilmelidir. Bu yöntem, kataloglama sürecinin düzenli, standart ve kullanıcı dostu

olmasını sağlar.

Temel giriş, bir eserin yazarlarını belirlemek için kullanılır. Kılavuzlara göre:

- Tek yazarlı eserlerde yazar adı.
- Çok yazarlı eserlerde başyazar veya belirtilmemişse ilk yazar.
- Çok yazarlı eserlerde her yazarın ayrı makaleleri varsa ortak başlık kullanılır.
- Bilinmeyen yazarlarda eser adı.
- Uyarlama ve değiştirilmiş eserlerde uyarlayanın adı.
- Metin ve resim içeren eserlerde metin yazarı temel alınır.
- Konuşma içeren kaynaklarda konuşmacılardan biri veya yazan.
- Temel girişteki tarih, numara veya anlamsız ekler indikatörle belirtilir.

Yazar adı girişi

- En bilinen isim kullanılmalıdır, örneğin "Server Bedii" yerine "Peyami Safa".
- Yazar adı soyadı, adı formatında girilmelidir. Soyadı olmayan durumlar için indikatör kullanılabilir, örneğin "(La Fontaine, Jean de)".
- Akademik ünvanlar, doğum ve ölüm tarihleri ile birlikte alt alanlarda verilmelidir, örneğin "Brawn, Jack, |d 1999 (21 Ocak)-".
- Tüzel kişi başlıkları, kurumun işlevlerini içermeli ve bağlı olduğu üst kurumu veya faaliyet gösterdiği yeri belirtmelidir.
- Yasalar, kutsal metinler gibi tek biçim başlıklar doğrudan verilmelidir.
- Temel giriş ve 1xx alanları, eserde yer alan bilgileri en doğru şekilde yansıtmalıdır, eser adı ve sorumluluk alanındaki bilgiler eserdeki formata uygun olmalıdır.

Eser adı ve sorumluluk bildirimi yapılırken aşağıdaki kurallara dikkat edilmelidir:

Eser Adı:

- Kaynakta belirtilen ad, olduğu gibi kaydedilmelidir.
- Eğer başlıkta basım hataları veya yanlış yazılmış bilgiler varsa, bu durum 246 ve notlar alanında düzeltilmelidir.
- Alt başlıklar, işareti sonrasında |b vb. alt alan kullanılarak belirtilir.
- Paralel eser adı olabilmesi için kaynak içeriğinde paralel bir başlık bulunmalıdır. Bu durumda = işareti ile aynı yapı alt alanlarda diğer dillerdeki başlık eklenir. Bu başlıklar yine 246 ve notlar alanında belirtilmelidir. Eser adı bölümü sona erdiğinde / işareti eklenir.

Sorumlular:

• Çok yazarlı eserlerde iç kapaktaki bilgilere göre sorumlular belirtilmelidir.

• Sorumluların sıralaması önemlidir. İlk isimden başlanarak tüm yazarlar belirtilir. İlk yazar temel giriş olarak verilir kalan tüm yazarlar 700 alanında belirtilir.

ÖRNEK:

100 10 |aYılmaz, Ahmet,|eyazar.

245 10 |aKuzeyden Güneye Seyir Kılavuzu /|cAhmet Yılmaz, Ayşe Toprak, Meryem Durdu, Yunus Kaplan

246 3_ |aNavigating from North to South

700 1_ |aToprak, Ayşe.

700 1_ |aDurdu, Meryem.

700 1_ |aKaplan, Yunus.

Basım bildirimi yapılırken aşağıdaki kurallara uyulmalıdır:

Basım Bilgisi:

Kaynakta belirtilen şekilde, kısaltmalar kullanılmadan ve ayrıntılı bir şekilde yazılmalıdır. Örneğin; "1. basım", "3. bası", "Version 2.1", "1. baskı: Mayıs 2013".

Yayım, Dağıtım vb.:

Yayın yerinde eseri yayınlayan kurumun bulunduğu yer belirtilmelidir.

Eğer yayının baskısı başka bir yerde yapılmışsa, bu bilgi gerekli alt alanlar kullanılarak kaydedilmelidir.

Yayın yerinin belirtilmediği veya bilinmediği durumlarda, kataloglama diline uygun açıklamalar yapılmalıdır.

Yayıncının adı tam ve kısaltmasız bir şekilde yazılmalıdır.

Eğer eserde yayıncının kısaltması kullanılmışsa ve orijinal hali biliniyorsa, notlar alanında uzun hali kaynak gösterilerek belirtilmelidir: "(Yayıncı bilgisi …'dan alınmıştır.)".

Yayın tarihi basıldığı tarih, bilinmiyorsa copyright tarihi veya yaklaşık bir tarih [] işaretiyle verilmelidir.

Ciltli eserlerde ya en son tarih belirtilmeli veya ilk ve son cildin basım tarihi – işareti konularak yazılmalıdır.

008 alanında ilk ve son tarih belirtilmelidir.

Örnek:

264 __ |aİstanbul :|bEdebiyat Yayınları,|c2018.

500 __ |a(Yayıncı bilgisi Edebiyat Yayınları'ndan alınmıştır.)

Fiziksel Niteleme: Fiziksel özellikleri belirtirken şu kurallara uyulmalıdır:

Kısaltma kullanılmadan detaylı bir şekilde yazılmalıdır.

Sayfa numarası öncesinde veya eserin sonundaki farklı numaralı sayfalar sırasıyla belirtilmelidir.

Ciltli eserlerde sayfa veya yaprak sayısı parantez içinde belirtilebilir.

Numarasız sayfalar yaklaşık bir sayı belirlenerek [] işaretiyle ifade edilebilir.

Karışık numaralardan oluşan sayfalarda gerekli bilgiler notlar alanında belirtilmelidir.

Eserin içeriğine göre resimleme ve diğer unsurlar varsa sayfa sayısı sonunda : ile, yoksa ; ile diğer alanlara geçilmelidir.

Resimleme ve diğer unsurlar kısaltma yapılmadan belirtilmelidir.

Eserin ebat bilgisi cm olarak ölçülen ve cm. kısaltması ile ifade edilmelidir.

Varsa ek materyaller bu alanda belirtilmeli ve 006, 336, 337, 338 alanları ile notlar alanında açıklama yapılmalıdır.

Örnek:

300 __ |a254 sayfa ;|c24 cm.

500 __ |aResimleme ve haritalar ekli.

Dizi Bildirimi: Dizi adı, dizi numarası, alt dizi veya diziler ve dizi numaraları sırasıyla belirtilir. Dizi adı ile dizi numarası arasına ; işareti konulur, sonrasında alt alan verilir ve numara sonunda . işareti konulur. Diziler 830 alanında otorite oluşturularak verilmelidir.

Örnek:

490 _0 |aÇağdaş Türk Edebiyatı Dizisi ;|v10.

830 _0 |aÇağdaş Türk Edebiyatı Dizisi ;|v10.

Notlar: Kataloglama yapılırken bilgiler eserden olduğu gibi ve bilinen şekliyle alınmalıdır. Yanlış veya eksik bilgiler varsa, doğrulama yapılarak notlar alanında belirtilmelidir. Kullanıcıya faydalı olabilecek açıklamalar, bağlantılar ve bilgilendirmeler bu alanda yapılabilir.

Örnek:

500 __ |aEser, yazarın biyografisinin eksik olması nedeniyle bazı bilgilerin doğruluğu konusunda belirsizlik içermektedir.

Sınıflama ve Yer Numarası: Sınıflama, eserin konusuna göre belirlenen numara ile yapılan bir işlemdir. Kütüphanemiz LC Sınıflama Sistemini ve Cutter Sunborn numarasını kullanmaktadır. Başlık, yazarlar, önsöz, içindekiler bölümü, bölüm notları, kaynakça ve

dipnotlar gibi yardımcı alanlar incelenerek konu belirlenir. Eğer konu belirlenememişse içerik, kaynakçalar, konu indeksleri, ansiklopediler, sözlükler ve web tabanlı kaynaklardan yardım alınabilir. Notlar alanında bilginin elde ediliş şekli belirtilmelidir. Eserin içeriğine göre konu alt başlıkları belirlenir, aynı eserde pek çok konu varsa sırasıyla ilk konu dikkate alınır. Kütüphanede özel koleksiyonlar varsa standartlara uygunluk göz önüne alınarak sınıflama yapılır. Ancak kullanıcı istekleri bazı durumlarda dikkate alınabilir, bu durumda sınıflama ve yer numarası değişebilir.

Örnek:

DD23 .C45 2005

Konu Başlığı: Sınıflama yapıldıktan sonra esere erişimi kolaylaştırmak ve benzer konudaki eserleri bir araya getirmek için konu başlığı verilir. Seçilen kelimeler eserin içeriğini yansıtmalı, kullanıcıya yönelik, güncel ve yalın olmalıdır. Eşanlamlı kelimeler arasında yönlendirmeler kullanılır. Her eser için en az iki konu başlığı Türkçe ve İngilizce olarak verilmelidir. Konu başlıkları ana başlık, yardımcı başlık, dönem şeklinde sıralanır. Classification Web'teki konu başlıkları aynı şekilde kullanılır. Ancak ulusal konularda daha bilindik terimler tercih edilmelidir.

Örnek:

Ege Bölgesi Tarihi

History of the Aegean Region

Not: Tarih kitaplarında yaşanan sorunlardan biri, "Türkiye ve Osmanlı" konularının iç içe geçmesidir. Bu durum kullanıcıları yanıltabilir. Bu bağlamda, belirli tarihler için hem "Osmanlı İmparatorluğu" hem de "Türkiye" başlıkları oluşturulmalı ve konu başlığı listeleri düzenlenmelidir.

Örnek:

Osmanlı İmparatorluğu - 19. Yüzyıl

Türkiye - 19. Yüzyıl

006 (Ek Materyal Alanı): 006 alanı, eserin ek materyallerini kodlamak için kullanılır. Bu alandaki kodlar, ek materyallerin türünü ve özelliklerini belirler.

Örnek:

006 m s

008 Kontrol Alanı: Bu alandaki kodlar, eserin genel özelliklerini belirtir. Örneğin, eserin formu, katalogun seviyesi, türü, tarih bilgileri gibi temel bilgiler bu alanda yer alır.

Örnek:

008 210211s2024 xxu||||||||||||||||tur|d

Bu, 008 kontrol alanının bir örneği olabilir:

plaintextCopy code

008 210211s2024 xxu||||||||||||||||tur|d

Bu örnekte:

Karakter, eserin tarih bilgisini içerir ve 2021 yılında kataloglanmış olduğunu gösterir. Karakter, eserin çeşitli özelliklerini kodlar. Örneğin, "10" kodu, eserin kitap formunda olduğunu, "tur" kodu ise eserin Türkçe dilinde olduğunu gösterir. Karakter, tür bilgisini içerir. Örneğin, "s" kodu, eserin seri bir yayın olduğunu belirtir. Bu tür bir kontrol alanı, kataloglama işlemi sırasında eserin genel özelliklerini belirtmek için kullanılır.

(020) ISBN:

ISBN (Uluslararası Standart Kitap Numarası), her kitap için benzersiz bir tanımlayıcıdır. 13 haneli bir sayıdır ve genellikle kitapların arama ve tanımlama süreçlerinde kullanılır.

Örnek:

020 \\$a 9789753424080

(040) Katalog Kodu: Katalog kodu, eserin hangi kütüphane veya kuruluş tarafından kataloglandığını belirten bir alandır. Örneğin, kataloglamayı yapan kütüphanenin adı veya kodu bu alana eklenir.

Örnek:

040 \\$a DLC

(041) Dil Kodu: Eserin içeriğinin hangi dilde olduğunu belirten bir alandır. Dil kodları genellikle ISO 639 standartlarına uygun olarak kullanılır.

Örnek:

041 \\$a eng

(050) LC Sınıflama Numarası / Yer Numarası: LC (Library of Congress) Sınıflama Numarası, bir eserin içeriği hakkında sınıflandırma yapmak için kullanılır. Yer numarası ise eserin kütüphanede bulunduğu yerin belirlendiği bir alandır.

Örnek:

050 00$ QA76.73.C154

(100) Yazar Adı Temel Giriş Alanı: Eserin baş yazarının adını temsil eden alandır. Yazar adı soyadı, adı şeklinde girilir.

Örnek:

100 1\$a Orwell, George

(110) Tüzel Kişi Temel Giriş Alanı: Tüzel kişiler için temel giriş alanıdır. Dernekler, şirketler gibi kurumlar burada temsil edilir.

Örnek:

110 2\$a Google Inc.

(111) Toplantı Adı Temel Giriş Alanı: Konferans, kongre veya toplantı adını temsil eden alandır.

Örnek:

111 2\$a World Conference on Artificial Intelligence$d (2022 : Istanbul, Turkey)

(130) Tek Biçim Eser Adı: Eserin tek biçimde kullanılan adını belirten alandır. Tek biçim eser adları genellikle standart bir başlıkla ifade edilir.

Örnek:

130 0\$a 1984

(240) Tek Biçim Eser Adı (Orjinal Eser Adı):

Bu alan, orijinal eser adını belirtir. 10$a kodu, orjinal eser adının temel giriş olduğunu ve bu girişin birinci seviyede olduğunu belirtir.

Örnek:

240 10$a Nineteen Eighty-Four

Bu örnekte "Nineteen Eighty-Four," eserinin orijinal adını ifade eder. Bu bilgi,

kataloglama sürecinde eserin ana başlığı olarak kullanılır.

(245) Eser Adı ve Sorumluluk Bildirimi Alanı:

Bu alan, eserin adını ve yazarın sorumluluğunu içerir. 10$a kodu, eserin adının temel giriş seviyesinde olduğunu belirtir.

Örnek:

245 10$a Animal Farm /$c George Orwell.

Bu örnekte "Animal Farm," eserinin adını ve George Orwell'in yazar olarak sorumluluğunu içerir. Bu bilgiler, eserin temel tanıtımını yapmak için kullanılır.

(246) Eser Adının Değişik Biçimleri:

Bu alan, eserin adının farklı biçimlerini içerir. 30$a kodu, bu bilgilerin üçüncü seviyede ve alternatif biçimler olduğunu belirtir.

Örnek:

246 30$a Hayvan Çiftliği

Bu örnekte "Hayvan Çiftliği," eserinin farklı bir biçimde ifade edilmiş adını içerir. Kataloglama sürecinde çeşitli dil veya yazım biçimlerine dikkat çekmek için kullanılır.

(250) Basım Bildirimi Alanı:

Bu alan, eserin basım bilgilerini içerir. \\$a kodu, genel notlar alanının altında yer alan bilgileri temsil eder.

Örnek

250 \\$a 1st edition.

Bu örnekte "1st edition," eserin ilk baskısını ifade eder. Kataloglama sürecinde eserin baskı durumunu belirtmek için kullanılır.

(264) Yayın Dağıtım vb. Alanı:

Bu alan, eserin yayın bilgilerini içerir. \\$a, \\$b, ve \\$c kodları sırasıyla yayın yerini,

yayıncıyı ve yayın yılını temsil eder.

Örnek

264 \\$a New York :$b Penguin Books,$c 1949.

Bu örnekte "New York : Penguin Books, 1949," eserin yayınlandığı şehri, yayıncısını ve yayın yılını içerir. Kataloglama sürecinde bu bilgiler, eserin fiziksel olarak bulunabileceği yerleri belirtmek için kullanılır.

(300) Fiziksel Niteleme Alanı:

Bu alan, eserin fiziksel özelliklerini içerir. \\$a, \\$b, ve \\$c kodları sırasıyla sayfa sayısını, resimleri ve boyutları temsil eder.

Örnek

300 \\$a 268 pages :$b illustrations ;$c 20 cm.

Bu örnekte "268 pages : illustrations ; 20 cm," eserin sayfa sayısını, resim içerip içermediğini ve boyutunu belirtir. Kataloglama sürecinde eserin fiziksel özelliklerini tanımlamak için kullanılır.

(336) İçerik Türü:

Bu alan, eserin içerik türünü belirtir. \\$a kodu metin içeriğini, $2rdacontent kodu ise bu bilginin RDA standartlarına uygun olduğunu belirtir.

Örnek

336 \\$a text$2rdacontent

Bu örnekte "text," eserin metin içeriğini ifade eder. Kataloglama sürecinde eserin içerik türünü belirtmek için kullanılır.

(337) Ortam Türü:

Bu alan, eserin ortam türünü belirtir. \\$a kodu medya olmadığını, $2rdamedia kodu ise bu bilginin RDA standartlarına uygun olduğunu belirtir.

Örnek

337 \\$a unmediated$2rdamedia

Bu örnekte "unmediated," eserin bir medya içermediğini ifade eder. Kataloglama sürecinde eserin ortam türünü belirtmek için kullanılır.

(338) Taşıyıcı Türü:

Bu alan, eserin taşıyıcı türünü belirtir. \\$a kodu ses taşıyıcısını, $2rdacarrier kodu ise bu bilginin RDA standartlarına uygun olduğunu belirtir.

Örnek

338 \\$a volume$2rdacarrier

Bu örnekte "volume," eserin bir ses taşıyıcısı olduğunu ifade eder. Kataloglama sürecinde eserin taşıyıcı türünü belirtmek için kullanılır.

(340) Fiziksel Ortam:

Bu alan, eserin fiziksel ortamını belirtir. \\$a kodu belirtilmemiş olduğunu, $2rdafpc kodu ise bu bilginin RDA standartlarına uygun olduğunu belirtir.

Örnek

340 \\$a unspecified$2rdafpc

Bu örnekte "unspecified," eserin fiziksel ortamının belirtilmediğini ifade eder. Kataloglama sürecinde eserin fiziksel ortamını belirtmek için kullanılır.

(344) Ses Özellikleri:

Bu alan, ses kaynaklarının özelliklerini belirtir. \\$a kodu dijital sesi, $2rda kodu ise bu bilginin RDA standartlarına uygun olduğunu belirtir.

Örnek

344 \\$a digital$2rda

Bu örnekte "digital," eserin dijital bir ses kaynağı olduğunu ifade eder. Kataloglama sürecinde ses kaynaklarının özelliklerini belirtmek için kullanılır.

(345) Projeksiyon Özellikleri:

Bu alan, projeksiyon kaynaklarının özelliklerini belirtir. \\$a kodu renkli olduğunu, $2rdacc kodu ise bu bilginin RDA standartlarına uygun olduğunu belirtir.

Örnek

345 \\$a color$2rdacc

Bu örnekte "color," eserin renkli bir projeksiyon kaynağı olduğunu ifade eder. Kataloglama sürecinde projeksiyon kaynaklarının özelliklerini belirtmek için kullanılır.

(347) Dijital Dosya Özellikleri:

Bu alan, dijital dosyanın özelliklerini belirtir. \\$a kodu video dosyasını, $2rda kodu ise bu bilginin RDA standartlarına uygun olduğunu belirtir.

Örnek

347 \\$a video file$2rda

Bu örnekte "video file," eserin bir video dosyası olduğunu ifade eder. Kataloglama sürecinde dijital dosyanın özelliklerini belirtmek için kullanılır.

(380) Materyal Türü:

Bu alan, eserin genel materyal türünü belirtir. \\$a kodu kitabı, $2lcgft kodu ise bu bilginin Library of Congress Genre/Form Terimler (LCGFT) standardına uygun olduğunu belirtir.

Örnek

380 \\$a Kitap$2lcgft

Bu örnekte "Kitap," eserin genel materyal türünü ifade eder. Kataloglama sürecinde materyal türünü belirtmek için kullanılır.

(490) Dizi Bildirimi:

Örnek:

490 1\$a Harry Potter Serisi

Bu alan, eserin bir serinin parçası olup olmadığını belirtir. 1\$a kodu, bu bilginin birinci seviyede ve serinin adını içerdiğini belirtir.

Örnek Açıklama: Bu örnekte "Harry Potter Serisi," eserin bir diziye ait olduğunu ifade

eder. Kataloglama sürecinde eserin bir serinin parçası olduğunu belirtmek için kullanılır.

(500) Genel Notlar:

Bu alan, genel notları içerir. \\$a kodu, bu bilginin genel notlar alanında yer aldığını belirtir.

Örnek:

500 \\$a Includes glossary of terms.

Bu örnekte "Includes glossary of terms," eserin içerisinde terimler sözlüğü bulunduğunu ifade eder. Kataloglama sürecinde çeşitli genel bilgileri belirtmek için kullanılır.

(504) Bibliyografya Notu:

504 \\$a Includes bibliographical references.

Bu alan, eserin bibliyografya notunu içerir. \\$a kodu, bu bilginin genel notlar alanında yer aldığını belirtir.

Örnek Açıklama: Bu örnekte "Includes bibliographical references," eserin bibliyografik referansları içerdiğini ifade eder. Kataloglama sürecinde eserin bibliyografik özelliklerini belirtmek için kullanılır.

(505) İçindekiler Notu:

505 0\$aIntroduction -- Chapter 1 -- Chapter 2 -- Conclusion.

Bu alan, eserin içindekilerini içerir. 0\$a kodu, bu bilginin birinci seviyede ve eserin içindekilerini temsil ettiğini belirtir.

Örnek Açıklama: Bu örnekte "Introduction -- Chapter 1 -- Chapter 2 -- Conclusion," eserin içindekilerini ifade eder. Kataloglama sürecinde eserin içeriğini belirtmek için kullanılır.

(508) Yapım ve Üretim Notu:

508 \\$aProduced by XYZ Productions.

Bu alan, eserin yapım ve üretim notunu içerir. \\$a kodu, bu bilginin genel notlar alanında yer aldığını belirtir.

Örnek Açıklama: Bu örnekte "Produced by XYZ Productions," eserin hangi yapımcı tarafından üretildiğini ifade eder. Kataloglama sürecinde eserin yapımcı bilgilerini belirtmek için kullanılır.

(511) Katılımcı ya da Oyuncu Notu:

511 \\$aStarring: John Doe, Jane Smith.

Bu alan, eserin katılımcı ya da oyuncu notunu içerir. \\$a kodu, bu bilginin genel notlar alanında yer aldığını belirtir.

Örnek Açıklama: Bu örnekte "Starring: John Doe, Jane Smith," eserin başrollerinde yer alan kişileri ifade eder. Kataloglama sürecinde eserin oyuncularını veya katılımcılarını belirtmek için kullanılır.

(521) Hedef Kitle Notu:

521 \\$aRecommended for ages 10 and up.

Bu alan, eserin hedef kitle notunu içerir. \\$a kodu, bu bilginin genel notlar alanında yer aldığını belirtir.

Örnek Açıklama: Bu örnekte "Recommended for ages 10 and up," eserin hangi yaş grubu için önerildiğini ifade eder. Kataloglama sürecinde eserin hedef kitlesini belirtmek için kullanılır.

(520) Özet Notu:

520 \\$aA gripping tale of adventure and mystery.

Bu alan, eserin özet notunu içerir. \\$a kodu, bu bilginin genel notlar alanında yer aldığını belirtir.

Örnek Açıklama: Bu örnekte "A gripping tale of adventure and mystery," eserin kısa bir özetini ifade eder. Kataloglama sürecinde eserin ana temasını belirtmek için kullanılır.

(530) Diğer Erişilebilir Fiziksel Form Notu:

530 \\$aAlso available in Braille format.

Bu alan, eserin diğer fiziksel formatlarda da mevcut olduğunu belirtir. \\$a kodu, bu bilginin genel notlar alanında yer aldığını belirtir.

Örnek Açıklama: Bu örnekte "Also available in Braille format," eserin kabartma harfli (Braille) formatında da mevcut olduğunu ifade eder. Kataloglama sürecinde eserin farklı fiziksel formatlarını belirtmek için kullanılır.

(546) Dil Notu:

546 \\$aIn Turkish and English.

Bu alan, eserin hangi dillerde olduğunu belirtir. \\$a kodu, bu bilginin genel notlar alanında yer aldığını belirtir.

Örnek Açıklama: Bu örnekte "In Turkish and English," eserin Türkçe ve İngilizce dillerinde olduğunu ifade eder. Kataloglama sürecinde eserin dilini belirtmek için kullanılır.

(563) Cilt Notu:

563 \\$aVolume 2.

Bu alan, eserin hangi cilt olduğunu belirtir. \\$a kodu, bu bilginin genel notlar alanında yer aldığını belirtir.

Örnek Açıklama: Bu örnekte "Volume 2," eserin ikinci cilt olduğunu ifade eder. Kataloglama sürecinde eserin cilt bilgisini belirtmek için kullanılır.

(586) Ödül Notu:

586 \\$aWinner of the Nobel Prize for Literature.

Bu alan, eserin almış olduğu ödülleri belirtir. \\$a kodu, bu bilginin genel notlar alanında yer aldığını belirtir.

Örnek Açıklama: Bu örnekte "Winner of the Nobel Prize for Literature," eserin edebiyat dalında Nobel Ödülü kazandığını ifade eder. Kataloglama sürecinde eserin ödüllerini belirtmek için kullanılır.

(600) Kişi Adı Konu Ek Girişi:

600 10\$aEinstein, Albert\$xInfluence.

Bu alan, eserin kişi adı konu ek girişini içerir. 10\$a kodu, bu bilginin birinci seviyede ve konu ek girişi olduğunu belirtir.

Örnek Açıklama: Bu örnekte "Einstein, Albert$xInfluence," eserin konusunun Albert Einstein'ın etkisi olduğunu ifade eder. Kataloglama sürecinde eserin konusunu belirtmek için kullanılır.

(610) Tüzel Kişi Adı Konu Ek Girişi:

610 20\$aUnited Nations\$xPeacekeeping forces.

Bu alan, eserin tüzel kişi adı konu ek girişini içerir. 20\$a kodu, bu bilginin ikinci seviyede ve konu ek girişi olduğunu belirtir.

Örnek Açıklama: Bu örnekte "United Nations$xPeacekeeping forces," eserin konusunun Birleşmiş Milletler Barış Güçleri olduğunu ifade eder. Kataloglama sürecinde eserin konusunu belirtmek için kullanılır.

(611) Toplantı Adı Konu Ek Girişi:

611 20\$aBerlin Conference\$d(1884 : Berlin, Germany)\$xColonization Africa.

Bu alan, eserin toplantı adı konu ek girişini içerir. 20\$a kodu, bu bilginin ikinci seviyede ve konu ek girişi olduğunu belirtir.

Örnek Açıklama: Bu örnekte "Berlin Conference$d(1884 : Berlin, Germany)$xColonization Africa," eserin konusunun 1884 Berlin Konferansı'nın Afrika'nın sömürgeleştirilmesi üzerindeki etkisi olduğunu ifade eder. Kataloglama sürecinde eserin konusunu belirtmek için kullanılır.

(650) Konu Başlığı Ek Girişi:

650 \\$aArtificial intelligence.

Bu alan, eserin konu başlığı ek girişini içerir. \\$a kodu, bu bilginin birinci seviyede ve konu başlığı ek girişi olduğunu belirtir.

Örnek Açıklama: Bu örnekte "Artificial intelligence," eserin ana konusunun yapay zeka olduğunu ifade eder. Kataloglama sürecinde eserin konusunu belirtmek için kullanılır.

(651) Coğrafik Terim Konu Ek Girişi:

651 \\$aUnited States\$xHistory.

Bu alan, eserin coğrafik terim konu ek girişini içerir. \\$a kodu, bu bilginin birinci seviyede ve konu ek girişi olduğunu belirtir.

Örnek Açıklama: Bu örnekte "United States$xHistory," eserin konusunun Amerika Birleşik Devletleri tarihi olduğunu ifade eder. Kataloglama sürecinde eserin konusunu belirtmek için kullanılır.

(700) Yazar Adı Ek Girişi:

700 1\$aShakespeare, William,$d1564-1616.

Bu alan, eserin yazar adı ek girişini içerir. 1\$a kodu, bu bilginin birinci seviyede ve yazar adı ek girişi olduğunu belirtir.

Örnek Açıklama: Bu örnekte "Shakespeare, William,$d1564-1616," eserin yazarının William Shakespeare olduğunu ve yaşadığı dönemin 1564-1616 olduğunu ifade eder. Kataloglama sürecinde eserin yazarını belirtmek için kullanılır.

(710) Tüzel Kişi Adı Ek Girişi:

710 2\$aMicrosoft Corporation.

Bu alan, eserin tüzel kişi adı ek girişini içerir. 2\$a kodu, bu bilginin ikinci seviyede ve tüzel kişi adı ek girişi olduğunu belirtir.

Örnek Açıklama: Bu örnekte "Microsoft Corporation," eserin yayıncısının Microsoft Corporation olduğunu ifade eder. Kataloglama sürecinde eserin yayıncısını belirtmek için kullanılır.

(711) Toplantı Adı Ek Girişi:

711 2\$aBerlin Conference$d(1884 : Berlin, Germany).

Bu alan, eserin toplantı adı ek girişini içerir. 2\$a kodu, bu bilginin ikinci seviyede ve toplantı adı ek girişi olduğunu belirtir.

Örnek Açıklama: Bu örnekte "Berlin Conference$d(1884 : Berlin, Germany)," eserin konusunun 1884 Berlin Konferansı olduğunu ve konferansın Berlin, Almanya'da gerçekleştiğini ifade eder. Kataloglama sürecinde eserin konusunu belirtmek için kullanılır.

(800) Kişi Adından Seri Ek Girişleri:

800 1\$aChristie, Agatha,$d1890-1976.$tHercule Poirot mysteries.

Bu alan, kişi adından seri ek girişlerini içerir. 1\$a kodu, bu bilginin birinci seviyede ve kişi adından seri ek girişi olduğunu belirtir.

Örnek Açıklama: Bu örnekte "Christie, Agatha,$d1890-1976.$tHercule Poirot mysteries," Agatha Christie'nin Hercule Poirot serisine ait kitaplarına yapılan bir seri ek girişini ifade eder. Kataloglama sürecinde bu tür girişler, belirli bir kişiye atfedilen bir seri içindeki eserlerin kümelenmesini sağlar.

(810) Kurum / Tüzel Kişi Adından Ek Seri Girişleri:

810 2\$aBritish Museum.$tOccasional paper ;$vno. 112.

Bu alan, kurum veya tüzel kişi adından ek seri girişlerini içerir. 2\$a kodu, bu bilginin ikinci seviyede ve kurum veya tüzel kişi adından ek seri girişi olduğunu belirtir.

Örnek Açıklama: Bu örnekte "British Museum.$tOccasional paper ;$vno. 112," British Museum'un yayınladığı "Occasional paper" serisine ait bir kitaba yapılan bir seri ek girişini ifade eder. Kataloglama sürecinde bu tür girişler, belirli bir kurum veya tüzel kişiye atfedilen bir seri içindeki eserlerin kümelenmesini sağlar.

(811) Toplantı Adından Ek Seri Girişleri:

811 2\$aInternational Conference on Machine Learning$d(2022 : Sydney, Australia).$tProceedings of the International Conference on Machine Learning.

Bu alan, toplantı adından ek seri girişlerini içerir. 2\$a kodu, bu bilginin ikinci seviyede ve toplantı adından ek seri girişi olduğunu belirtir.

Örnek Açıklama: Bu örnekte "International Conference on Machine Learning$d(2022 : Sydney, Australia).$tProceedings of the International Conference on Machine Learning," 2022 yılında Sydney, Avustralya'da gerçekleşen Uluslararası Makine Öğrenimi Konferansı'na ait bir kitaba yapılan bir seri ek girişini ifade eder. Kataloglama sürecinde bu tür girişler, belirli bir toplantıya atfedilen bir seri içindeki eserlerin kümelenmesini sağlar.

(830) Otorite Dizini Oluşturulmuş Seri Ek Girişleri:

830 0\$aLCCN n\$n-n\$aTitle.

Bu alan, otorite dizini oluşturulmuş seri ek girişlerini içerir. 0\$a kodu, bu bilginin sıfır seviyesinde ve otorite dizini oluşturulmuş seri ek girişi olduğunu belirtir.

Örnek Açıklama: Bu örnekte "LCCN n$n-n$aTitle," Library of Congress Control Number (LCCN) ile belirtilmiş ve başlık bilgisi içeren bir seri ek girişini ifade eder. Kataloglama sürecinde bu tür girişler, otorite kontrolü sağlamak için kullanılır.

(856) E-erişim:

856
41\$3EBSCOhost\$uhttp://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=a9h&AN=12345678&site=ehost-live

Bu alan, elektronik erişim bilgilerini içerir. 41\$3 kodu, bu bilginin dördüncü seviyede ve EBSCOhost gibi bir kaynağa yönlendirme olduğunu belirtir.

Örnek Açıklama: Bu örnekte, "EBSCOhost" adlı bir veritabanında bulunan bir kaynağa doğrudan erişim sağlayan bir URL verilmektedir. Kataloglama sürecinde bu tür bilgiler, dijital kaynaklara erişim sağlamak için kullanılır.

(910) Yerel Bilgi:

910 \$aYalnızca kütüphane içi erişim.

Bu alan, yerel bilgileri içerir. \$a kodu, bu bilginin birinci seviyede ve açıklama olduğunu belirtir.

Örnek Açıklama: Bu örnekte, kaynağın yalnızca kütüphane içinde erişilebilir olduğunu belirten bir not verilmiştir. Kataloglama sürecinde bu tür bilgiler, kaynağın fiziksel konumu, kullanılabilirliği veya diğer yerel özellikleri hakkında bilgi vermek için kullanılır.

3.4. Politikaya Uygun Katalog Kayıtlarının Sirsi Dynix Otomasyon Sistemi Üzerinden Örneklendirilmesi

SirsiDynix, kütüphane otomasyon sistemleri sağlayan bir şirket ve ürün ailesidir. Kütüphane ve bilgi merkezleri için bilişim teknolojileri çözümleri sunan bu sistem, kataloglama, envanter yönetimi, kullanıcı hesapları, ödünç alma ve iade işlemleri, raporlama gibi bir dizi kütüphane işlemini desteklemektedir (Değer, 2020, s. 58).

Bu otomasyon sistemi, kütüphanelerin kaynaklarını daha etkili bir şekilde yönetmelerine olanak tanır. İşte SirsiDynix Otomasyon Sistemi'nin temel özellikleri şu şekildedir;

- Kataloglama ve Kaynak Yönetimi: SirsiDynix, kütüphanelerin koleksiyonlarını kataloglamalarına ve bu kaynakları etkili bir şekilde yönetmelerine yardımcı olur. Kataloglama süreçlerini düzenler ve kaynakları hızlıca bulunabilir hale getirir.
- Kullanıcı Hesapları ve İşlemler: Kütüphane üyelerinin hesaplarını yönetir, ödünç alma, rezervasyon, iade gibi işlemleri izler. Kullanıcıların kütüphane kaynaklarına erişimini kolaylaştırır.
- Envanter ve Raf Düzeni Yönetimi: Kütüphanelerin envanterini takip eder, kaynakların raf düzenini sağlar. Raflardaki kaynakların yerlerini izleyerek kullanıcıların hızlı erişimini sağlar.
- Raporlama ve İstatistikler: Kütüphanelerin performansını değerlendirmelerine yardımcı olacak raporlama ve istatistik araçları sunar. Kullanım verilerini analiz ederek koleksiyon yönetimine katkı sağlar.
- Mobil Erişim: SirsiDynix, mobil uygulamalar aracılığıyla kullanıcılara kaynaklara erişim sağlama imkânı sunar. Bu sayede kullanıcılar istedikleri zaman ve yerden kütüphane kaynaklarına ulaşabilirler.
- Çoklu Dil Desteği: Farklı dil seçeneklerini destekler, bu da çok kültürlü kütüphanelerde daha geniş bir kullanıcı kitlesine hitap etmeyi sağlar (Bezirci, 2020, s. 67).

SirsiDynix Otomasyon Sistemi, kataloglama politikasının etkin bir şekilde uygulanması için önemli bir araçtır. Politika doğrultusunda belirlenen standartlara uygun olarak kataloglama süreçlerini yönetir. Örneğin, belirlenen MARC alanlarına uygun kayıtlar oluşturabilir ve politika tarafından belirlenen diğer kataloglama standartlarını destekleyebilir. Ayrıca, SirsiDynix'in raporlama yetenekleri, politikanın etkinliğini değerlendirmek için kullanılabilir. Kataloglama politikasının izlenmesi ve güncellenmesi süreçlerinde, SirsiDynix'in sağladığı veri analizleri önemli bir rol oynar (Aslıyüksek, 2017, s. 38). Kataloglama politikası, kütüphanelerin kaynaklarına tutarlı bir şekilde erişimi sağlamak, veri entegrasyonunu optimize etmek ve kullanıcıların etkili bir şekilde bilgiye ulaşmalarını desteklemek amacıyla belirlenen yönergelerin bütünüdür. Bu politikanın başarılı bir şekilde uygulanması için MARC (Machine-Readable Cataloging - Makine Okunabilir Kataloglama) sisteminden yararlanılır. Aşağıda, politikaya uygun katalog kayıtlarının MARC sistemi üzerinden örneklendirilmesi ve detaylandırılması sağlanmıştır.

Örnek 1: Kitap Kaydı

LDR 01234cam a2200301 i 4500
001 123456789
003 TR-AtÜ
005 20211215093000.0
008 211215s2021 tu eng
020 $a978-1-234567-89-7$c49.95
035 $a(TR-AtÜ)123456789
040 $aTR-AtÜ$cTR-AtÜ
0411 $aeng
1001 $aSmith, John$d1980-
24510$aSpace Exploration in the 21st Century
264 $aAnkara :$bAtılım University Press,$c2021
300 $a200 pages :$billustrations ;$c24 cm
504 $aIncludes bibliographical references (pages 180-195) and index.

Bu örnekte, kitap kaydının temel MARC alanları yer almaktadır. LDR (Leader) alanı, genel bilgileri içerirken, 001 alanı benzersiz bir kayıt numarasıdır. Kitabın ISBN numarası 020 alanında, dil bilgisi 041 alanında ve içerik notları 504 alanında bulunmaktadır.

Örnek 2: Dergi Makalesi Kaydı

LDR 01234nas a2200301 i 4500
001 234567890
003 TR-AtÜ
005 20211215120000.0
008 211215c20219999tu fr p 0 0fre c
022 0$a1234-5678
035 $a(TR-AtÜ)234567890
040 $aTR-AtÜ$cTR-AtÜ
041 0$atur
1001 $aDoe, Jane$d1975-
24510$aImpacts of Climate Change on Biodiversity

264 $aAnkara :$bAtılım University Press,$c2021
300 $av. :$bill. ;$c28 cm
362 0$aVol. 45, no. 3 (Summer 2021)-
500 $aText in Turkish; abstracts in French.

Bu örnekte, dergi makalesi kaydının MARC formatına uygun hali bulunmaktadır. ISSN numarası 022 alanında, dil bilgisi 041 alanında, cilt ve sayı bilgisi 362 alanında yer almaktadır.

Örnek 3: Multimedya Kaydı

LDR 01234gcm a2200301 i 4500
001 345678901
003 TR-AtÜ
005 20211215150000.0
008 211215s2021 tu eng
020 $a978-1-234567-90-3$c29.99
035 $a(TR-AtÜ)345678901
040 $aTR-AtÜ$cTR-AtÜ
0411 $aeng
24510$aVirtual Reality in Education
264 $aAnkara :$bAtılım University Press,$c2021
300 $a1 DVD-ROM :$bcolor, sound ;$c4 3/4 in.
500 $aAccompanying material may vary.

Bu örnekte, multimedya kaydının temsil edildiği bir MARC kaydı bulunmaktadır. ISBN numarası 020 alanında, dil bilgisi 041 alanında ve taşıyıcı türü (DVD-ROM) 300 alanında gösterilmiştir. Bu örneklerde, her bir kaydın politikaya uygun olarak MARC formatında nasıl düzenleneceği ve hangi alanların içereceği ayrıntılı bir şekilde gösterilmiştir. Bu sayede kataloglama politikasının MARC formatına nasıl entegre edilebileceği konusunda net bir anlayış oluşturulabilir (Ayres, 2005, s. 47; Aldemir ve Oğuz, 2006, s. 308; Furrie, 2009, s. 3).

5. BÖLÜM: SONUÇ VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

RDA'nın kabul edilmesi, kütüphane ve bilgi hizmetleri alanında önemli bir dönüm noktası olmuştur. Standart, geleneksel kataloglama kurallarını modern bilgi ortamına uyumlu hale getirerek, dijital kaynakların artan çeşitliliğine ve karmaşıklığına daha iyi yanıt verebilecek bir çerçeve sunmuştur.

RDA'nın benimsenmesiyle birlikte, kataloglama süreçleri daha esnek hale gelmiş ve kullanıcıların ihtiyaçlarına daha iyi yanıt verebilecek şekilde yapılandırılmıştır. Standart, kaynakların tanımlanması ve erişiminin yanı sıra, bilgi kaynaklarının nitelikli bir şekilde tarif edilmesine de olanak tanımaktadır. Bu da kullanıcıların daha doğru ve kapsamlı bilgiye erişimini sağlamaktadır.

Geçiş sürecinde yaşanan iletişim eksikliklerinin aşılması ve kütüphaneler arası işbirliğinin güçlendirilmesi, benzer zorluklarla mücadele eden kurumlar arasında bilgi alışverişini kolaylaştırabilir. Kütüphaneler, birbirlerinin deneyimlerinden öğrenerek ortak çözüm yolları bulabilir ve bu sayede RDA standartlarını daha etkili bir şekilde uygulayabilirler. Bu bağlamda, kütüphaneler sürekli eğitim programları düzenleyerek personelinin RDA standartlarına hakimiyetini artırmalı, teknolojik altyapılarını güncelleme konusunda stratejik adımlar atmaya devam etmelidir.

Ancak, RDA'nın uygulanması sürecinde bazı zorluklarla karşılaşılmıştır. Özellikle, personelin eğitimi ve mevcut kataloglama altyapısının dönüşümü gibi konularda belirli zorluklar yaşanmıştır. Ayrıca, standartın sürekli olarak güncellenmesi ve değişen bilgi ortamına uyum sağlaması da gerekmektedir.

Bu çalışmanın temel hipotezleri doğrultusunda elde edilen sonuçlar aşağıdaki şekilde yorumlanmıştır:

1. Hipotez 1: RDA standartları, geleneksel kataloglama kurallarına kıyasla bilgi kaynaklarının daha kapsamlı ve doğru bir şekilde tanımlanmasını sağlar.

Gerçekleştirildi: Çalışmanın bulguları, RDA'nın bilgi kaynaklarını daha kapsamlı ve doğru bir şekilde tanımladığını göstermektedir. Geleneksel kataloglama kurallarına göre, RDA standartları daha ayrıntılı ve kullanıcı ihtiyaçlarına uygun bir yapı sunmaktadır.

2. Hipotez 2: RDA'nın dijital ve fiziksel bilgi kaynaklarına uyumlu yapısı, kullanıcıların bilgiye erişimini kolaylaştırır ve bilgi yönetimi süreçlerini iyileştirir.

Gerçekleştirildi: RDA'nın dijital ve fiziksel bilgi kaynaklarına uyumlu yapısı, kullanıcıların bilgiye erişimini kolaylaştırmış ve bilgi yönetimi süreçlerinde iyileşme

sağlamıştır. Çalışma, bu standartların bilgi erişimini daha kullanıcı dostu ve etkili hale getirdiğini göstermektedir.

3. Hipotez 3: RDA'nın uluslararası kabulü, bilgi profesyonelleri arasında veri paylaşımını artırır ve küresel bilgi erişimini teşvik eder.

Gerçekleştirildi: RDA'nın uluslararası kabulü, bilgi profesyonelleri arasında veri paylaşımını artırmış ve küresel bilgi erişimini teşvik etmiştir. Standart, uluslararası işbirliklerini ve veri alışverişini kolaylaştırarak, bilgi erişiminde önemli bir rol oynamıştır.

4. Hipotez 4: RDA, bilgi profesyonellerinin kataloglama süreçlerinde daha fazla esneklik ve duyarlılık sağlar, ancak uygulama sırasında bazı zorluklarla karşılaşılabilir.

Gerçekleştirildi: RDA, bilgi profesyonellerine kataloglama süreçlerinde daha fazla esneklik ve duyarlılık sağlamıştır. Ancak, çalışmanın bulguları, uygulama sırasında personelin eğitimi ve mevcut kataloglama altyapısının dönüşümü gibi zorluklarla karşılaşıldığını da ortaya koymuştur. Bu zorlukların aşılması için sürekli güncellemeler ve adaptasyon gerekmektedir.

Bu bağlamda, RDA'nın etkili bir şekilde uygulanabilmesi için çeşitli öneriler sunulabilir. Bunlar arasında, personelin düzenli olarak eğitilmesi, kataloglama süreçlerinin otomasyonu için teknolojik altyapının güçlendirilmesi ve kurumlar arası iş birliğinin artırılması yer almaktadır. Ayrıca, RDA'nın kullanımının ve etkisinin sürekli olarak değerlendirilmesi ve gerektiğinde revize edilmesi önemlidir.

RDA'nın etkin bir şekilde uygulanması için aşağıdaki öneriler dikkate alınabilir:

1. **Personel Eğitimi:** RDA'nın karmaşıklığı ve sürekli olarak güncellenen yapısı nedeniyle, kataloglama personelinin düzenli olarak eğitilmesi ve bilgilendirilmesi önemlidir. Personel, RDA'nın güncel versiyonları ve uygulama rehberleri hakkında sürekli olarak güncel bilgilere erişmelidir.

2. **Teknolojik Altyapı Güçlendirme:** RDA'nın uygulanması, geleneksel kataloglama sistemlerini modern dijital kaynaklara uyumlu hale getirmeyi gerektirir. Bu nedenle, kataloglama sistemlerinin ve veri tabanlarının güncellenmesi ve dijital kaynakları destekleyecek şekilde yeniden yapılandırılması önemlidir.

3. **Kurumlar Arası İş Birliği:** RDA'nın etkili bir şekilde uygulanması, kurumlar arası iş birliği ve paylaşılan standartların benimsenmesi ile kolaylaştırılabilir. Kütüphaneler, arşivler ve diğer bilgi kurumları arasında bilgi ve kaynak paylaşımını

teşvik eden iş birliği girişimleri önemlidir.

4. **Değerlendirme ve Revizyon:** RDA'nın uygulanması sürecinde karşılaşılan zorluklar ve başarılar düzenli olarak değerlendirilmeli ve gerektiğinde revize edilmelidir. Kataloglama politikaları ve uygulama yönergeleri, kullanıcı geri bildirimleri ve sektördeki değişen ihtiyaçlar doğrultusunda sürekli olarak gözden geçirilmelidir.
5. **Kullanıcı Katılımı:** Kullanıcıların ihtiyaçlarını ve beklentilerini anlamak için düzenli olarak kullanıcı geri bildirimlerine önem verilmelidir. Kullanıcıların RDA'nın uygulanması ve kataloglama süreçlerindeki rolü hakkında bilgilendirilmeleri ve katılımları teşvik edilmelidir.

Bu öneriler, RDA'nın etkin bir şekilde uygulanmasını destekleyebilir ve kataloglama süreçlerinin daha verimli ve kullanıcı odaklı hale gelmesine yardımcı olabilir.

Sonuç olarak, RDA'nın kütüphane ve bilgi hizmetleri alanında önemli bir standart olduğu ve doğru şekilde uygulandığında bilgi erişiminde önemli iyileştirmeler sağlayabileceği açıktır. Ancak, bu standardın başarılı bir şekilde uygulanabilmesi için sürekli olarak personel eğitimi, teknolojik altyapı güçlendirme ve iş birliği gibi alanlara odaklanılması gerekmektedir. Bu nedenle RDA süreci tüm aşamaları ile incelendiği çalışmamızda ulusal politika eksikliğinin giderilmesi ana amacı ile süreç yürütülmüş ve ulusal düzeyde uygulanabilecek bir kataloglama politikası oluşturulmuştur. Oluşturulan bu politika ile ülkemizde RDA geçişi yapmak isteyen tüm kurumlar herhangi bir sorun yaşamadan geçişi gerçekleştirebileceklerdir. Ulusal politika olmaz ise her kurum kendi kuralları çerçevesinde kataloglama sürecini gerçekleştirecek ve katalog kayıtları arasında hem büyük farklılıklar hem de bu farklılıklara bağlı olarak birçok yanlış kayıt ortaya çıkacaktır. RDA standardı üzerine Türkçe kaynak yetersizliği gibi bir sorun bulunuyorken bir de yanlış kataloglama kayıtlarının görülmesi RDA geçişini gün geçtikçe zorlaştıracaktır. Çalışma neticesinde, ülkemizde RDA geçişinin ulusal bir politika çerçevesinde hızlı bir şekilde ilerleyebileceği hedeflenmektedir.

KAYNAKÇA

Alaca, E., & Yılmaz, B. (2023). Değişim Yönetimi ve Örgüt Kültürü: Ankara'daki Halk Kütüphaneleri Üzerine Bir Araştırma. *Bilgi Yönetimi*, *6*(1), 91-117.

Aldemir, A., & Oğuz, E. S. (2006). Sayısal Dijital Kültürün Korunması: Web Arşivleme. *Türk Kütüphaneciliği*, *20*(3), 283-312.

Alkan, N. (1997). Üniversite kütüphaneleri ve ulusal bilgi politikası. *Türk Kütüphaneciliği*, *11*(3), 233-252.

Altıun, T. (2020). *Big Data yöntemleri ve lojistik regresyon analizi ile internet altyapı kalite değerlendirmesi* (Master's thesis, Sakarya Üniversitesi).

Anameriç, H. (2018). Filatelik materyalin nitelenmesi. *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, *58*(1), 595-622.

Arslan, İ. (2019). *Python ile veri bilimi*. Pusula.

Aslıyüksek, M. K. (2017). *Dijital kültür ortamında bilgi hizmetleri ve kütüphaneciler* (Vol. 174). Hiperlink eğit. ilet. yay. san. tic. ve ltd. sti..

Atılgan, D., Özel, N., & Çakmak, T. (2014). Awareness, perceptions, and expectations of academic librarians in Turkey about Resource Description and Access (RDA). *Cataloging & Classification Quarterly*, *52*(6-7), 660-676.

Atilgan, D., Çakmak, T., & Özel, N. (2015). RDA in Turkey: Perceptions and expectations on implementation. *RDA in Turkey: Perceptions and Expectations on Implementation*, 162-180.

Ayaokur, A. (2014). *Müzelerde bilgi yönetimi: Sadberk Hanım müzesi örneği* (Master's thesis, Sosyal Bilimler Enstitüsü).

Ayres, M. L. (2005). Case studies in implementing functional requirements for bibliographic records [FRBR]: AustLit and MusicAustralia. *The Australian library journal*, *54*(1), 43-54.

Baydur G. (1985). Konu indekslemesi. *Türk Kütüphaneciliği*, *34*(4), 171-184.

Bayter, M. (2009). Kataloglama Nereye Gidiyor?. *Türk Kütüphaneciliği*, *23*(1), 134-150.

Bayter, M. (2021). *Bilgi Kaynaklarının Tanımlanması ve Erişimi RDA*. Ankara: Hiperyayın

Bayter, M. (2022). Dünyada ve Ülkemizde RDA'ya Geçiş. Türk Kütüphaneciliği, 36(1), 54-73.

Bayter, M. (2023). Türkiye'de Kataloglama Eğitimi. *Külliye*, 4(2), 59-80.

Beşir, E. M. (2015). RDA: Sabancı Üniversitesi Geçiş Süreci. ÜNAK 2015 Elektronik

Beygirci, B., Özdemir, M., & Birkin, T. (2023). Dijital Çağda Üniversite Kütüphaneleri: Bartın Üniversitesi Kütüphanesi Örneği.

Bezirci, P. (2020). *Geçmişten Geleceğe Açılan Kapı: İstanbul Üniversitesi Merkez Kütüphanesi 2012-2020*. Hiperlink eğit. ilet. yay. san. tic. ve ltd. sti.. 334s.

Binici, K. (2018). *Kütüphane ve bilgi biliminde tema ve yönelim*. Hiperlink eğit. ilet. yay. san. tic. ve ltd. sti..

Coyle, K., & Hillmann, D. (2007). Resource description and access (RDA). D-Lib magazine, 13(1/2), 1082-9873.

Çağda İçerikten Mimariye Kütüphaneler 1-3 Ekim 2015, Hacettepe Üniversitesi, Ankara Ss. 19-33

Değer, M. K. (2020). Türkiye'de Kütüphane Otomasyon Şirketlerinde Bilgi Ve Belge Yönetimi Bölümü Mezunlarının Durumu. *Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, (65), 47-61.

Delibaş, B., & Kılıç, S. (2022). Rda Ve Marc 21 Standartları Çerçevesinde Bir Bilgi Kaynağı Olarak Efemeraların Kataloglanması. Arşiv Dünyası, 9(2), 129-156.

Diriarın, H. (2013). *İstanbul'daki araştırma kütüphanelerinde elektronik bilgi hizmetleri: İslam Araştırmaları Merkezi Kütüphanesi örneği* (Doctoral dissertation, Marmara Universitesi (Turkey)).

Ducheva, D. P., & Pennington, D. R. (2019). Resource description and access in Europe: Implementations and perceptions. Journal of Librarianship and Information Science, 51(2), 387-402.

Ekici, S., & Yılmaz, B. (2020). Türkiye'nin Ulusal Bilim Ve Teknoloji Politikalarında Bilgi Yönetimine Yaklaşım: 2000 Yılı Sonrası İçin Bir Değerlendirme. *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, *60*(2), 505-533.

Eroğlu, E. B., & Eroğlu, N. G. (2022). Bilgi Merkezlerinde Yönetim. *Bilgi Dünyası*, *23*(1), 125-139.

Ersoy, A., & YILMAZ, B. (2009). Yaşam boyu öğrenme ve Türkiye'de halk kütüphaneleri. *Türk kütüphaneciliği*, *23*(4), 803-834.

Furrie, B. (2009). Understanding MARC bibliographic: machine readable cataloging. Library of Congress. 10 Mayıs 2010 tarihinde http://www.loc.gov/marc/umb/ adresinden erişildi.

Gümüş, A. ve Gür, E.H. (2013). Kataloglamanın geleceği: RDA Türkiye Çalışma

Işık, H., Kılıç, S., & Delibaş, B. (2019). Kaynak tanımlama ve erişim (RDA) formatının üniversite kütüphanelerinde uygulanması: İstanbul Bilgi Üniversitesi Kütüphanesi kataloglama ve üst veri bölümü örneği. Türk Kütüphaneciliği, 33(4), 388-394.

Işık, R. & Oğuz, T. (2020). Halk Kütüphaneleri personeli için bir sürekli mesleki eğitim ve gelişim modeli önerisi. *Bilgi Yönetimi*, *3*(1), 65-89.

Karadeniz, Ş., & Yılmaz, B. (2020). Türkiye'deki halk kütüphaneleri için ulusal strateji ve eylem planı geliştirme süreci: Durum değerlendirmesi ve bir model önerisi. *Bilgi Dünyası*, *21*(2), 299-349.

Kaya, Y. (2004). *Tanımlama standartlarının yayınevi arşivlerinde kullanımı: MARC AMC ve MAD formatlarının karşılaştırılması* (Doctoral dissertation, Marmara Universitesi (Turkey)).

Kirrane, S., Mileo, A., & Decker, S. (2017). Access control and the resource description framework: A survey. Semantic Web, 8(2), 311-352.

Koç, O. (2018). Ahi Evran Üniversitesi Kütüphanelerinde Bilgi Kaynaklarının Kataloglamada Tutarlılığının Değerlendirilmesi. *Journal of Awareness (JoA)*, *3*(Special), 787-796.

Köklü, E. (2017). Müze, arşiv, kütüphane malzemesi ile kataloglama ilişkisi.

Küçük, M. E., & Al, U. (2001). Metadata kavramı. *Bilgi Dünyası*, *2*(2), 169-187.

Külcü, Ö. (2016). Bilgi içerikli kültürel mirasın yönetiminde yeni gelişmeler. Türk Kütüphaneciliği, 30(4), 640-663.

Le Boeuf, P. (Ed.). (2013). *Functional requirements for bibliographic records (FRBR): hype or cure-all?*. Routledge.

MacLennan, A., & Walicka, A. (2020). An investigation into cataloguers' experiences with RDA. *Journal of librarianship and information science*, *52*(2), 464-475.

Mering, M. (Ed.). (2014). The RDA workbook: learning the basics of Resource Description and Access. Bloomsbury Publishing USA.

Miksa, S. D. (2009). Resource description and access (RDA) and new research potentials. Bulletin of the American Society for Information Science and Technology, 35(5), 47-51.

Miller, L. (2011). Resource Description and Access (RDA): An introduction for reference librarians. *Reference & User Services Quarterly*, 50(3), 216-222.

Monyela, M. (2020). Challenges of Resource Description and Access (RDA) Implementation in SubSaharan Africa: A Review of Literature. Journal of *Library Metadata*, 20(2-3) 111-126.

Ohio: Library of Congress.

Okan, K. O. Ç. (2018). Ahi Evran Üniversitesi Kütüphanelerinde Bilgi Kaynaklarının Kataloglamada Tutarlılığının Değerlendirilmesi. *Journal of Awareness (JoA)*, *3*(Special), 787-796.

Örkmez, C. (2001). Bir Sivil Toplum Kuruluşunda Bilgi ve Belge Merkezi Örneği Olarak Konrad Adenauer Vakfı ve Projeleri Kütüphanesi. *Bilgi Dünyası*, *2*(2), 232-238.

Özel, N. (2015). Bilginin düzenlenmesine yönelik yeni bir standart: Resource Description and Access (RDA). *Bilgi Dünyası*, *16*(1), 23-44.

Özel, N. (2017). Kütüphanelerde Bağlı Veri Modeli Ve Bibliyografik Kayıtların Geleceği. Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi, 57(2), 1547-1574.

Özüsağlam, E., Selçuk, U. M., & Fen, U. F. L. (2009). Aksaray Üniversitesi Kütüphane Yazılımı Seçimi: Niye KOHA'yı Seçtik. *Akademik Bilişim*, *9*.

Özyurt, K. (2017). *Türkiyedeki üniversite kütüphanelerinin kataloglama uyumu ölçümü üzerine bir araştırma* (Master's thesis, Sosyal Bilimler Enstitüsü).

Pakin, E. (1972). Dewey Tasnif Sisteminin Türkiye'deki Uygulaması. *Türk Kütüphaneciliği*, *21*(3), 150-158.

Pazooki, F., Zeinolabedini, M. H., & Arastoopoor, S. (2014). RDA implementation issues in the Iranian National Bibliography: An analysis of bibliographic records. *Cataloging & Classification Quarterly*, *52*(6-7), 621-639.

Resul, D. A. S., Türkoğlu, İ., & Poyraz, M. (2008). Bir Web Sitesine Ait Kullanıcı Erişim Kayıtlarının Web Kullanım Madenciliği Yöntemiyle Analizi: Fırat Üniversitesi Örneği. *Engineering Sciences*, *3*(2), 310-320.

Riley, J. (2008, September). Application of the Functional Requirements for Bibliographic Records (FRBR) to Music. In *ISMIR* (pp. 439-444).

Şenoğlu, A. Ve Emre Hasan Albayrak (2018). *Kataloglama Politikası Oluşturma ve RDA'ya Geçiş Süreci: Atılım Üniversitesi Kadriye Zaim Kütüphanesi Örneği* / Yayına Hazırlayanlar Elsa Bitri ve Hasan S. Keseroğlu. Bilgi ve Belge Yönetimi Alanında Bilgiye Erişim/Kataloglama Sorunları Sempozyumu Bildiriler Kitabı içinde 65-79 ss.

Teoman, B., & Efe, Ö. (2015). Türkiye'deki üniversite kütüphanelerinde RDA algısı, süreçler, sorunlar ve Özyeğin Üniversitesi Kütüphanesi örneği. *UNAK 2015*.
Teoman, B., & Efe, Ö. (2015). Türkiye'deki üniversite kütüphanelerinde RDA algısı, süreçler, sorunlar ve Özyeğin Üniversitesi Kütüphanesi örneği. *UNAK 2015*.
Tilett, B. (2007).RDA: Resource description and access (toreplace AAKK2).

Tillett, B. B. (2001). *The FRBR model (functional Requirements for bibliographic records)*. OCLC, 46.

Tosaka, Y. ve Park, J. (2014). RDA: Training and continuing education needs in academic libraries. *Journal of Education for Library and Information Science*, 55 (1), 3-24.

Weiss, A. K. (2003). Proliferating guidelines: a history and analysis of the cataloging of electronic resources. *Library Resources & Technical Services*, 47(4), 171-187.

Yıldırım, D. (2022). *Dijitalleşme Çağında Dijitalleşen Kütüphaneler ve Akademisyenlerin Kütüphaneden Beklentileri: Necmettin Erbakan Üniversitesi Örneği* (Doctoral dissertation, Necmettin Erbakan University (Turkey)).

Yılmaz, E. (2004). Üniversite kütüphanelerinde web tabanlı kullanıcı memnuniyeti ölçümü. *Akademik Bilişim*.

Young-Hyman, T. (2008). The potential for effective regional development agencies in turkey: a comparative analysis. *Regional and Federal Studies, 18*(4), 375-402.